

Møteinnkalling

Utvalg: **Rondane-Dovre nasjonalparkstyre**
Møtested: , SKYPE
Dato: 02.04.2020
Tidspunkt: 09:00

Eventuelt forfall må meldes snarest til xxx. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Saksliste

Utvalgs-saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv-saksnr
ST 13/2020	Godkjenning av innkalling og valg av medlem til å skrive under protokollen		
ST 14/2020	Rondane-Dovre np - Sammensetning av rådgivende utvalg 2020-2023		2020/3971
ST 15/2020	Rondane nasjonalpark - dispensasjon - uttak av torv - Tosten Dalseg		2020/3880
ST 16/2020	Sak - Frydalen LVO - dispensasjon - motorferdsel - 2020 - snødekt mark - omlegging av skiløype - Rondane Kvamsfjellet turløypelag v/ Ole Kristian Rudland		2019/21100
ST 17/2020	Sak - Rondane NP - Støvbinding med duxtex - Spranget til Rondvassbu - DNT Oslo og Omegn		2019/5882
ST 18/2020	Grimsdalen LVO - Dispensasjon - Oppføring av gapahuk på campingområde ved Løken - Organisasjonen Grimsdalen		2019/20853
ST 19/2020	Hemmeldalen NR - Klage på vedtak om motorferdsel - bruk av leiekjører - Tore Hartz		2019/16155
ST 20/2020	Rondane NP - søknad byggetiltak - Østkjølen grunneierlag		2019/19629
ST 21/2020	Referatsaker		
ST 22/2020	Delegerte vedtak		
DS 23/2020	Delegert sak - Rondane NP - Frydalen LVO - Dispensasjon - motorferdsel 2020 - hytte ved Rundhø - Tosten Dalseg		2019/20155
DS 24/2020	Delegert sak - Rondane-Dovre NP - Dispensasjon - Oppsetting av midlertidig gjerde i Musvorddalen - Mysusetter og Kampen beitelag		2020/3555
ST 23/2020	Eventuelt		

ST 13/2020 Godkjenning av innkalling og valg av medlem til å skrive under protokollen

Arkivsaksnummer: 2020/3971-1

Saksbehandler: Eirin Berge

Dato: 20.03.2020

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	14/2020	02.04.2020

Rondane-Dovre np - Sammensetning av rådgivende utvalg 2020-2023, ny behandling

Innstilling fra sekretariatet

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har i styremøte den 2.april 2020 vedtatt å endre den tidligere vedtatte representasjonen til faglig rådgivende utvalg for Rondane-Dovre nasjonalparkstyre.

Med hjemmel i verneforskriftene for Rondane- og Dovre nasjonalparker, Grimsdalen-, Frydalen-, Vesle-Hjerkinn landskapsvernområde § 7 vedtar Rondane-Dovre nasjonalparkstyre at rådgivende utvalg skal ha sammensetning som vist i tabell 2 og at formål og retningslinjer for utvalget samt praktiske forhold beskrevet under, gjelder.

Rådgivende utvalg velges for perioden 2020-2023.

Sammensetning av rådgivende utvalg:

Tabell 2:

Organ	Representant
Friluft- og miljøinteresser	
Forum for natur og friluftsliv (FNF) Hedmark	1
FNF Oppland	1
DNT Oslo – og Omegn	1
Villreininteresser	
Villreinnemda for Rondane-Sølnkletten	1
Villreinutvalget Rondane Nord og Rondane Sør	1
Sammenslutningen for Fjellstyrene i Rondane	1
Reiseliv	
Rondanevegen SA	1
Nasjonalparkriket Reiseliv (Dovre og Sel)	1
Visit Lillehammer (N-Fron, S-Fron, Ringeby). Er avklart tidligere med fylkeskommunen	1
Grunneiere	
Statskog	1

Oppland Bondelag/bonde- og småbrukarlag/skogeierforening/Sau og geit	1
Hedmark Bondelag/bonde- og småbrukarlag/skogeierforening/Sau og geit	1
Grunneier representant Hemmeldalen	1
Hytteiere	1
SUM TOTALT	14

Statens naturoppsyn og fylkesmennene blir invitert til møtene som observatører, dvs. med talerett med ikke stemmerett.

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre ber om at organisasjoner, offentlige organ, grunneiere mv som opplistet i tabell 2 over, om å foreslå minst to kandidater som skal representere deres interesser i det faglig rådgivende utvalg, én kvinne og én mann.

På bakgrunn av de innstilte kandidatene skal Rondane-Dovre nasjonalparkstyre velge medlemmer og varamedlemmer som behandles som en egen styresak.

Retningslinjer for faglig rådgivende utvalg i Rondane-Dovre nasjonalparkstyre samt praktiske forhold:

Formål:

Hovedformålet med utvalget er å gi aktører som ikke er representert i nasjonalalparksstyret en arena for å komme med innspill til og spørsmål om forvaltninga av verneområdene. Utvalget skal sikre samhandling mellom forvaltningsmyndigheten og alle aktørene som representerer ulike brukerinteresser i verneområdene

Retningslinjer og oppgaver for utvalget:

- Rådgivende utvalg skal sikre et godt samarbeid mellom nasjonalparkstyret og parter med interesser i verneområdene. Et bredt utvalg av de berørte interessene og særlig de interessene som er mest påvirket av vernet skal være representert i utvalget
- Utvalget skal ikke håndtere enkeltsaker, men kunne gi råd om overordnede strategier
- Utvalget skal bidra med lokal kunnskap og komme med innspill om og drøfte, saker knyttet til forvaltning, bruk og utvikling av verneområdene (for eksempel saker som gjelder forvaltningsplan, skjøtselsplan, osv.)

Praktiske forhold:

- Rondane-Dovre nasjonalparkstyre vil lede møtene ved styreleder.
- Det skal holdes minimum et årlig møte
- Møtet skal forhåndsvarsles minst 1 måned før avvikling
- Innspill til dagsorden må sendes sekretariatet senest 3 uker før møtet
- Alle medlemmene i utvalget skal få tilsendt referat fra møtet. I tillegg skal Fylkesmannen Innlandet, SNO og administrativt kontaktutvalg få tilsendt møtereferat. Referatet legges også ut på hjemmesidene til nasjonalparkstyret.
- Rondane-Dovre nasjonalparkstyre dekker reiseutgifter etter Statens regulativ. Møtegodtgjørelse for representanter som ikke får dekket dette gjennom egen etat/organisasjon må avklares nærmere med styret.

Vedtaket kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse, jf. forvaltningsloven § 28. Frist for klage er tre uker fra vedtaket er mottatt. En eventuell klage stiles til Miljødirektoratet, men sendes til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

- Vedtekter for Rondane-Dovre nasjonalparkstyre gjeldende fra 1.januar 2020
- Rondane-Dovre nasjonalparkstyre, vedtak i styremøte avholdt den 6.juni 2012 (saksnr 12/3740).
- Rondane-Dovre nasjonalparkstyre, vedtak i styremøte 13.september 2018 (saksnr 12/3740), vedlagt.
- Rondane-Dovre nasjonalparkstyre – møteprotokoll styremøte 17.mars 2020, under «Eventuelt»

Saksopplysninger

I styremøte avholdt den 13.september 2018 (saksnr 12/3740) ble det vedtatt at følgende interesser som opplistet i tabell 1 under burde representeres i det rådgivende utvalget gjennom de nevnte organisasjonene. Saken var en oppfølging av tilsvarende sak der sammensetningen av det rådgivende utvalget ble vedtatt 6.juni 2013, men rådgivende utvalg ble ikke oppnevnt.

Tabell 1:

Organ	Representant
Friluft- og miljøinteresser	
Forum for natur og friluftsliv (FNF) Hedmark	1
FNF Oppland	1
DNT Oslo – og Omegn	1
Villreininteresser	
Villreinnemda for Rondane-Sølnkletten	1
Villreinutvalget Rondane Nord og Rondane Sør	1
Sammenslutningen for Fjellstyrene i Rondane	1
Reiseliv	
Representant for Hedmark (avklares med fylkeskommunen)	1
Nasjonalparkriket Reiseliv (Dovre og Sel)	1
Lillehammer Turist AS (N-Fron, S-Fron, Ringebu). Er avklart tidligere med fylkeskommunen	1
Aktivtetselskap	1
Grunneiere	
Statskog	1
Oppland Bondelag/bonde- og småbrukarlag/skogeierforening/Sau og geit	1
Hedmark Bondelag/bonde- og småbrukarlag/skogeierforening/Sau og geit	1

Grunneier representant Hemmeldalen	1
Hytteiere	1
SUM TOTALT	15

Etter dette ble det sendt ut forespørsler til de nevnte foreningene og organisasjonene med forespørsel om deltakelse i rådgivende utvalg. Denne henvendelsen gikk ut 6.februar i 2019 og flere har behandlet denne forespørselen i sine respektive styrer og ledergrupper og gitt tilbakemelding til sekretariatet på navn. Etter kommunevalget høsten 2019 ble det også tatt en ny henvendelse til de som hadde svart for å fange opp eventuelle endringer til foreslåtte kandidater, samt etterlyst hos de som ikke hadde svart på henvendelsen som ble sendt i februar. Det skulle etter dette behandles en ny sak i styremøte der nasjonalparkstyret skulle oppnevne medlemmer med bakgrunn i de foreslåtte navn fra de ulike foreninger og organisasjoner.

Sekretariatet i Rondane-Dovre fikk pr 1.april 2019 vakanse i en 100 pst stilling og saken ble ikke lagt frem for styret i løpet av 2019 grunnet stor arbeidsbelastning.

26.februar 2020 ble det oppnevnt et nytt styre for Rondane og Dovre nasjonalparker med tilliggende verneområder. I det konstituerende styremøtet den 17.mars 2020 ble det bestemt at spørsmålet om sammensetning av rådgivende utvalg på nytt skulle legges frem for styret. Følgende ble protokollført under punktet «Eventuelt» i styremøtet: *«Sekretariatet legger fram ny sak om oppnevning av rådgivende utvalg til møtet i nasjonalparkstyret 2. april.»*

Hjemmelsgrunnlag

Hjemmelsgrunnlaget for oppnevning av et rådgivende utvalg er gitt i vedtekene til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre, samt i verneforkriftene for Rondane- og Dovre nasjonalparker, Grimsdalen-, Frydalen-, Dørålen og Vesle-Hjerkinns landskapsvernområde § 7.

Vedtekter for Rondane-Dovre nasjonalparkstyre gjeldende fra 1.januar 2020 punkt 9 hvor det står følgende:

«Styret skal oppnevne et rådgivende utvalg. Utvalget skal bestå av representanter for de ulike interessene i området, som bl.a. grunneiere, andre særlig berørte offentlige organer som for eksempel friluftsråd, næringsliv, frivillige organisasjoner, bl.a. natur- og miljøorganisasjoner og lignende. Nasjonalparkstyret bør ha minst ett årlig dialogmøte med rådgivende utvalg».

I § 7 i verneforskriftene for de nevnte verneområder står det at det kan opprettes et rådgivende utvalg for forvaltningen av nasjonalparken/landskapsvernområdet.

Vurdering

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre ble konstituert 9.mars 2011. Forvaltningen av verneområdene krever samhandling med andre, og styret er avhengige av å ha kontakt og dialog med representanter for de ulike brukerinteressene i området.

Hovedformålet med rådgivende utvalg er å sikre samhandling mellom forvaltningsmyndigheten og alle aktørene som representerer ulike brukerinteresser i verneområdene. Det rådgivende utvalget skal fungere som en arena for å komme med innspill til, og spørsmål om, forvaltninga av verneområdene. Utvalget har ikke beslutningsmyndighet.

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har behandlet sak om rådgivende utvalg både i 2012 og i 2018. Invitasjonsbrev har blitt sendt ut etter begge vedtak. Arbeidet med å få oppnevnt et rådgivende utvalg for Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har dratt ut i tid. Sekretariatet legger til grunn at det ikke er behov for de store justeringene i sammensetningen i rådgivende utvalg sammenlignet med vedtak fra 13.september 2018.

Mange av de sentrale interessene som er knyttet til de store verneområdene i Rondane er allerede er representert gjennom vedtak fra 13.september 2018 - eksempelvis villrein (nemnder og utvalg), friluftsliv/jakt/fiske/naturvern (FNF-systemet) og grunneier Statskog SF som har store arealer innenfor verneområdene. Arealene i Hemmeldalen naturreservat eies av flere private grunneiere, der noen har tidels store arealer innenfor reservatet. Disse bør være en del av det rådgivende utvalget med 1 representant som rulleres mellom grunneiere, selv om verken verneforskrift eller forvaltningsplan for Hemmeldalen hjemler eller omtaler et slikt utvalg. Også hytteeierforeninger bør ha en representant da fritidsbrukerne anses å være en gruppe som bruker områdene jevnlig knyttet til friluftsliv- og naturopplevelser. Både grunneiere i Hemmeldalen og hytteforeninger er i tidligere vedtak representert med én representant hver, og sekretariatet tilrår å opprettholde det slik.

Reiselivet anses ivaretatt ved at det er 2 destinasjonsselskaper representert samt at Rondanevegen SA er foreslått med 1 representant (etter avklaring med den gang Hedmark fylkeskommune). I styrevedtak av 13.september 2018 ble det vedtatt at også et aktivitetsselskap skulle ha en representant. De aller fleste reiselivsbedrifter er medlemmer i et destinasjonsselskap og i den foreslåtte sammensetningen av rådgivende utvalg er både Nasjonalparkriket reiseliv og Visit Lillehammer og Rondanevegen SA foreslått med en representant hver, til sammen 3 representanter. Dette er overbygninger som antas å kunne representere reiselivet på en god og ryddig måte. I tillegg er DNT Oslo og omegn foreslått med 1 representant. Sekretariatet vurderer at reiselivet har tilstrekkelig representasjon i rådgivende utvalg og at den i likhet med flere av de andre er knyttet til overbygninger som representerer flere.

Sekretariates tilrådning for sammensetning av rådgivende utvalg:

Med bakgrunn i tidligere og foreliggende vurderinger tilrår sekretariatet følgende sammensetning for rådgivende utvalg i perioden 2020-2023:

Tabell 2

Organ	
	Representant
Friluftsliv- og miljøinteresser	
Forum for natur og friluftsliv (FNF) Hedmark	1
FNF Oppland	1

DNT Oslo – og Omegn	1
Villreininteresser	
Villreinnemda for Rondane-Sølnkletten	1
Villreinutvalget Rondane Nord og Rondane Sør	1
Sammenslutningen for Fjellstyrene i Rondane	1
Reiseliv	
Rondanevegen SA	1
Nasjonalparkriket Reiseliv (Dovre og Sel)	1
Lillehammer Turist AS (N-Fron, S-Fron, Ringeby). Er avklart tidligere med fylkeskommunen	1
Grunneiere	
Statskog	1
Oppland Bondelag/bonde- og småbrukarlag/skogeierforening/Sau og geit	1
Hedmark Bondelag/bonde- og småbrukarlag/skogeierforening/Sau og geit	1
Grunneier representant Hemmeldalen	1
Hytteiere	1
SUM TOTALT	14

Statens naturoppsyn og Fylkesmannen Innlandet blir invitert til møtene som observatører, dvs. med talerett men ikke stemmerett.

Statskog er største grunneier i Rondane og Dovre. Andre grunneiere i dette området vil bli representert gjennom fylkenes bondelag, bonde- og småbrukarlag og skogeierforeninger. Disse faglaga i hvert fylke deler på en plass som rulleres etter avtale dem imellom. Beiteberettigede blir representert gjennom fjellstyrene og faglagene. I Hemmeldalen naturreservat er det private grunneiere, og det er rimelig at disse får 1 representant som rulleres dem i mellom, selv om verneforskriften ikke omtaler rådgivende utvalg.

Når det gjelder hytteiere vi kommunene bli utfordret til å komme med forslag på foreninger. Styret vil bestemme hvilke foreninger som skal inviteres, og plassen i utvalget skal rulleres mellom disse.

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre vil be om at organisasjoner, offentlige organ, grunneiere mv som opplistet i tabell 2 over, om å foreslå minst to kandidater som skal representere deres interesser i det faglig rådgivende utvalg, én kvinne og én mann.

På bakgrunn av de innstilte kandidatene skal Rondane-Dovre nasjonalparkstyre velge medlemmer og varamedlemmer som behandles som en egen styresak.

Sekretariatets forslag til retningslinjer for rådgivende utvalgt i Rondane-Dovre nasjonalparkstyre samt praktiske forhold:

Formål

Hovedformålet med utvalget er å gi aktører som ikke er representert i nasjonalparksstyrene en arena for å komme med innspill til og spørsmål om forvaltninga av verneområdene. Utvalget skal sikre samhandling mellom forvaltningsmyndigheten og alle aktørene som representerer ulike brukerinteresser i verneområdene.

Retningslinjer og oppgaver for utvalget

- Rådgivende utvalg skal sikre et godt samarbeid mellom nasjonalparkstyret og parter med interesser i verneområdene. Et bredt utvalg av de berørte interessene og særlig de interessene som er mest påvirket av vernet skal være representert i utvalget
- Utvalget skal ikke håndtere enkeltsaker, men kunne gi råd om overordnede strategier
- Utvalget skal bidra med lokal kunnskap og komme med innspill om og drøfte, saker knyttet til forvaltning, bruk og utvikling av verneområdene (for eksempel saker som gjelder forvaltningsplan, skjøtselsplan, osv.)

Praktiske forhold

- Rondane-Dovre nasjonalparkstyre vil lede møtene ved styreleder.
- Det skal holdes minimum et årlig møte
- Møtet skal forhåndsvarsles minst 1 måned før avvikling
- Innspill til dagsorden må sendes sekretariatet senest 3 uker før møtet
- Alle medlemmene i utvalget skal få tilsendt referat fra møtet. I tillegg skal Fylkesmannen Innlandet, SNO og administrativt kontaktutvalg få tilsendt møtereferat. Referatet legges også ut på hjemmesidene til nasjonalparkstyret.
- Rondane-Dovre nasjonalparkstyre dekker reiseutgifter etter Statens regulativ. Møtegodtgjørelse for representanter som ikke får dekket dette gjennom egen etat/organisasjon må avklares nærmere med styret.

Konklusjon

Sekretariatet tilrår at styret velger sammensetning av rådgivende utvalg som foreslått i tabell 2, samt at styret gir sin tilslutning til de foreslåtte retningslinjene for det rådgivende utvalg som beskrevet.

Arkivsaksnummer: 2012/3740-11

Saksbehandler: Eirin Berge

Dato: 06.09.2018

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	26/2018	13.09.2018

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre - Sammensetning av faglig rådgivende utvalg - ny behandling

Innstilling fra forvalter

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har i styremøte den 13.september 2018 vedtatt å endre den tidligere vedtatte representasjonen til faglig rådgivende utvalg for Rondane-Dovre nasjonalparkstyre.

Følgende sammensetning av utvalget, formål og retningslinjer for utvalget samt praktiske forhold gjelder:

Sammensetning faglig rådgivende utvalg:

Tabell 2:

Organ	Representant
Friluftsliv og miljøinteresser	
Forum for natur og friluftsliv (FNF) Hedmark	1
FNF Oppland	1
DNT Oslo – og Omegn	1
Villreininteresser	
Villreinnemda for Rondane-Sølnkletten	1
Villreinutvalget Rondane Nord og Rondane Sør	1
Sammenslutningen for Fjellstyrene i Rondane	1
Reiseliv	
Representant for Hedmark (avklares med fylkeskommunen)	1
Nasjonalparkriket Reiseliv (Dovre og Sel)	1
Lillehammer Turist AS (N-Fron, S-Fron, Ringeby). Er avklart tidligere med fylkeskommunen	1
Grunneiere	
Statskog	1
Oppland Bondelag/bonde- og småbrukarlag/skogeierforening	1
Hedmark Bondelag/bonde- og småbrukarlag/skogeierforening	1
Grunneier representant Hemmeldalen	1

Nasjonalpark	Dovre, Rondane
Naturresevat	Flakktjørna, Grimsdalsmyrene, Hemmeldalen, Hovdsjømyrene, Kattuglehøi, Mesætermyre, Myldingi, Veslehjerkinnjønnin
Landskapsvernområde	Dørålen, Frydalen, Grimsdalen, Vesle Hjerkinn

Hytteiere	1
SUM TOTALT	14

Statens naturoppsyn og fylkesmennene blir invitert til møtene som observatører, dvs. med talerett med ikke stemmerett.

Statskog er største grunneier i Rondane og Dovre. Andre grunneiere i dette området vil bli representert gjennom fylkenes bondelag, bonde- og småbrukarlag og skogeierforeninger. Disse tre faglagene i hvert fylke deler på en plass som rulleres etter avtale dem imellom. Beiteberettigede blir representert gjennom fjellstyrene og faglagene. De berørte interessene (grunneier- og beitelag) blir orientert om ordningen gjennom kopi av brev som sendes ut med invitasjon til deltakelse i faglig rådgivende utvalg.

I Hemmeldalen naturreservat er det private grunneiere, og det er rimelig at disse får 1 representant som rulleres dem i mellom.

Når det gjelder hytteiere vi kommunene bli utfordret til å komme med forslag på foreninger. Styret vil bestemme hvilke foreninger som skal inviteres, og plassen i utvalget skal rulleres mellom disse.

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre vil be om at organisasjoner, offentlige organ, grunneiere mv som opplistet i tabell 2 over, om å foreslå minst to kandidater som skal representere deres interesser i det faglig rådgivende utvalg, én kvinne og én mann.

På bakgrunn av de innstilte kandidatene skal Rondane-Dovre nasjonalparkstyre velge medlemmer og varamedlemmer. Dette blir en egen styresak.

Formål og retningslinjer for faglig rådgivende utvalgt i Rondane-Dovre nasjonalparkstyre samt praktiske forhold

Formål:

Hovedformålet med utvalget er å sikre samhandling mellom forvaltningsmyndigheten og alle aktørene som representerer ulike brukerinteresser i verneområdene. Det rådgivende utvalget skal fungere som en støttegruppe for nasjonalparkstyre/sekretariatet.

Retningslinjer og oppgaver for utvalget:

- Faglig rådgivende utvalg skal sikre et godt samarbeid mellom nasjonalparkstyret og parter med interesser i verneområdene. Et bredt utvalg av de berørte interessene og særlig de interessene som er mest påvirket av vernet skal være representert i utvalget
- Utvalget skal ikke håndtere enkeltsaker, men kunne gi råd om overordnede strategier
- Utvalget skal bidra med lokal kunnskap og komme med innspill om og drøfte, saker knyttet til forvaltning, bruk og utvikling av verneområdene (for eksempel saker som gjelder forvaltningsplan, skjøtselsplan, osv.)

Praktiske forhold:

- Rondane-Dovre nasjonalparkstyre vil lede møtene ved styreleder.
- Det skal holdes minimum et årlig møte
- Møtet skal forhåndsvarsles minst 1 måned før avvikling
- Innspill til dagsorden må sendes sekretariatet senest 3 uker før møtet

- Alle medlemmene i utvalget skal få tilsendt referat fra møtet. I tillegg skal Fylkesmannen i Oppland og Hedmark, SNO og administrativt kontaktutvalg få tilsendt møtereferat. Referatet legges også ut på hjemmesidene til nasjonalparkstyret.
- Rondane-Dovre nasjonalparkstyre dekker reiseutgifter etter Statens regulativ. Møtegodtgjørelse for representanter som ikke får dekket dette gjennom egen etat/organisasjon må avklares nærmere med styret.

Vedtaket kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse, jf. forvaltningsloven § 28. Frist for klage er tre uker fra vedtaket er mottatt. En eventuell klage stiles til Miljødirektoratet, men sendes til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre.

--- slutt på innstilling ---

Saksprotokoll i Rondane-Dovre nasjonalparkstyre - 13.09.2018

Styreleder innledet om saken og viste til den tidligere behandlingen i 2012. Det ble understreket at en nå måtte få på plass faglig rådgivende utvalg. Det ble nevnt at det er naturlig at prosjektansvarlig for informasjonsprosjektet deltar sammen med sekretariatet på møtene i det rådgivende utvalget.

Det kom innspill fra et styremedlem om sammensetningen i rådgivende utvalg der det ble etterlyst at aktivitetsselskap bør ha en representant inn, og at sekretariatet på samme måte som for hytteeierens representant kontakter kommunene for å høre hvem som er aktuelle. Aktivitetsselskapa ble foreslått å ha 1 representant i det rådgivende utvalget. Det ble også fremmet forslag om at representant for landbruket i tillegg til de nevnte faglaga også måtte nevne Sau og Geit på lik linje med de andre.

Det ble også etterlyst hvilken valgperiode medlemmene i det rådgivende utvalget skulle sitte og det kom forslag at de skulle sitte over neste kommunevalg, altså til 2023.

Styret var videre opptatt at det i invitasjonen som sendes ut presiseres at representantene i rådgivende utvalg skal representere en gruppes interesser og ikke egeninteresser.

Både den foreslåtte endringen om å øke utvalgets sammensetning med 1 representant fra aktivitetsselskap og at Sau og Geit også ble oppført, samt foreslåtte periode medlemmene skulle sitte, ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har i styremøte den 13.september 2018 vedtatt å endre den tidligere vedtatte representasjonen til faglig rådgivende utvalg for Rondane-Dovre nasjonalparkstyre.

Følgende sammensetning av utvalget, formål og retningslinjer for utvalget samt praktiske forhold gjelder:

Sammensetning faglig rådgivende utvalg:

Tabell 2:

Organ	Representant
Friluft- og miljøinteresser	
Forum for natur og friluftsliv (FNF) Hedmark	1
FNF Oppland	1
DNT Oslo – og Omegn	1
Villreininteresser	
Villreinnemda for Rondane-Sølnkletten	1
Villreinutvalget Rondane Nord og Rondane Sør	1
Sammenslutningen for Fjellstyrene i Rondane	1
Reiseliv	
Representant for Hedmark (avklares med fylkeskommunen)	1
Nasjonalparkriket Reiseliv (Dovre og Sel)	1
Lillehammer Turist AS (N-Fron, S-Fron, Ringebu). Er avklart tidligere med fylkeskommunen	1
Aktivitetsselskap	1
Grunneiere	
Statskog	1
Oppland Bondelag/bonde- og småbrukarlag/skogeierforening/Sau og Geit	1
Hedmark Bondelag/bonde- og småbrukarlag/skogeierforening/Sau og Geit	1
Grunneier representant Hemmeldalen	1
Hytteiere	1
SUM TOTALT	15

Statens naturoppsyn og fylkesmennene blir invitert til møtene som observatører, dvs. med talerett med ikke stemmerett.

Statskog er største grunneier i Rondane og Dovre. Andre grunneiere i dette området vil bli representert gjennom fylkenes bondelag, bonde- og småbrukarlag, sau og geit og skogeierforeninger. Disse faglaga i hvert fylke deler på en plass som rulleres etter avtale dem imellom. Beiteberettigede blir representert gjennom fjellstyrene og faglagene. De berørte interessene (grunneier- og beitelag) blir orientert om ordningen gjennom kopi av brev som sendes ut med invitasjon til deltakelse i faglig rådgivende utvalg.

I Hemmeldalen naturreservat er det private grunneiere, og det er rimelig at disse får 1 representant som rulleres dem imellom.

Når det gjelder hytteiere og aktivitetsselskap vil kommunene bli utfordret til å komme med forslag på foreninger og aktivitetsselskap. Styret vil bestemme hvilke foreninger og aktivitetsselskap som skal inviteres, og plassen i utvalget skal rulleres mellom disse.

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre vil be om at organisasjoner, offentlige organ, grunneiere mv som opplistet i tabell 2 over, om å foreslå minst to kandidater som skal representere deres interesser i det faglig rådgivende utvalg, én kvinne og én mann.

På bakgrunn av de innstilte kandidatene skal Rondane-Dovre nasjonalparkstyre velge medlemmer og varamedlemmer. Dette blir en egen styresak.

Formål og retningslinjer for faglig rådgivende utvalgt i Rondane-Dovre nasjonalparkstyre samt praktiske forhold

Formål:

Hovedformålet med utvalget er å sikre samhandling mellom forvaltningsmyndigheten og alle aktørene som representerer ulike brukerinteresser i verneområdene. Det rådgivende utvalget skal fungere som en støttegruppe for nasjonalparkstyre/sekretariatet.

Retningslinjer og oppgaver for utvalget:

- Faglig rådgivende utvalg skal sikre et godt samarbeid mellom nasjonalparkstyret og parter med interesser i verneområdene. Et bredt utvalg av de berørte interessene og særlig de interessene som er mest påvirket av vernet skal være representert i utvalget
- Utvalget skal ikke håndtere enkeltsaker, men kunne gi råd om overordnede strategier
- Utvalget skal bidra med lokal kunnskap og komme med innspill om og drøfte, saker knyttet til forvaltning, bruk og utvikling av verneområdene (for eksempel saker som gjelder forvaltningsplan, skjøtselsplan, osv.)

Praktiske forhold:

- Rondane-Dovre nasjonalparkstyre vil lede møtene ved styreleder.
- Det skal holdes minimum et årlig møte
- Møtet skal forhåndsvarsles minst 1 måned før avvikling
- Innspill til dagsorden må sendes sekretariatet senest 3 uker før møtet
- Alle medlemmene i utvalget skal få tilsendt referat fra møtet. I tillegg skal Fylkesmannen i Oppland og Hedmark, SNO og administrativt kontaktutvalg få tilsendt møtereferat. Referatet legges også ut på hjemmesidene til nasjonalparkstyret.
- Rondane-Dovre nasjonalparkstyre dekker reiseutgifter etter Statens regulativ. Møtegodtgjørelse for representanter som ikke får dekket dette gjennom egen etat/organisasjon må avklares nærmere med styret.

Vedtaket kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse, jf. forvaltningsloven § 28. Frist for klage er tre uker fra vedtaket er mottatt. En eventuell klage stiles til Miljødirektoratet, men sendes til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre.

Dokumenter i saken

- Vedtekter for Rondane-Dovre nasjonalparkstyre
- Rondane-Dovre nasjonalparkstyre, vedtak i styremøte avholdt den 6.juni 2012 (ephortesak 12/3740)

Saksopplysninger/bakgrunn

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre ble konstituert 9.mars 2011. Forvaltningen av verneområdene krever samhandling med andre, og styret er avhengige av å ha kontakt med representanter for de ulike brukerinteressene i området. I vedtektene til styret står følgende:

«Styre skal oppnevne et faglig rådgivende utvalg. Utvalget skal bestå av representanter for de ulike interessene i området, som bl.a. grunneiere, andre særlig berørte offentlige organer som for eksempel fjellstyrer, næringsliv, frivillige organisasjoner, bl.a. natur- og miljøorganisasjoner og lignende. Nasjonalparkstyret bør ha minst ett årlig dialogmøte med faglig rådgivende utvalg»

I styremøte avholdt den 6.juni 2012 (arkivsak 12/3740) ble det vedtatt at følgende interesser som opplistet i tabell 1 under burde representeres i det rådgivende utvalget gjennom de nevnte organisasjonene.

Invitasjon om deltakelse ble sendt ut i februar 2013. Innspill fra noen av de inviterte ble mottatt. Deretter stoppet prosessen opp, delvis på grunn av at Hemmeldalen naturreservat ble en del av forvaltningsporteføljen til nasjonalparkstyre den 15. mars 2013. Interessene i dette området må også avspeiles i det faglig rådgivende utvalget. I tillegg er stiftelsen INasjonalparker avviklet.

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har ikke oppnevnt et rådgivende utvalg pr. dags dato.

Tabell 1:

Friluft- og miljøinteresser	Representant
Forum for natur og friluftsliv (FNF) Hedmark	1
FNF Oppland	1
DNT Oslo – og Omegn	1
Villreininteresser	
Villreinnemda for Rondane-Søinkletten	1

Villreinutvalget Rondane Nord og Rondane Sør	1
Sammenslutningen for Fjellstyrene i Rondane	1
Reiseliv	
Representant for Hedmark (avklares med fylkeskommunen)	1
Nasjonalparkriket Reiseliv (Dovre og Sel)	1
Lillehammer Turist AS (N-Fron, S-Fron, Ringeby). Er avklart tidligere med fylkeskommunen	1
Grunneiere	
Statskog	1
Oppland Bondelag/bonde- og småbrukarlag/skogeierforening	1
Hedmark Bondelag/bonde- og småbrukarlag/skogeierforening	1
Informasjonsarbeid	
INasjonalparker	1
Hytteiere *	1
SUM TOTALT	14

Vurdering

Siden saken var oppe til behandling i 2012 og invitasjonsbrev ble sendt ut, har det gått 6 år. På denne tiden har det ikke blitt oppnevnt noe faglig rådgivende utvalg for Rondane-Dovre nasjonalparkstyre. Forvaltningsområdene til styret har blitt endret ved at Hemmeldalen naturreservat også er lagt til. Enkelte av interesseorganisasjonene som valgt inn i det faglige rådgivende utvalget i 2012, er avviklet. I tillegg er det nødvendig med retningslinjer for det faglige rådgivende utvalget.

Sekretariatet ser derfor et behov for å ta saken opp på ny i styret.

Sekretariatet legger til grunn at det ikke er behov for de store justeringene i sammensetningen i rådgivende utvalg, men Hemmeldalen naturreservat må også få sine interesser representert.

Mange av de sentrale interessene som er knyttet til Hemmeldalen er allerede representert gjennom vedtaket fra 6.juni 2012 - eksempelvis villrein (nemnder og utvalg), friluftsliv/jakt/fiske/naturvern (FNF-systemet). I Hemmeldalen naturreservat er ikke reiseliv og hytteinteressene så store som ellers i Rondane og Dovre, og det er heller ikke én stor grunneier slik som Statskog. Arealene i Hemmeldalen naturreservat eies av flere private grunneiere, der noen har store arealer innenfor reservatet. Sekretariatet vurderer at disse bør være en del av det rådgivende utvalget med 1 representant som rulleres mellom grunneiere med prosentvis det største arealet innenfor reservatet i de berørte kommunene.

I tillegg vil det ikke være aktuelt at INasjonalparker er representert da denne stiftelsen er avviklet. På det nåværende tidspunkt kan vi ikke se at informasjonsarbeid kan representeres ved noen andre (jf. også informasjonsprosjektet som styret sammen med styret i Dovrefjell-Sunddalsfjella nasjonalpark har igangsatt).

Forslag til sammensetning faglig rådgivende utvalg:

Tabell 2:

Organ	Representant
Friluft- og miljøinteresser	
Forum for natur og friluftsliv (FNF) Hedmark	1
FNF Oppland	1
DNT Oslo – og Omegn	1
Villreininteresser	
Villreinnemda for Rondane-Sølnkletten	1
Villreinutvalget Rondane Nord og Rondane Sør	1
Sammenslutningen for Fjellstyrene i Rondane	1
Reiseliv	
Representant for Hedmark (avklares med fylkeskommunen)	1
Nasjonalturistkrikket Reiseliv (Dovre og Sel)	1
Lillehammer Turist AS (N-Fron, S-Fron, Ringeby). Er avklart tidligere med fylkeskommunen	1
Grunneiere	
Statskog	1
Oppland Bondelag/bonde- og småbrukarlag/skogeierforening	1
Hedmark Bondelag/bonde- og småbrukarlag/skogeierforening	1
Grunneier representant Hemmeldalen	1
Hytteiere	1
SUM TOTALT	14

Statens naturoppsyn og fylkesmennene blir invitert til møtene som observatører, dvs. med talerett med ikke stemmerett.

Statskog er største grunneier i Rondane og Dovre. Andre grunneiere i dette området vil bli representert gjennom fylkenes bondelag, bonde- og småbrukarlag og skogeierforeninger. Disse tre faglagene i hvert fylke deler på en plass som rulleres etter avtale dem imellom. Beiteberettigede blir representert gjennom fjellstyrene og faglagene. De berørte interessene (grunneier- og beitelag) blir orientert om ordningen gjennom kopi av brev som sendes ut med invitasjon til deltakelse i faglig rådgivende utvalg.

Når det gjelder hytteiere vil kommunene bli utfordret til å komme med forslag på foreninger. Styret vil bestemme hvilke foreninger som skal inviteres, og plassen i utvalget skal rulleres mellom disse.

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre vil be om at organisasjoner, offentlige organ, grunneiere mv som opplistet i tabell 2 over, om å foreslå minst to kandidater som skal representere deres interesser i det faglig rådgivende utvalg, én kvinne og én mann.

På bakgrunn av de innstilte kandidatene skal Rondane-Dovre nasjonalparkstyre velge medlemmer og varamedlemmer. Dette vil bli en egen styresak.

Forslag til formål og retningslinjer for faglig rådgivende utvalgt i Rondane-Dovre nasjonalparkstyre samt praktiske forhold

Formål:

Hovedformålet med utvalget er å sikre samhandling mellom forvaltningsmyndigheten og alle aktørene som representerer ulike brukerinteresser i verneområdene. Det rådgivende utvalget skal fungere som en støttegruppe for nasjonalparkstyre/sekretariatet.

Retningslinjer og oppgaver for utvalget:

- Faglig rådgivende utvalg skal sikre et godt samarbeid mellom nasjonalparkstyret og parter med interesser i verneområdene. Et bredt utvalg av de berørte interessene og særlig de interessene som er mest påvirket av vernet skal være representert i utvalget
- Utvalget skal ikke håndtere enkeltsaker, men kunne gi råd om overordnede strategier
- Utvalget skal bidra med lokal kunnskap og komme med innspill om og drøfte, saker knyttet til forvaltning, bruk og utvikling av verneområdene (for eksempel saker som gjelder forvaltningsplan, skjøtselsplan, osv.)

Praktiske forhold:

- Rondane-Dovre nasjonalparkstyre vil lede møtene ved styreleder.
- Det skal holdes minimum et årlig møte
- Møtet skal forhåndsvarsles minst 1 måned før avvikling
- Innspill til dagsorden må sendes sekretariatet senest 3 uker før møtet
- Alle medlemmene i utvalget skal få tilsendt referat fra møtet. I tillegg skal Fylkesmannen i Oppland og Hedmark, SNO og administrativt kontaktutvalg få tilsendt møtereferat. Referatet legges også ut på hjemmesidene til nasjonalparkstyret.
- Rondane-Dovre nasjonalparkstyre dekker reiseutgifter etter Statens regulativ. Møtegodtgjørelse for representanter som ikke får dekket dette gjennom egen etat/organisasjon må avklares nærmere med styret.

Arkivsaksnummer: 2020/3880-2

Saksbehandler: Trond Stensby

Dato: 18.03.2020

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	15/2020	02.04.2020

Rondane nasjonalpark - dispensasjon - uttak av torv - Tosten Dalseg

Innstilling fra forvalter

Med heimel i naturmangfaldlova § 48 får Tosten Dalseg dispensasjon frå verneforskrifta for Rondane nasjonalpark for uttak av torv/jord til bruk på taket på bua si ved Rundhøa i Stor-Elvdal kommune.

Vilkår:

A.

Det kan bli teke ut torv/jord:

- i eit område ca. 100 m vest for Dalseg si bu.
- ned til 15 cm djupn, til saman på 15 m² terrengoverflate.
- jamnt fordelt på fire ulike plassar med minst 10 m avstand.

B.

Uttak av torv skal skje i samråd med Finn Bjormyr, Statens Naturoppsyn, Rondane.

C.

Objekter av kulturhistorisk verdi skal ikkje bli skadd ved uttak av torv/jord. Dersom det i samband med tiltak i marka blir funne kulturminne, skal arbeidet straks bli stansa i den grad det berører kulturminna eller sikringssona på fem meter, jf § 8. Melding skal snarast bli sendt til kulturminnestyresmakta i fylkeskommunen slik at dei kan gjennomføre ei befarig og avklare om tiltaket kan bli gjennomført og eventuelt vilkåra for dette.

Dispensasjonen blir gjeve fordi det løyser eit rimeleg behov for tiltak på bua, utan at det kjem i strid med verneformålet eller til nemneverdig skade for verneverdiane.

Dispensasjonen gjelder berre i forhold til verneforskriften for Rondane nasjonalpark.

Tiltakshavar må i tillegg avklare saka med Stor-Elvdal kommune i forhold til plan – og bygningslov, og grunneier Statskog SF.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

Søknad frå Tosten Dalseg, dagsett 11.03.20.

Brev frå sekretariatet for Rondane-Dovre nasjonalparkstyre, dagsett 27.02.20.

Saksopplysninger

Tosten Dalseg har i brev dagsett 11.03.20 søkt om:

«Søker med dette om lov til å ta litt torv vest for hytta ved Rundhø i Rondane Dovre nasjonalpark. Kun ca 100 m frå bua.

Året 2018 var det så tørt i fjellet at torva på hyttetaket tørket og krympa inn så det krevst noko ny torv for å få dekt taket, særleg på den sida som vender mot sør (mot solsteik). Det er eit område vest for hytta som er brukandes. Det kan dreie seg om 12 m² på halve taket (på sør-sida av taket, mot sola.) Da får eg ein del av den gamle torva som kan nyttast til og utbetre nordre side.

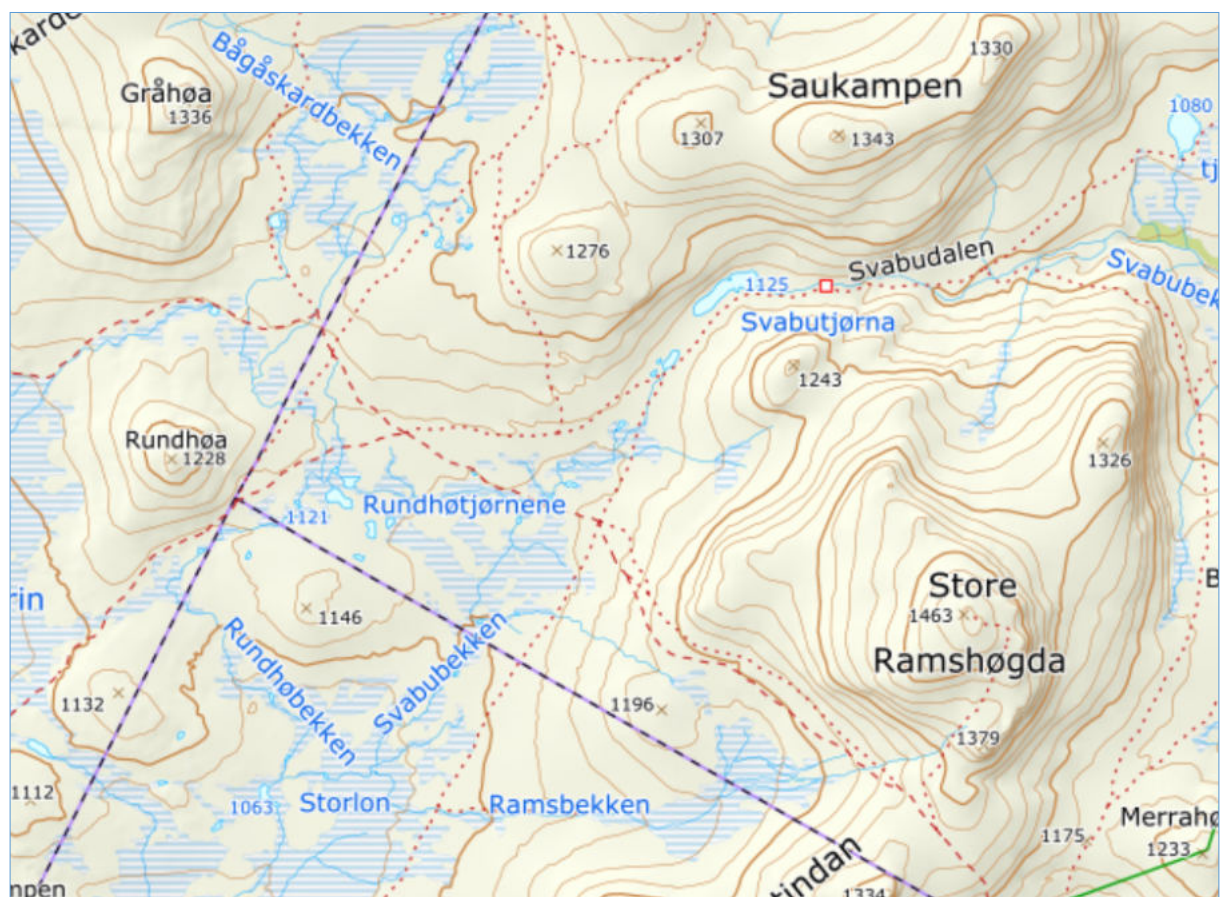
Sender med egen teikning av område, håpar det er nok.»

Sekretariatet for Rondane-Dovre nasjonalpark har i høve saka orientert Tosten Dalseg om m.a. følgjande (brev dagsett 27.02.20):

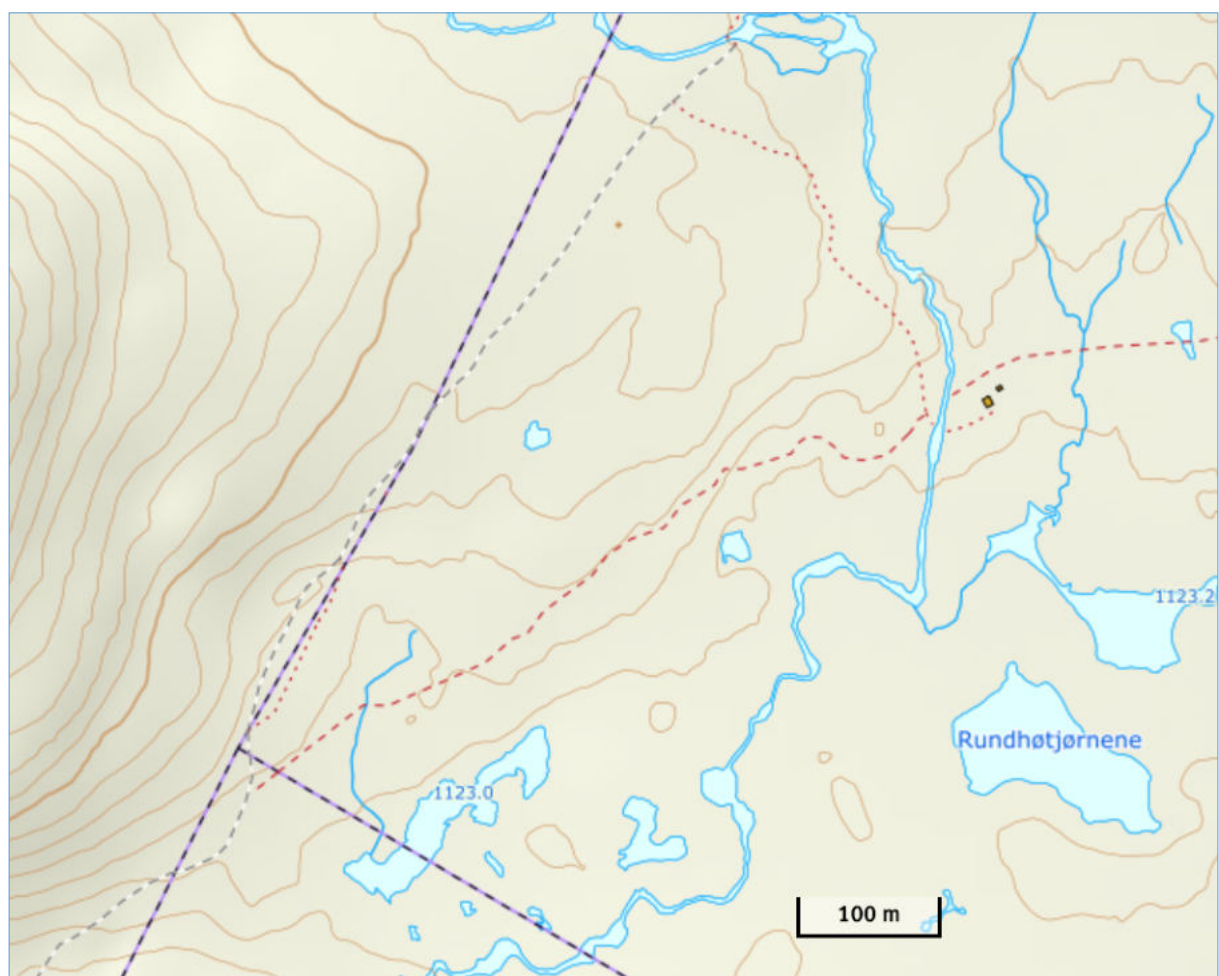
«Inntransport av kjøpt torv som takteking til hytte/bu i Rondane nasjonalpark er derimot ingen kurant sak, og må behandles av nasjonalparkstyret som en styresak. Denne delen av søknaden må vurderes og sakbehandles etter den generelle dispensasjonshjemmelen i naturmangfoldlovens § 48. Ut fra de opplysninger vi har om massen er sekretariatet sin foreløpige vurdering at det er vanskelig å tilrå en slik inntransport av kjøpt torv fra Dovre– ut fra risikoen for spredning av plantearter som ikke er stedege.

Et alternativ til å transportere inn torv - om en ønsker å fortsette å bruke torv på taket - er å søke om uttak av torv i nærheten av hytta/bua som kan erstatte den torven som tørket inn i 2018. og må også avklares med grunneier ev kommune. Et annet alternativ vil være å søke om å legge nytt tak av annet type materiale, selv om dette eventuelt vil kunne medføre mindre bygningsmessige endringer.»

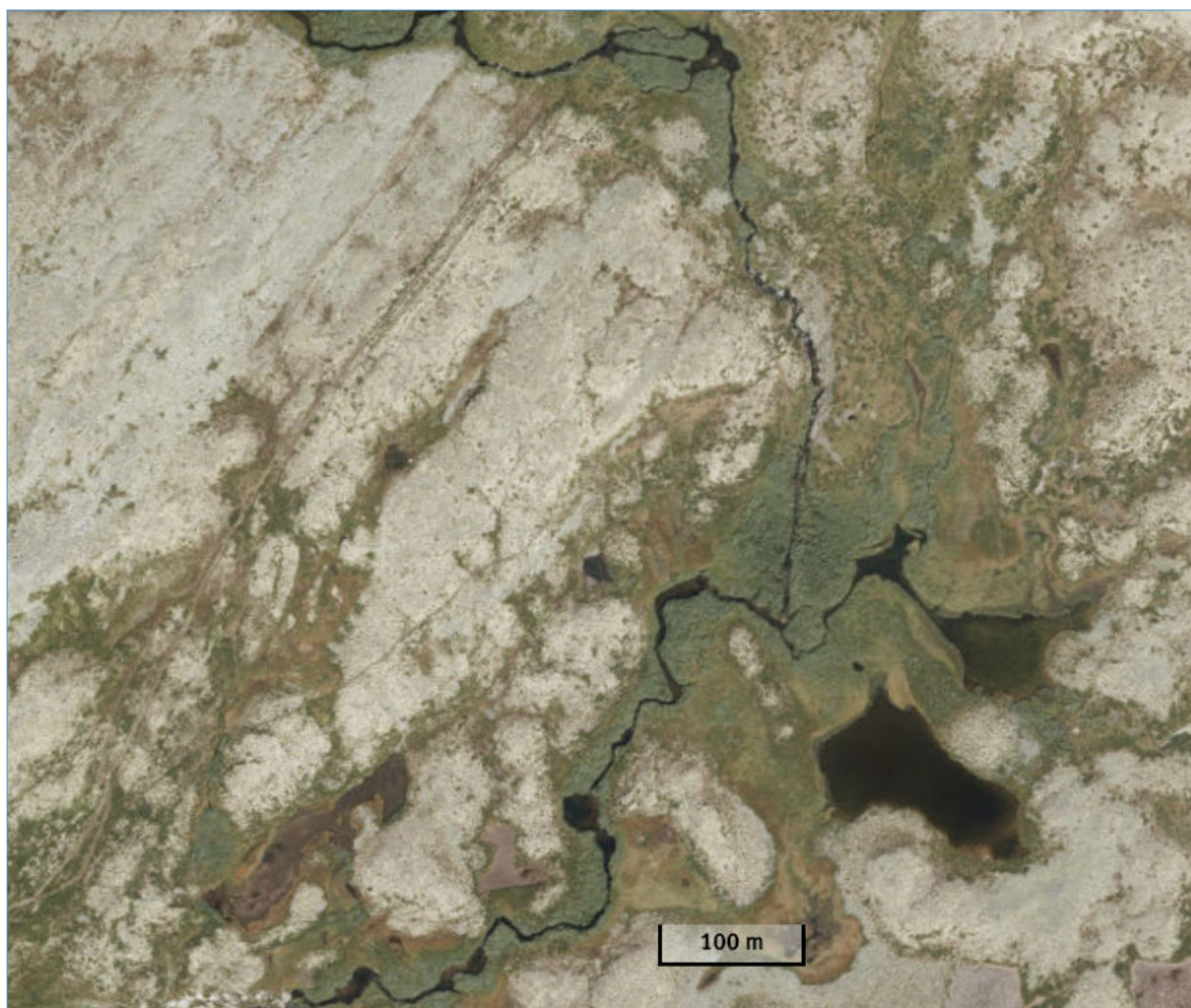
Bua til Tosten Dalseg ligg i Stor-Elvdal kommune, Sollia statsallmenning, like ved der kommunegrensene mellom Sør-Fron, Ringeby og Stor-Elvdal møtest, sjå figur 2, 3 og 4.

Figur 2. Oversiktskart. Området ved Rundhøa, der kommunegrensene mellom Sør-Fron, Ringeby og Stor-Elvdal møtest.

Figur 3. Kartutsnitt. Området ved Rundhøa, der kommunegrensene mellom Sør-Fron, Ringebu og Stor-Elvdal møtest. Buer ved Svartåa.

Figur 4. Kartutsnitt i figur 3, som flyfoto.

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Miljøverndepartementet har i brev av 9. mars 2011 delegert forvaltningsmyndigheten for verneområdene til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre i medhold av naturmangfoldloven § 62, jf. § 77.

Verneformål – forskrift

§ 2 Formål

Formålet med opprettelsen av Rondane nasjonalpark er å:

- ta vare på et stort, sammenhengende og i det vesentlige urørt fjellområde,
- ta vare på et høyfjellsøkosystem med et egenartet og variert biologisk mangfold,
- ta vare på sentrale leveområder til villreinstammen i Rondane.
- sikre variasjonsbredden i naturtyper som Rondaneområdet omfatter, herunder innslag av høyereliggende bjørke- og barskog,
- bevare landskapsformer og særpregede geologiske forekomster,
- ta vare på verdifulle kulturminner.

Allmennheten skal fortsatt ha anledning til naturopplevelse gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

§ 3 Vernebestemmelser

1. Landskapet

1.1. Området er vernet mot inngrep av enhver art, herunder oppføring av bygninger, tilbygg, gjerder, anlegg og faste og midlertidige innretninger, vegbygging, bergverksdrift, vassdragsregulering, graving og påfylling av masse,

2. Plantelivet

2.1. All vegetasjon, herunder døde trær og busker, skal vernes mot skade og ødeleggelse av enhver art. Planting, såing, gjødsling og innføring av nye plantearter er forbudt.

Forvaltningsplan

s. 58

Dersom det gis tillatelse til vedlikehold av kjørespor eller stier og til bygningsmessige tiltak som forutsetter terrenginngrep som uttak av torv eller stein, skal det settes vilkår om at objekter av kulturhistorisk verdi ikke skades. Eksempelvis skal ikke stein fra gamle tufter, dyregraver eller lignende brukes til nybygg.

Naturmangfoldloven

Naturmangfoldlova § 48 stiller særleg strenge krav til når ein dispensasjon eventuelt kan bli vurdert, men opnar for tiltak som «ikke strider mot verneformålet og ikke påvirker verneverdiene nevneverdig». Begge vilkår må være oppfylt. Unntak kan også bli vurdert «dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig». Dispensasjon må heller ikke bli gjeve om vilkåra er oppfylt. Skjøn og instruksar fra overordna myndigheiter spelar også inn. Dispensasjonsregelen i § 48 kan ikke bli brukt for å utvide rammene gitt i vernevedtaket, men er ein sikkerheitsventil som skal fange opp uforutsette eller spesielle tilfelle som ikkje vart vurdert på vernetidspunktet

I tillegg til behandling etter verneforskrift og eventuelle retningslinjer i forvaltningsplanen (og naturmangfoldlova § 48) må søknaden også vurderes etter de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldlovens §§ 8-12 i (kunnskapsgrunnlag, føre-var prinsippet, samlet belastning på økosystemet, kostnader ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver samt miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder), jmf. § 7.

Presedens

I nasjonalparken er det fleire hytter og buer med torvtak, og det vil vera aktuelt med vedlikehald på desse.

Vurdering

Dalseg har søkt om eit tiltak som ikkje er heimla i verneforskrifta eller som er behandla i forvaltningsplanen. Søknaden må derfor bli behandla etter naturmangfoldlova § 48.

Nasjonalparkforvaltaren legg vekt på at bua var oppført på vernetidspunktet. Når ein i tidlegare tider bygde slike buer, vart torv/jord til tak teke ut ved byggeplassen. Dette kan ha

blitt oversett i vernplanprosessen, og dispensasjonsheimelen i naturmangfoldlova er der for å kunne ivareta slike forhold.

Det er ikkje gjennomført NiN-kartlegging her, så det ligg derfor ikkje føre eit detaljert kunnskapsgrunnlag om plantelivet. Det er ikkje registrert viktige naturtypar (etter DN-Håndbok nr 13) i området som søknaden gjeld. Søk i artskart.no gjev ikkje treff på artar som krev særleg omsyn. (Jf. naturmangfoldlova § 8).

Det er likevel slik at det er søkt om uttak av torv/jord på eit lite areal. Det er derfor liten grunn til å bruke eit føre-var-prinsipp, og tiltaket vil ikkje ha nemneverdig påverknad på økosystemet. (Jf. naturmangfoldlova §§ 9 og 10).

Uttak av torv lokalt gjev mindre behov for transport, og ein treng ikkje bringe inn jord og framandte plantemateriale frå utanfor nasjonalparken. (Jf. naturmangfoldlova § 12).

Det er søkt om uttak av torv for 12 m² tak. Torvuttaket kan bli gjort skånsamt i 10-15 cm dybde, og bli fordelt på fleire mindre område. Naturmangfoldlova legg til grunn at ein dispensasjon ikkje må vera i strid med verneføremålet og ikkje vera til skade for verneverdiane. Ved å gjere uttaket på ein skånsam måte, blir krava til dispensasjon naturmangfoldlova § 48 imøtekomme.

Konklusjon

Ved å sette vilkår for uttak av torv, vil det omsøkte tiltaket ikkje vera i strid med verneformålet, og heller ikkje påverke verneverdiene nemneverdig. Det ligg derfor til rette for å gje dispensasjon frå verneforskrifta for Rondane nasjonalpark, jf. naturmangfoldlova § 48.

Arkivsaksnummer: 2019/21100-2

Saksbehandler: Trond Stensby

Dato: 03.01.2020

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	16/2020	02.04.2020

Frydalen LVO - Flakkstjønna NR - dispensasjon - motorferdsel - 2020 - snødekt mark - omlegging av skiløype - Rondane Kvamsfjellet turløypelag

Innstilling fra forvalter

A.

Med hjemmel i verneforskriften for Frydalen landskapsvernområde § 3, pkt. 1.3 k) får Rondane Kvamsfjellet turløypelag tillatelse for merking og preparering av skiløype i Frydalen landskapsvernområde, som vist i figur 1, og søkt om i brev datert 11.12.19, jf. brev 02.03.20. Tillatelsen gjelder også fjerning av enkelte furutrær langs traséen.

B.

Med hjemmel i naturmangfoldloven § 48 får Rondane Kvamsfjellet turløypelag dispensasjon for merking og preparering av skiløype i Flakkstjønna naturreservat, som vist i figur 1, og søkt om i brev datert 11.12.19, jf. brev 02.03.20. Dispensasjonen gjelder også fjerning av enkelte bjørketrær på grensen mot Frydalen landskapsvernområde.

C.

Vilkår:

1. Gjennomføring av punktene A og B skal gjøres i samråd med Statens Naturoppsyn v. Finn Bjørmyr.
2. Tillatelsen/dispensasjonen omfatter ikke terrenginngrep.
3. Bruken av skiløypetraséen skal følge de regler som gjelder for preparering av skiløyper i Forvaltningsplan for de store verneområdene i Rondane.
4. Omlegging av skiløypa åpner ikke for endret bruk av Peer Gynt seterveg, jf. verneforskriften for Frydalen landskapsvernområde § 3, pkt. 5.2 c).

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

Vedlegg:

1 Norman-prosjektetÅrsrapport19

1	I	Søknad - Frydalen LVO - snødekt mark - omlegging av skiløype - Rondane Kvamsfjellet turløypelag	Rondane Kvamsfjellet turløypelag	11.12.2019
2	S	Frydalen LVO - Flakkstjønna NR - dispensasjon - motorferdsel - 2020 - snødekt mark - omlegging av skiløype - Rondane Kvamsfjellet turløypelag		03.01.2020
3	U	Høring - Søknad - Frydalen LVO - snødekt mark - omlegging av skiløype - Rondane Kvamsfjellet turløypelag	Villreinnemnda for Rondane Sølnekletten m.fl.	14.01.2020
4	U	Tilleggsopplysninger. Frydalen LVO - Flakkstjønna NR - dispensasjon - motorferdsel - 2020 - snødekt mark - omlegging av skiløype - Rondane Kvamsfjellet turløypelag	Rondane Kvamsfjellet turløypelag	14.01.2020
5	U	Tilleggsopplysninger. Frydalen LVO - Flakkstjønna NR - dispensasjon - motorferdsel - 2020 - snødekt mark - omlegging av skiløype - Rondane Kvamsfjellet turløypelag	Rondane Kvamsfjellet turløypelag	05.02.2020
6	I	Høring - omlegging av skiløype Frydalen	Villreinnemnda for Rondane Sølnekletten	14.02.2020
7	I	Omlegging av skiløype Frydalen	Rondane Kvamsfjellet turløypelag	02.03.2020

Saksopplysninger

Rondane Kvamsfjellet turløypelag har i brev datert 11.12.19 søkt om:

«Søker ved dette om omlegging av skiløype gjennom Frydalen til trasè angitt på vedlagt kart.

Bakgrunn:

Løypelaget har hatt skiløype på vegen ned gjennom Frydalen fra Kvamsnysetrin til Fiskedalen i mange år. Vi har ikke lengre tillatelse fra vegstyret på Sødorp til å benytte vegen til skiløype. Vi har derfor måttet se på alternative trasèer gjennom Frydalen.

Løype parallelt med vegen er pga topografi svært krevende og fordrer store inngrep store deler av strekket, og er derfor ikke mulig.

Vi har derfor sett på trasè mellom Flakken Naturreservat og Frya. Vi skal klare å komme utenfor naturreservatet med unntak av en liten bit ved utløpet av Flakken. Kryssing av Frya utenfor naturreservatet er ikke mulig.

Viser for øvrig til befarung i vinter med 2 representanter fra RKT, Stein Magne Grevrusten i i nasjonalparkstyret, og Finn Bjormyr i SNO.

Alle grunneiere har blitt forespurt og skriftelig gitt tilbakemelding på godkjenning av tiltaket.»

Rondane Kvamsfjellet turløypelag har i brev datert 02.03.20 levert følgende tilleggsinformasjon:

«...Har nedenfor svart på dine tilleggsspørsmål med referanse til vedlagte kart.

Generelt

Vi har befart område flere ganger både sommer og vinter. På bakgrunn av disse befaringsene hadde vi den 11 mars 2019 med oss Finn Bjormyr fra SNO og Stein Magne Grevrusten Nasjonalparkforvalter for å se på to mulige traseer. Etter denne befaringsen ble vi anbefalt å legge trassen slik den nå er på kartet. Her har vi bevisst lagt ski løypa i åpne områder og følger myrdrag for å unngå rydding av vegetasjon og terrenginngrep.

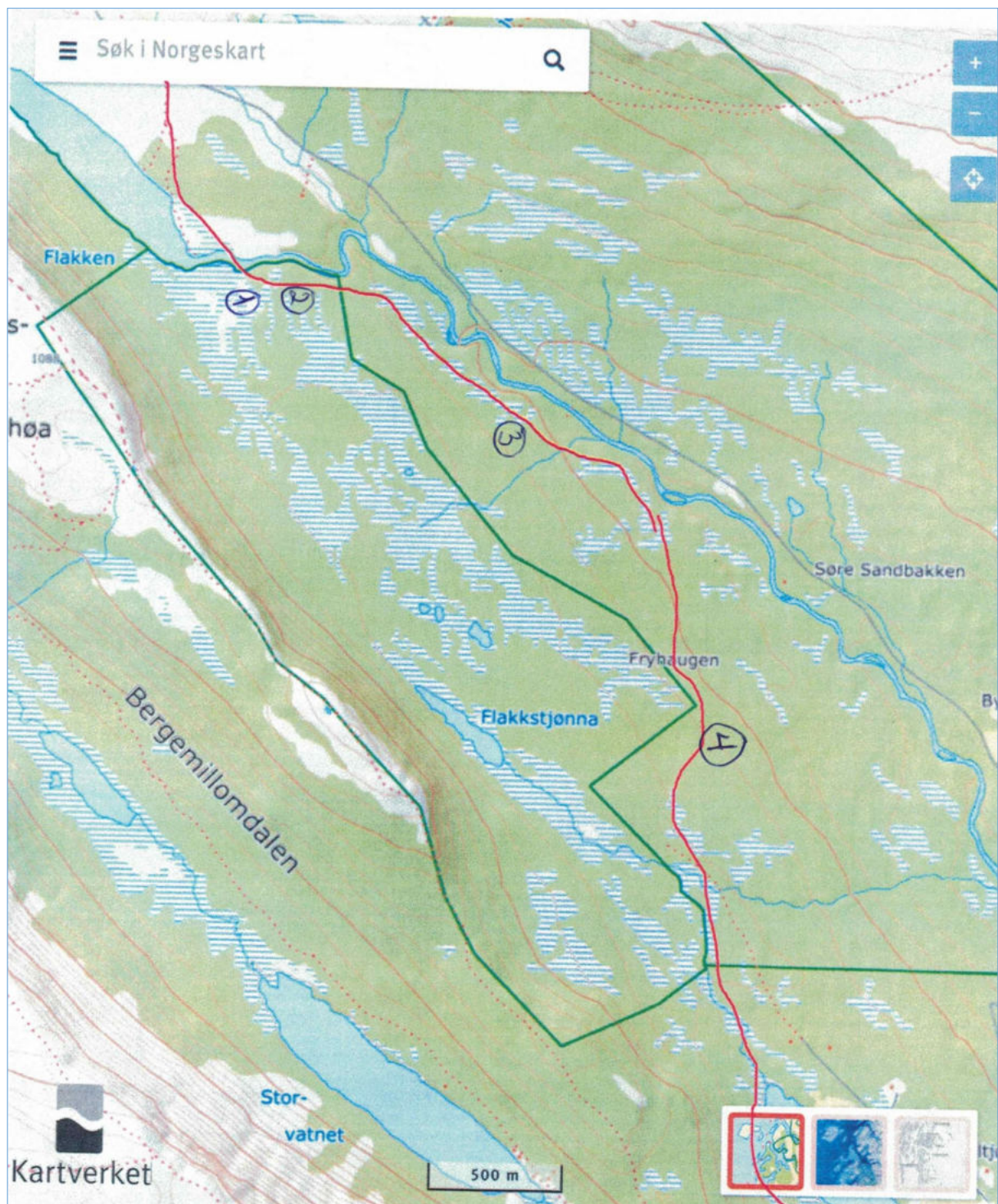
1. Vi krysser Flakken ved utløpet til Frya, her er det tilnærmet stillestående vann og lett å få til en isbro. Dette har vi god erfaring med flere steder og det fungerer svært godt.

2. Når vi har passert Frya er vi inne i naturreservatet, løypa knekker her til venstre langs en liten forhøyning før den slipper seg ned mot et myrdrag utenfor naturreservatet. Her må det ryddes noen små bjørketrær helt på grensen av naturreservatet. Vi har prøvd å finne en mulighet utenfor, men topografien langs Frya er slik at dette blir et svært omfattende arbeide. Det må bygges bru og vi må inn med maskiner for å få dette til. .

3. Hele skiløypen ligger her utenfor naturreservatet og i Frydalen LVO . Vi følger et myrdrag med lite vegetasjon. Det er ikke behov for noe rydding eller terrenginngrep her.

4. På denne strekningen og frem til vi passerer grensen for Frydalen LVO er det en del furu og granskog. Her må vi hogge noen enkelt tre for å få plass til løypemaskin.

Håper dette var utfyllende og klargjørende svar på dine spørsmål.»

Figur 1. Kart med omsøkt trase, vedlegg til søknad fra Rondane Kvamsfjellet turløypelag.

Høring

Saka er sendt på høring til Villreinnemnda for Rondane Sølnekletten og Villreinutvalget Rondane nord.

Vi har mottatt følgende uttaler:

Villreinnemnda for Rondane Sølnekletten, 05.02.20

«Villreinnemnda mener at omlegging av den aktuelle skiløypa som foreslått ikke vil være mer skadelig for villreinen enn dagens løypetrasé. Nemnda er imidlertid opptatt av at villreintrekket mellom Vulufjell og Tjønnsseterfjellet opprettholdes på best mulig måte. Nemnda er derfor bekymret for at en omlegging av skiløypa vil føre til økt press om å brøyte vegen gjennom Frydalen vinterstid, og oppfordrer nasjonalparkstyret til å signalisere klart at dette ikke er aktuelt.»

Kommentar:

Sjølvs om skiløypa bli lagt om åpner ikkje verneforskriften for motorisert ferdsel på Peer Gynt seterveg, anna enn i perioden 1. juni – 1. desember.

Uttalen blir elles tatt til orientering.

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Miljøverndepartementet har i brev av 9. mars 2011 delegert forvaltningsmyndigheten for verneområdene til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre i medhold av naturmangfoldloven § 62, jf. § 77.

Verneformål – forskrift

Frydalen landskapsvernområde

§ 2 Formål

«Formålet med opprettelsen av Frydalen landskapsvernområde er å:

- ta vare på et særpreget og vakkert natur- og kulturlandskap, der seterlandskap med seterbebyggelse og setervoller, vegetasjon og kulturminner utgjør en vesentlig del av landskapets egenart,*
- ta vare på leveområder for villreinstammen i Rondane og et rikt dyre- og planteliv,*
- ta vare på landskapsformene.*

Allmennheten skal fortsatt ha anledning til naturopplevelse gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.»

§ 3

«1.1. Området er vernet mot inngrep som vesentlig kan endre eller virke inn på landskapets art eller karakter.

Med de unntak som følger av forskriftens punkt 1.2 og 1.3 er det forbud mot inngrep som veibygging, oppføring av bygninger eller anlegg, bergverksdrift, vassdragsregulering, graving og påfylling av masse, sprenging og boring, uttak og fjerning av stein, mineraler eller fossiler, drenering og annen form for tørrlegging, nydyrking, nyplanting, bakkeplanering, framføring av luft- og jordledninger, bygging av bruer og klopper, oppsetting av skilt, merking av stier, løyper o.l. Opplistingen er ikke uttømmende.

...

Pkt. 1.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

...

k) Opparbeiding og merking av nye turstier og løyper.»

«5. Motorisert ferdsel

5.1. Motorisert ferdsel med motorkjøretøy til lands og til vanns er forbudt, herunder bruk av luftfartøy lavere enn 300 meter over bakken er forbudt.

5.2. Bestemmelsen i 5.1 er ikke til hinder for:

...

c) Motorferdsel på følgende bilveier i perioden 1. juni til 1. desember:

- Peer Gynt seterveg

- Eldåsetervegen.»

Flakkstjønn naturreservat

«§ 2 Formål

Føremålet med fredinga er å take vare på eit variert og lite påverka myr- og skogområde som økosystem med alt naturleg plante- og dyreliv. Området har mange vegetasjonstypar med typiske økologiske gradientar innafor myr- og fjellbjørkeskogsamfunna, noko som gjer området til eit sjeldant godt område for undervising og forskning.»

§ 3 Vernereglar

«...

3. Det må ikkje setjast i verk tiltak som kan endre dei naturgjevne forholda, som t.d. oppføring av bygningar, anlegg og faste innretningar, fråsetting av campingvogn, brakker o.l., framføring av luftleidningar, jordkablar og kloakkleidningar, bygging av vegar, uttak, lagring, planering eller utfylling av masse, ulike former for graveverksemd og overflatearbeid, drenering og anna form for tørrlegging, utføring av kloakk eller andre konsentrerte forureiningstilførsler, attlegging av avfall, gjødsling, kalking og bruk av kjemiske plantevernemiddel. Opplistinga er ikkje uttømmande.

4. Motorisert ferdsle samt lågtflyging under 300 m er forbode. Forbodet gjeld også bruk av modellbåtar og modellfly. ...»

Forvaltningsplan

I forvaltningsplanen er det definert tre kategorier skiløyper:

«1 Preparert skiløype tillatt preparert og merket fra da forholdene ligger til rette for preparering frem til og med 20. april. I de år påsken kommer senere enn 20. april er preparering tillatt til og med 2. påskedag. Stikker skal være innsamlet senest fire dager etter sluttdato for preparering.

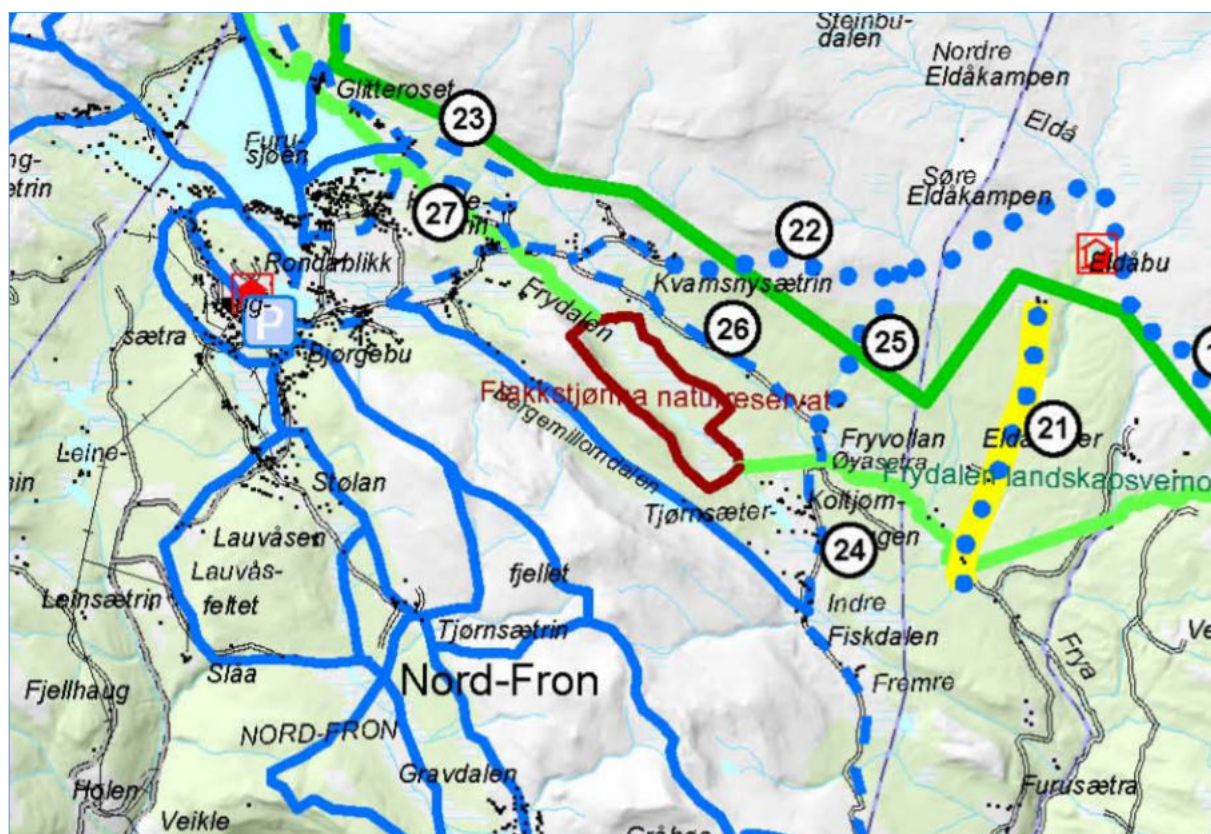
2 Stikka skiløype merking tillatt annonsert fra 10. februar til 2. påskedag. Stikker kan settes ut to dager før og samles inn senest fire dager etter tillatt annonseringsperiode.

3 Stikka påskeskiløype merking tillatt annonsert fra fredagen en drøy uke før palmesøndag til 2. påskedag. Stikker kan settes ut to dager før og samles inn senest fire dager etter tillatt annonseringsperiode.»

I tabell 1 og figur 2 er det vist utdrag av forvaltningsplanen som gjelder skiløypenettet på Venabygdسفjellet.

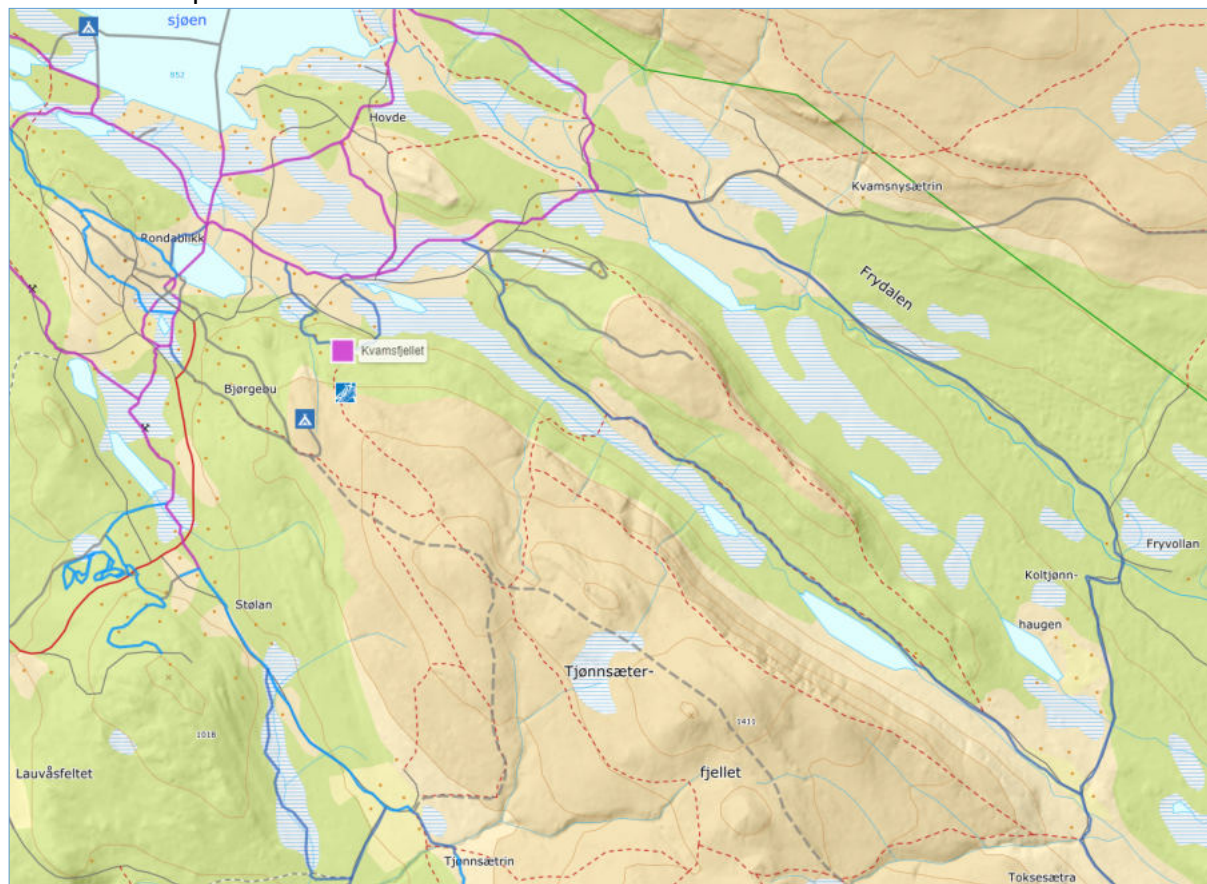
Tabell 1. Utdrag av vedlegg 23 i forvaltningsplanen, tidsrom for tillatt stikking og preparering av skiløyper.

Løypenr	Trase	Verneområde	Kategori	Ansvarlig	Merking	Preparering
24	Koltjønnaugen – Fryvolla	FLVO	1	KTL	KTL	transportløype
26	Fryvolla – langs Frya – Trolløypa (ved Kvamsnysætrane)	FLVO	1	KTL	KTL	KTL

Figur 2. Utsnitt av skiløypekart, Forvaltningsplan for de store verneområdene i Rondane vedlegg 18.

I figur 3 er det vist eit kart over skiløypenettet på Kvamsfjellet, slik det er framstilt på nettstedet skisporet.no.

Figur 3. Utsnitt av løypekart for Kvamsfjellet, skisporet.no (06.01.20)

Naturmangfoldloven

Dispensasjon

Naturmangfoldloven § 48 stiller svært strenge krav til når en dispensasjon eventuelt kan vurderes, men åpner for tiltak som «ikke strider mot verneformålet og ikke påvirker verneverdiene nevneverdig». Begge vilkår må være oppfylt. Unntak kan også vurderes «dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig». Dispensasjon må heller ikke gis om vilkåra er oppfylt. Skjønn og instruks fra overordnede myndigheter spiller også inn.

Dispensasjonsregelen i § 48 kan ikke brukes for å utvide rammene gitt i vernevedtaket, men er en sikkerhetsventil som skal fange opp uforutsette eller spesielle tilfelle som ikke ble vurdert på vernetidspunktet

Miljørettsprinsipp

I tillegg til behandling etter verneforskrift og eventuelle retningslinjer i forvaltningsplanen (og naturmangfoldloven § 48) må søknaden også vurderes etter de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldlovens §§ 8-12:

§ 8 kunnskapsgrunnlag,

§ 9 føre-var prinsippet,

§ 10 samlet belastning på økosystemet,

§ 11 kostnader ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver

§ 12 miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder.

Vurdering

Søknaden må bli vurdert etter verneforskriftene for:

- Frydalen landskapsvernområde
- Flakkstjønna naturreservat.

I Frydalen landskapsvernområde er det åpnet for at forvaltningsmyndigheten etter søknad kan godkjenne opparbeiding og merking av nye traseer for skiløyper. Mens det i Flakkstjønna naturreservat er forbud mot alle former for inngrep og fjerning av vegetasjon.

Søknaden gjelder en trase som går gjennom naturreservatet. Dette er det strengeste regeleverket. Formålet med naturreservatet er å ta vare på et «varierte og lite påverka» skog- og myrområde. Vernereglene slår fast at det forbud mot alle typer inngrep, som bl.a. «..., bygging av vegar, uttak, lagring, planering eller utfylling av masse, ulike former for graveverksemd og overflatearbeid, drenering og anna form for tørrlegging, ...» I tillegg er det forbud mot motorferdsel innenfor naturreservatet.

I behandling av kongeleg resolusjon for Verneplan for Rondane (24.20.2003) skriver departementet bl.a. (jf. naturmangfoldlova § 8):

«Fylkesmannen i Oppland fremhever at vesentlige verneverdier bli liggende utenfor verneforslaget hvis man reduserer utvidelsen på nordøstsiden. Dette gjelder særlig verdier knyttet til kildehorisonter og kantsoner mellom myr og skog, områder som tradisjonelt har stort biologisk mangfold. Videre vil viktige deler av det helhetlige myrkomplekset bli liggende utenfor. Dette gjelder bl.a. de mest typiske bakkemyrene i området. Skogen på det aktuelle arealet er dessuten en fattig utforming med en blanding av furu og bjørk. Fylkesmannen tilrå derfor at det foreliggende verneforslaget blir videreført.

DN støtter fylkesmannens vurderinger.

Miljøverndepartementet slutter seg til direktoratets tilråninger.»

I verneformålet for naturreservatet er det lagt vekt på at området er lite påvirket.

Rondane Kvamsfjellet turløypelag opplyser i brev 02.03,20 at de kun trenger å fjerne noen få bjørker på grensen mellom naturreservatet og landskapsvernområdet. Siden det ikke er planer om inngrep, og kun fjerning av noen enkelte trær i naturreservatet, vil det kunne gis dispensasjon for en ny skiløypetrase her. Tiltaket vil da ikke være i strid med verneformålet. Skiløypetraséen vil berøre en liten del av reservatet, og ikke medføre vesentlige ulemper for det biologiske mangfoldet når det gjeld vegetasjon, vilt og fugleliv. (Jf. naturmangfoldlova § 9 og 10).

Den delen av den omsøkte traséen som ligger i Frydalen landskapsvernområde kan forvaltningsmyndigheten godkjenne med hjemmel i verneforskriften. Nasjonalparkforvalteren legger til grunn, slik også villreinemnda gjør i sin uttale, at foreslått trasé ikke vil være mer skadelig for villreinen enn dagens løypetrasé. Overvåking gjennom Norman-prosjektet dokumenterer at villreinen bruker Tjønnsæterfjellet fra april til september. En ny trasé, som omsøkt, vil i liten grad påvirke landskapet, villreins bruk av Tjønnsæterfjellet, og

verneformålet i det tilliggende naturreservatet. Konsekvensene blir vurdert som små for den samlede belastningen på økosystemet. (Jf. naturmangfoldlova § 9 og 10).

Det er viktig å presisere at omlegging av skiløypa ikkje endrer reglene for motoferdsel på Peer Gynt seterveg, som bare er åpen for kjøring i perioden 1. juni til 1. desember.

Konklusjon

Nasjonalparkforvalteren vil innstille på å gi dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48 (gjelder Flakkstjønna naturreservat), og tillatelse etter verneforskriften for Frydalen landskapsvernområde slik Rondane Kvamsfjellet turløypelag har søkt om, for omlegging av skiløypetraséen som i dag går på Peer Gynt seterveg.

NORMAN-PROSJEKTET

Registrering av villreinen sin områdebruk innan Gråhø/Tjønnseterfjellet i Nord-Fron og Sør-Fron og i Veslefjellet/Kuva i Dovre

Årsrapport 2019

Bukkeflokk 2019 (Foto: Geir Haverstad)

Av Per Jordhøy

Mål og gjennomføring

Målet med registreringa er særleg å få haldepunkt om korleis reinen nyttar Gråhø/Tjønnsseterfjellet og randsonen innan leveområdet i Fron-kommunane. Frå og med 2013 har også områda på sørvestsida av Rondane Nord i Dovre inngått i prosjektet. Dette notatet syner resultata frå registreringane i 2019. Frå Sel og Dovre fjellstyrer ligg det føre ein eigen årsrapport og tabell med observasjonsdata frå arbeidet (sjå vedlegg).

Bakgrunn

Gråhø/Tjønnsseterfjellet var kategorisert som eit "observasjonsområde" i den tidlegare fylkesdelplanen for Rondane, og området inngår nå i nasjonalt villreinområde i ny regional plan for Rondane og Sølnekletten. Det betyr at det er eit mål (som tidlegare) å kartlegge villreinen sin arealbruk nærare for bruk i vidare arealplanlegging, forvaltning og vurdering av ferdsle.

Som supplement til pågåande prosjekt med data frå GPS-merka simler i Rondane er det viktig med slike kartfesta observasjonar av bukkeflokkar, då ein ikkje har merka bukke i GPS-prosjektet. Såleis vil ein få nokre haldepunkt om korleis bukkeflokkane utnyttar området i høve til simlene.

Gråhø/Tjønnsseterfjellet er ein randsoner som utgjer viktige habitat for reinen i Rondane. Det vart lagt opp ein plan for observasjonsprogram der ein frå faste punkt og utvalte trasear skulle avsøka terrenget ved hjelp av kikkert og teleskop. Så langt mogleg skulle eit få oversyn over flokkane sin lokalisering, tal og struktur (kjønns- og aldersfordeling).

Om våren og forsommaren søkjer bukkeflokkane ned mot fjellbandet for å finna tidleg grøe/beite med mykje råprotein, som er avgjerande for oppbygging av muskelmasse og gevir. På grunn av stort energiforbruk under brunsten kan bukkane ofte vere i dårleg kondisjon når dei møter vinteren. Samstundes er dei fortrent frå dei beste vinterbeita av dei dominante simlene. Trongen til slikt beite er så sterk om våren at bukkane kan trekkja langt ned i fjellskogen, der slike beiteemne er tidleg tilgjengelege.

Resultata viste at heile Gråhø/Tjønnsseterfjellet i større eller mindre grad vart nytta av rein, for det meste bukk. Det ser ut som området Nåsåberget – Gravidalsfjellet – Rundkollen – Brattfjellet samt Veslefjellet, var dei mest sentrale områda i starten av prosjektperioden. I tillegg nytta reinen områder nede i skogen ved t.d. Tjønnssetra. Det var også ein del beiting inne på ulike kveier i vårsesongen. I 2012 vart for fyrste gong observert ein fostringsflokk i området, men dette var nok heller unntaket enn regelen.

Ein hadde i prosjektperioden 2007-2019 også registrert kjente fangstgroper i Tjønnsseterfjellet. 4 i Framre Fiskedalen og 4 i Gravidalsmunningen, samt 1 grop ved Skarven og 2 ved Fjelltjønne. I tilgrensande område har ein kartlagt fangstgropenlegg langs Store-Ula og fangstruse på Bløyvangen. Anlegga viser at det har vore stor trafikk av rein i desse områda i tidlegare tider. Det kom ikkje melding om «nye» fangstgroper i 2019.

Det er viktig å sjå reinen sin bruk av leveområda over lang tid, da den er svært dynamisk og vekslar i takt med ulike påverknader – både naturgjevne og menneskeskapa. Såleis får ein også betre kunnskap om kva slike øyefell betyr for bestanden. Meir data frå dette området vil difor kunne gje meir kunnskap om dette og flokkane sin arealbruk generelt. Ein vil difor halda fram med å registrera reinflokkar i området, etter same opplegg som tidlegare. I tillegg er det ynskje om å få opplysningar om strukturen (kjønns- og alderssamansetjing) i den einskilde flokken. Sjå elles rapport om desse registreringane i Jordhøy (2010).

Opplegg, prosedyre og resultat

Det vart lagt opp ein plan for observasjonsprogram der ein frå faste punkt og utvalte trasear skulle avsøka terrenget ved hjelp av kikkert og teleskop. Så langt mogleg skulle eit få oversyn over flokkane sin lokalisering, tal og struktur (kjønns- og aldersfordeling). Ein skulle på turar i terrenget også registrera gamle

fangstminner som har vore nytta til villreinfangst, då desse er ein viktig referanse for reinen sin arealbruk i tidlegare tider. Frå og med 2013 vart også Veslefjellet/Kuva med som observasjonsområde i prosjektet.

Feltarbeidet vart gjort av Villreinutvalet for Rondane Nord i samarbeid med lokale registratorar. Registratorar i Gråhø/Tjønnsseterfjellet: Forutan regelmessige registreringar av Per-Erik Sannes har det vore gjort ein stor innsats av lokale registratorar. Dette gjer at vi har god oversikt over flokkane som har vore i området. Registreringane har vore lagt til den perioden det er rein i området, dvs. frå tidleg vår til brunsten kjem i gang utpå hausten. Registratorar elles: Arne Røssummoen, Magne Fjellseth, Ivar Sletten, Svein Dalseghagen og Geir Haverstad.

Registratorar i Veslefjellet/Kuva: Lars Sverre Svendsgard, Olav Vorkinnslien og Mari Sverdrup.

Prosjektet har ei faggruppe som består av Geir Johan Groven (Nord-Fron kommune - prosjektleiar), Marit Vorkinn (sekretær for villreinnemda i Rondane og Sølnekletten), Per-Erik Sannes (Sel fjellstyre), Tore Larsson (Dovre fjellstyre), Per Jordhøy (NINA) og Konrad S. Bryhn (Sør-Fron kommune). Det er eit årleg kontaktmøte med representantar for grunneigarane.

Observasjonspunkt/ruter Gråhø/Tjønnsseterfjellet

1. Peer Gynt seterveg, Kvam – Vinstra.
Oversyn nord (Sukkertoppen), heile vestsida av området og nordsida av Veslfjell og Krøkla.
Denne ruta blir mest nytta.
2. Skjerelhøa – Skjerelfjellet.
Godt oversyn, med kikkert og teleskop dekker ein nesten heile området i nord – aust (t.o.m. Brattfonna og Gravidalsfjellet).
3. Gravidalsvegen parkeringsplass på toppen ved Kneppa.
Oversyn over vestsida, frå Gravidalsfjell i nord til Veslfjell i sør.
4. Tjønnssetervegen.
Oversyn frå nordlegaste delen av området(Sukkertoppen) til Gravidalsfjellet i sør, samt vestsida.
5. Kvarvet/Østkjølen seterveg.
Oversyn over sørlege delen, Veslfjell, Krøkla og Grønfjell.

I tillegg er det gått til fots ein del, særleg på våren da det har kome melding om spor (området mellom Sulseter og Tjønnsseterfjellet), og under reinsjakta (lokale registratorar).

Frå 2013 vart også Kuva og Veslefjellet i Rondane nord med i observasjonsprogrammet. Her er Kari Svendsgard, Dovre fjellstyre, kontaktperson. I Gråhø/Tjønnsseterfjellet er Per-Erik Sannes, Sel fjellstyre, kontaktperson.

Flokkdata og inntrykk frå 2019 – Gråhø/Tjønnsseterfjellet

Heile området blir i større eller mindre grad brukt av rein. Området lengst sør som Grønfjell, Krøkla og Kvarvet blir mykje brukt. Brattfonna - Sæterlysa og Gravidalen var områda i Nord-Fron som vart mest brukt i 2019. Aukande ferdsle frå hyttene i området samt eit tett turstinett påverkar arealbruken. Gledelig var det at det var observasjonar i området ved Tjønnssetra, eit område som var mykje brukt tidlegare.

Det vart gjort 71 observasjonar av rein, eller spor etter rein. I 2019 vart det gjennomført minimum 87 observasjonsturar i perioden 19.3. - 25.9. Dei lokale registratorane er framleis ikkje gode nok til å notera når dei ikkje observerer rein, slik at dette talet reelt er mye høgare. Fyrste observasjon av spor vart gjort 18.4. Fyrste observasjon av dyr vart gjort 19.4. Siste

flokk vart observert ved Purkjelykkja den 21.9. Dette var 10 bukkar. Det er sjeldan det er att bukkar så langt ut i brunsten.

Største telte flokk var 40. Det vart telt mest dyr samstundes den 17.5, 2 flokkar på 32 og 28 dyr. Tal bukk på kalveteljinga i Vulufjell som vart gjort i 10 juli var 53 dyr, den 9juli gjekk det 22 dyr i Tjønnseterfjellet (10 juli vart det observert 6 dyr). Minimum tal bukk før jakt var såleis 75 for Vulufjellområdet.

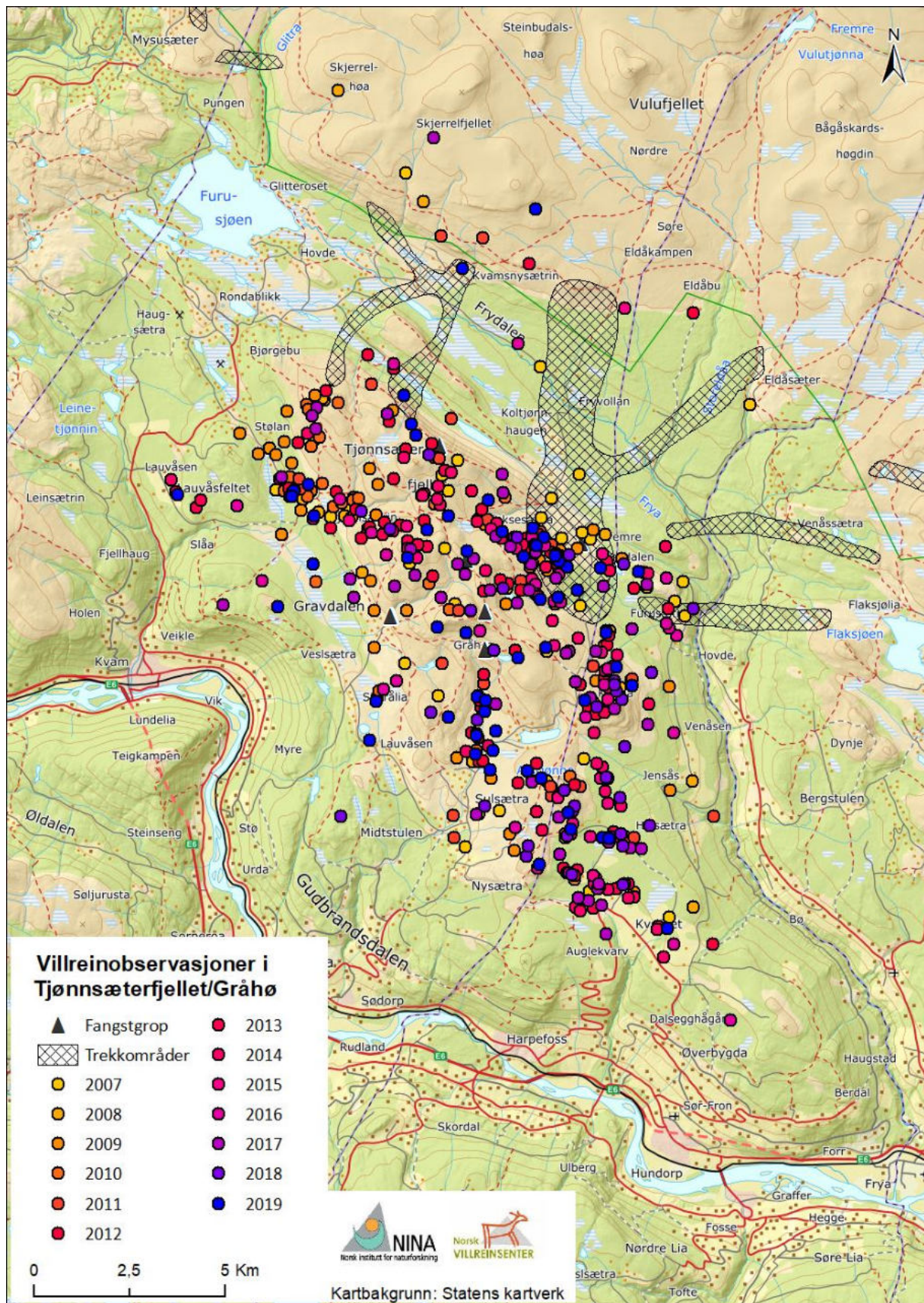
Flokkdata og inntrykk frå 2019 – Veslefjellet/Kuva

Heile området blir i større eller mindre grad brukt av rein. Bukkeflokkar er registrert i områda fra Einsethø – Grønbakken og ned mot skoggrensa frå snøsmelting og ut på forsommaren. Det er gjort færre observasjonar av bukk i området i år enn tidlegare, men dette kan skuldast noko mindre aktiv registrering denne perioden i år.

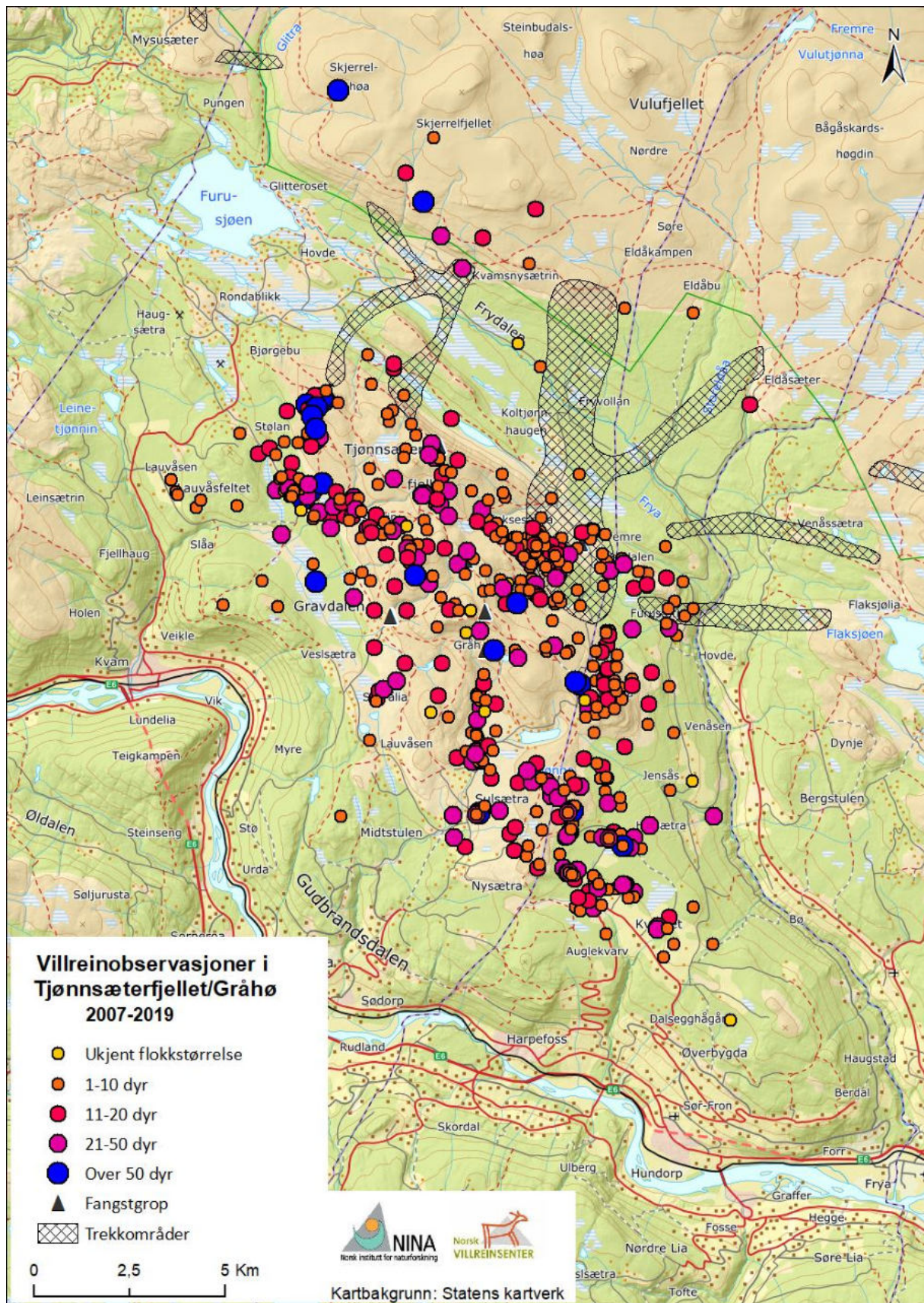
Det er 2019 gjort 21 observasjonar av rein. Det er gjennomført 50 observasjonsturar av fjelloppsynet og 78 av lokale observatørar frå slutten av mai til ut november.

Registreringane er i all hovudsak gjort av fjelloppsynet, og med innsats frå lokale observatørar. Området Kuva – Veslefjellet er besøkt dagleg i perioden 30.5.-17.8. av lokal observatør. Radiomerka simler viser i tillegg informasjon om trekk- og opphaldsmønster. Både Hardbakken og Kuvaområdet har vore nytta av radiomerka simler i perioden like før jakt, fyrste del av jakta og like etter jakta. Registreringsperioden frå fjelloppsynet sin side skjer primært frå sist i mai til litt ut i oktober, noko kortare i år på grunn av tidleg snøfall og vanskeleg tilgjenge.

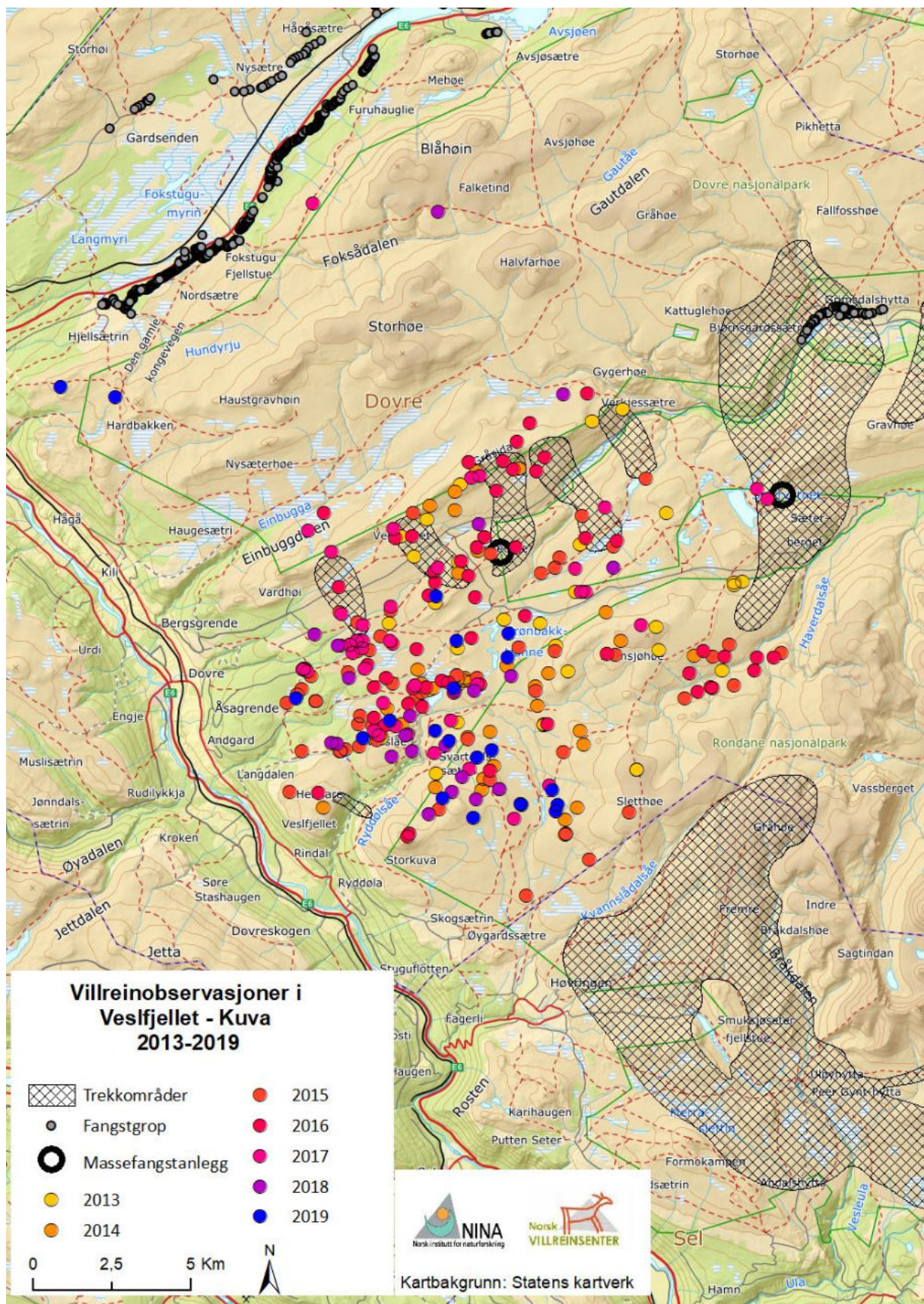
Den konsentrasjonen av lokaliseringar vi har sett kan tyde på at trekk over Grimsdalen har vore mindre enn forventa, moglegvis på grunn av stor ferdsle. Fyrst mot slutten av juli tok villreinen i bruk høgareliggande område i og rundt Sletthø. Også i år vart det gjennom villreinjakta observert rein langt nede i bjørkeskogen ved Eftansåa ved fleire høve. Ein spør seg om dette har samband med kryssing av Grimsdalsvegen.

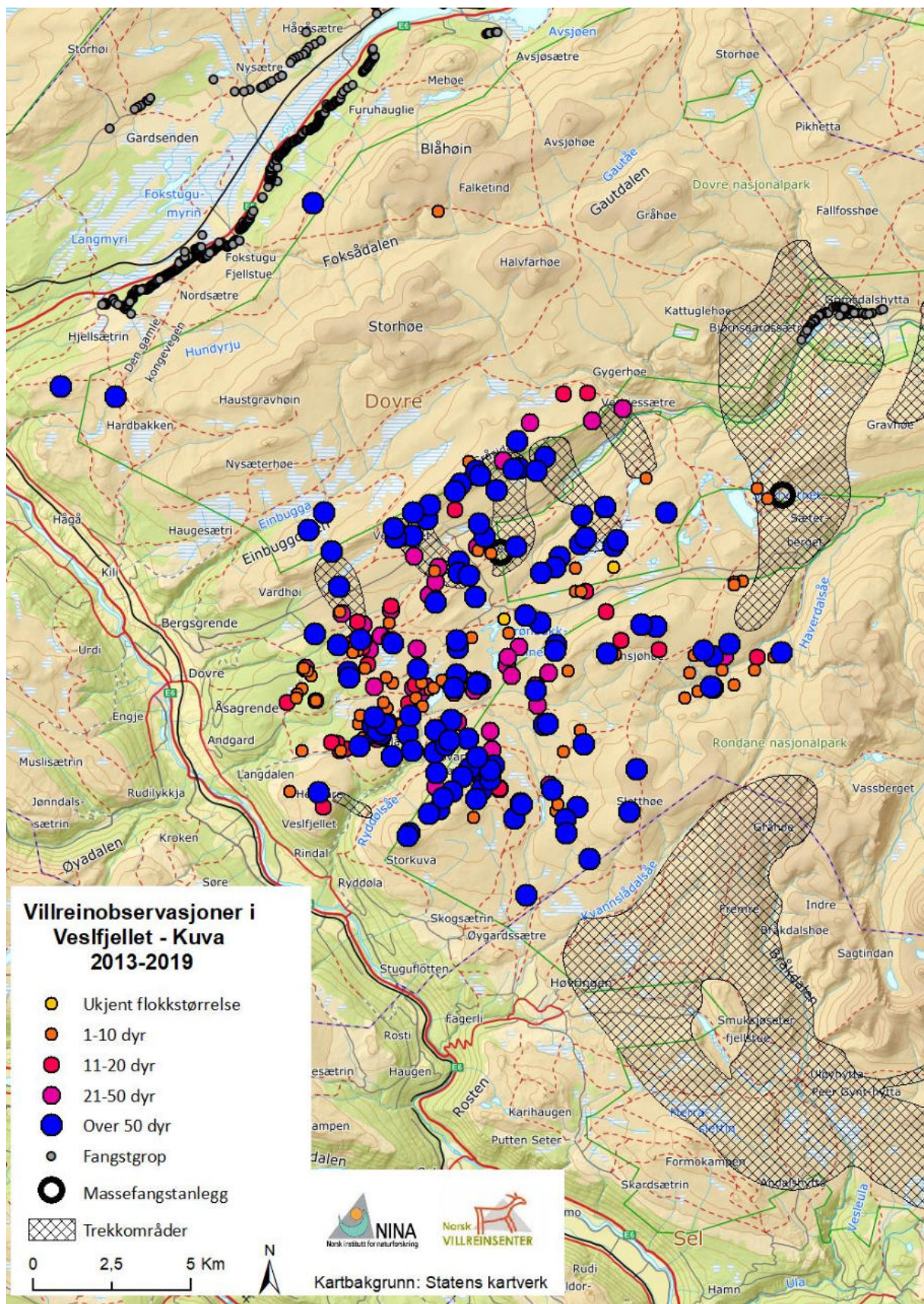
Figur 1. Utbreiing av flokkobservasjonane i Gråhø/Tjønnsæterfjellet i perioden 2007-2019.

Figur 2. Utbreiing av flokkobservasjonane fordelt på flokkstorleik i Gråhø/Tjønnsæterfjellet i perioden 2007-2019.

Figur 3. Utbreiing av flokkobservasjonane i Kuva-Gråsida i perioden 2013-2019.

Figur 4. Utbreiing av flokkobservasjonane fordelt på flokkstorleik i Kuva-Gråsida i perioden 2013-2019.

Kommentarar

Det er viktig for forvaltinga å få slike data som blir samla inn i dette prosjektet, både for Rondane og generelt sett. Det ville vera ein styrke om ein i tillegg kunne få meir data om aldersfordelinga i bukkeflokkane.

Det vart gjort ekstra registrering i samband med VM i terrengsykling den 6/7 (sjå vedlegg).

Referansar

Jordhøy, P. 2010. Registrering av villreinen sin områdebruk i Tjønnseterfjellet - Gråhø, Nord-Fron og Sør-Fron kommunar 2007-2009. NINA Rapport – 558. 17 s.+ vedlegg.

VEDLEGG.

NOTAT NORMAN-PROSJEKTET 2019 (Tjønnseterfjellet).

15 bukker ved Brattfonna/Sæterlysa den 9.7. Foto Erik Hagen

Metode

Foruten regelmessig registrering av undertegnede har det vært gjort en stor innsats fra lokale registratorer. Dette gjør at vi har god oversikt over flokkene som har vært i området. Registreringene har vært prioritert til den perioden det er rein i området, dvs. fra tidlig vår til brunsten kommer i gang utpå høsten. Nytt i år var at det var gitt tilskudd fra Oppland Fylkeskommune til mer oppfølging av registreringene og forsøk med bruk av drone.

Registrert arealbruk

Hele området brukes i større eller mindre grad av rein. Området lengst sør som Grønfjell, Krøkla og Kvarvet blir mye brukt. Brattfonna - Sæterlysa og Gravdalen var områdene i Nord-Fron som ble mest brukt i 2019. Økende ferdsel fra hyttene i området samt et tett turstinett påvirker arealbruken. Gledelig var det at det var observasjoner i området ved Tjønnsetra, dette er et område som var mye brukt tidligere.

Antallet observasjoner

Det er gjort 71 observasjoner av rein, eller spor etter rein. I 2019 ble det foretatt minimum 87 observasjonsturer i perioden 19.3. - 25.9. De lokale registratorene er fortsatt for dårlige til å notere når de ikke observerer rein, slik at dette tallet er mye høyere. Første observasjon av spor ble gjort 18.4. Første observasjon av dyr ble gjort 19.4. Siste flokk ble observert ved Purkjelykkja den 21.9. dette var 10 bukker. Det er sjelden det er igjen bukk så langt ut i brunsten

Struktur i flokkene/Total antall.

Største tellet flokk var 40. Det ble telt mest dyr samtidig den 17.5, 2 flokker på 32 og 28 dyr. Antallet bukk på kalvetellingen i Vulufjell som ble gjort i 10 juli var 53 dyr, den 9 juli gikk det 22 dyr i Tjønnseterfjellet (10 juli ble det observert 6 dyr). Så minimum antall bukk før jakt var 75 for Vulufjellområdet.

År	Antall bukker	Merknad
2019	60	Telt samme dag 17.5. 2 ulike flokker. (9-10/7 53 bukk i Vulufjell 22 bukker Tjønnseterfjellet, tot. 75).
2018	Ca 85	Telleren kom ut av tellinga ved 77, det var da noen dyr igjen.
2017	72	Minimumstillingen i Vulufjell 77 stk.
2016	59	3 ulike flokker og en enslig bukk observert samme dag.
2015	32	Mest sannsynlig antall er 49. Flokk på 17 dyr registrert 6.6. kan være bukken som var igjen i Vulufjell i vinter. Mens større flokk ikke dukket opp før 1.7.
2014	33	Største antallet tellet samtidig. Dette er antagelig ikke totalantallet. (minimumstilling i området 84). Den 10 og 11 juni ble det sett minimum 50 dyr på dyrking på kvarvet. Flokken ble jaget men kom tilbake. Dette var både bukker og simler.
2013	26	Største antallet tellet samtidig. Dette er sannsynligvis ikke totalantallet. (minimumstilling i området 58)
2012	60	
2011	56(37)	37 kom over fra Vulufjell, de resterende antas å være bukk fra Rondane sør.
2010	52	
2009	44(22)	Usikkert antall, antagelig var det 2 flokker som trakk over fra Vulufjell på omtrent samme antall, uten at disse ble sett samtidig
2008	63	
2007	34	

Det er ikke stukturtelt nokon større flokk i 2019.

Struktur	Villreinområde Rondane Nord Gråhø 2019
Observatør: Per-Erik Sannes	Værforhold :

Fl.nr	Dato	Fl.str	Kalv	Simle	B 1,5	B2+	B3+	Lokalitet/UTM
1	14.06.	5			1	1	3	Krøkla 32v548327/6838183
2	19.06	5					5	Brattfonna 32v547058/6839104
3	19.06	2					2	Vaglfjellet 32v 544191/6835983
4	04.07	1					1	Grautbekken 32v 545146/6836408
5	04.07	9				3	6	Brattfonna 32v 547071/6840065
6	07.07	6			1		5	Krøkla 32v 548593/6837280
7	07.07	1					1	Grautbekken 32v 544905/6835481
8	10.07	1					1	Brattfonna 32v 546138/6840187
9	28.07	1					1	Gravdalsfjellet 32v 543615/6840886
Sum		31			2	4	25	

Flokktyper

Det er bukkeflokkene som bruker Tjønnseterfjellet fra april/mai til august/september. Det er bukker i alle alderskategorier, men hovedandelen er 3 år og eldre. I år trakk en del av bukken inn i Vulufjell tidligere enn vanlig antagelig den 18.4. Det var fortsatt bukker igjen i Tjønnseterfjellet til ut i september. Det ble felt 3 eldre bukker i Gråhø/Tjønnseterfjellet. Simler og kalver er fredet i den nordlige delen (Kvam) samt på Østkjølen sitt areal av Tjønnseterfjellet. Dette er et ledd i å få fostringsflokkene til å benytte området til beite.

Det ble ikke registrert simler eller kalver i Tjønnseterfjellet i 2019. Aktiviteten i området sammen med et omfattende sti-nett, er nå såpass stor, at noen snarlig bruk av området for simler og kalver kan ikke forventes.

Feltregistrering rein i Rondane nord Gråhøa 2019

Obstype	Observer	Nr.foto	Dato	Ca. flokk str.	Nøyaktig flokk str.	Bukkeflokk	Fostningsflokk	Blandflokk	Ferske sporregn	Sporreting	Lokalitet	Kommune	Sonebelte	UTM ØST	UTM NORD	UTM kart/GPS	Ca. obs. avst. M	Bevegelse
2	sd		14.05.2019	5-6					x		kvarvet	sør-fron	32v	549930	6830438	1		2
1	vh		17.05.2019		28	x					vesifjell	nord-fron	32v	546258	6834575	1	200	2
1	sd		19.05.2019		22	x					torvmyra	sør-fron	32v	548222	6832822	1	240	2
2	sd		23.05.2019	4-8					x		grønfjell	sør-fron	32v	549160	6839793	1		
1	is		01.05.2019		40	x					tiønnsetra	nord-fron	32v	540505	6842076	1	300	
1	is		01.06.2019		2	x					skarven	nord-fron	32v	546735	6837797	1		
1	is		02.06.2019		3	x					fr.fiskdalen	nord-fron	32v	547296	6839908	1		
1	is		02.06.2019		4	x					skårålia	nord-fron	32v	542118	6835370	1		
1	is		02.06.2019		2	x					skårålia	nord-fron	32v	542292	6836396	1		
1	is		02.06.2019	30		x					kvamsnysetra	nord-fron	32v	544551	6847757	1		
1	is		14.09.2019		14	x					gravdalsfjellet	nord-fron	32v	543107	6840172	1		
1	is		21.09.2019		10	x					purkjelykkia	nord-fron	32v	537083	6841812	1		
1	ar		05.05.2019		3	x					jostulen	nord-fron	32v	540621	6839987	1	350	
1	ar		15.05.2019		10	x					tiønnsetra	nord-fron	32v	540119	6841907	1	100	
1	ar		01.06.2019		2	x					tiønnsetra	nord-fron	32v	540060	6841764	1	100	
1	ar		05.06.2019		1	x					tiønnsetra	nord-fron	32v	540658	6841267	1	70	
1	ar		01.07.2019		1	x					bergimellom	nord-fron	32v	543329	6843361	1	500	
1	ar		06.07.2019		6	x					gravdalen	nord-fron	32v	543879	6838332	1	300	
1	ar		15.08.2019		2	x					bergimellom	nord-fron	32v	543017	6844419	1	500	
1	ar		15.09.2019		8	x					hillingberget	nord-fron	32v	539706	6838871	1	200	
2	mf		18.04.2019						x		gråhøa	nord-fron	32v	544630	6838194	1		
4	if		19.04.2019	30-40		x					fielltiønn	nord-fron	32v	546005	6837543	1		3
2	mf		22.04.2019						x		sulsetermyrin	nord-fron	32v	545138	6836131	1		
2	mf		24.04.2019						x		krøkla	sør-fron	32v	547767	6836406	1		
1	mf		17.05.2019		32	x					sulsetermyrin	nord-fron	32v	544884	6835015	1	400	2
1	mf		04.06.2019		3	x					sulsetermyrin	nord-fron	32v	545275	6834582	1	300	1
1	mf		08.06.2019		10	x					reiptiønn	nord-fron	32v	548174	6839897	1	1500	1
1	mf		11.06.2019		3	x					sulsetermyrin	nord-fron	32v	545349	6835100	1	600	1
1	mf		11.06.2019		5	x					vesifjell	nord-fron	32v	546614	6834370	1	1500	1
1	mf		07.07.2019		16	x					brattonna	nord-fron	32v	547010	6840262	1		2
1	mf		07.07.2019		1	x					grautbekken	nord-fron	32v	544905	6835481	1	300	1
1	ob		27.07.2019	20-30		x					sæterlysa	nord-fron	32v	544186	6841267	1	1000	2
1	ob		27.07.2019		9	x					brattonna	nord-fron	32v	545587	6840844	1	600	2
1	ob		27.07.2019		2	x					sæterlysa	nord-fron	32v	545228	6841680	1	400	1
1	if		27.07.2019		1	x					geitryggen	nord-fron	32v	543202	6843658	1		2
1	mf		28.07.2019		27	x					sæterlysa	nord-fron	32v	544667	6840341	1	500	1
1	mf		28.07.2019		1	x					gravdalsfjellet	nord-fron	32v	543615	6840886	1	300	1
1	gh		27.04.2019		6	x					gråsteinssletta	sør-fron	32v	548384	6832800	1	200	1
2	gh		28.04.2019	30-50					x		grønfjell	sør-fron	32v	547310	6833471	1	1500	
2	gh		09.05.2019	10-15					x	sø	gråsteinssletta	sør-fron	32v	548384	6832800	1		
1	gh		10.05.2019		5	x					krøkfallet	sør-fron	32v	547367	681940	1	300	1
1	gh		18.05.2019		28	x					gråsteinssletta	sør-fron	32v	548384	6832800	1	200	2
1	gh		20.05.2019		7	x					kolberget	sør-fron	32v	546565	6832097	1	1500	1
1	gh		22.05.2019		8	x					kolberget	sør-fron	32v	546565	6832097	1	1500	1
1	gh		23.05.2019		7	x					kolberget	sør-fron	32v	546565	6832097	1	1500	1
1	gh		23.05.2019		17	x					gråsteinssletta	sør-fron	32v	548384	6832800	1	200	2
1	gh		24.05.2019		24	x					krøkfallet	sør-fron	32v	547367	681940	1	250	1
1	gh		28.05.2019		28	x					gråsteinssletta	sør-fron	32v	548384	6832800	1	200	2
1	gh		30.05.2019		2	x					kolberget	sør-fron	32v	546565	6832097	1	1500	1
1	gh		02.06.2019		2	x					grønfjell	sør-fron	32v	547310	6833471	1	1500	1
2	gh		03.06.2019	8-10					x	s	gråsteinssletta	sør-fron	32v	548384	6832800	1		
1	gh		11.06.2019	8-10		x					haugsjordsetra	sør-fron	32v	547379	6833045	1	1000	1
1	gh		14.06.2019		9	x					haugsjordsetra	sør-fron	32v	547379	6833045	1	1000	1
1	pes		14.06.2019		18	x					brattonna	nord-fron	32v	546577	6839061	1	1000	1
1	pes		14.06.2019		5	x					krøkla	sør-fron	32v	548327	6838183	1	100	2
1	pes		19.06.2019		2	x					vaglfjellet	nord-fron	32v	544191	6835983	1	1000	1
1	pes		19.06.2019		5	x					heimlysa	nord-fron	32v	547058	6839104	1	1000	2
1	pes		03.07.2019		2	x					brattonna	nord-fron	32v	546680	6840686	1	2500	2
1	pes		03.07.2019		9	x					brudebenken	nord-fron	32v	547563	6839298	1	1500	1
1	pes		03.07.2019		1	x					grautbekken	nord-fron	32v	544942	6836508	1	1000	1
1	pes		04.07.2019		1	x					grautbekken	nord-fron	32v	545146	6836408	1	1000	1
1	pes		04.07.2019		9	x					brattonna	nord-fron	32v	547071	6840065	1	2500	1
1	pes		05.07.2019		16	x					brattonna	nord-fron	32v	546450	6840512	1	2500	1
1	pes		05.07.2019		1	x					grautbekken	nord-fron	32v	545413	6835608	1	1000	3
1	pes		07.07.2019		6	x					krøkla	sør-fron	32v	548593	6837280	1	100	1
4	pes		06.07.2019		12	x					krøkla øst	sør-fron	32v	548994	6836806	1		1
1	pes		08.07.2019		15	x					brattonna	nord-fron	32v	546465	6849300	1	1500	1
1	pes		09.07.2019		7	x					trivardane	nord-fron	32v	546984	6840210	1	1000	2
1	pes		09.07.2019		15	x					brattonna	nord-fron	32v	546397	6840948	1	200	1
1	pes		10.07.2019		1	x					brattonna	nord-fron	32v	546138	6840187	1	1000	1
1	pes		10.07.2019		6	x					brattonna	nord-fron	32v	546502	6840470	1	1500	3

Observasjonstype: 1) observasjon 2) spor 3) kadaver 4) melding

Bevegelse: 1) beiter/står stille, 2) naturlig forflytning, 3) skremt og påflukt

Otta 09.12.2019 Per-Erik Sannes

Villreinens bruk av områdene Veslfjellet/Kuva/Harbakken – 2019.

Metode

Årets registreringer er i all hovedsak gjort av fjelloppsynet med innsats fra lokale observatører. Området Kuva- Veslfjellet er besøkt daglig i perioden 30.5.-17.8. av lokal observatør. Radiomerkede simler viser i tillegg informasjon om trekk- og oppholdsmønster. Både Harbakken og Kuva-området har vært benyttet av radiomerkede simler i perioden umiddelbart før jakt, første del av jakt og umiddelbart etter jakt. Registreringsperioden fra fjelloppsynets side foregår primært fra sist i mai til litt ut i oktober, noe kortere i år grunnet tidlig snøfall og vanskelig fremkommelighet.

Registrert arealbruk

Hele området brukes i større eller mindre grad av rein. Bukkelokker er registrert i områdene fra Einsethø - Grønbakken og ned mot skoggrensa fra snøsmelting og på forsommeren. Det er gjort færre observasjoner av bukk i området i år enn tidligere, men dette kan skyldes noe mindre aktiv registrering denne perioden i år.

Det er i hovedsak bukkeflokker som oppholder seg i områdene Veslfjellet – Kuva i vårmånedene april/mai. De østlige delene ned mot skoggrensa er trolig de viktigste vårbeitene for villreinbukkene. Det er få fostringsflokker å observere på senvinteren/våren og de oppholder seg sjelden lenge innenfor det som er fokusområde. De trekker til kalvingsområdene - Botten - Kattugelhø – Falkhyttkollen i midten av mai der de som oftest oppholder seg en måneds tid før de trekker til høyereliggende områder. Det har vært jevnlig med observasjoner av fostringsflokker ettersommer og høst i området Einsethø – Grønbakken – Kuva og mot Sletthø. Radiomerkinger viser at fostringsflokkene i perioden fra kalving og til midten av juli holdt seg meget konsentrert på et lite område nord for Grimsdalen. Registreringer radiomerkede simler ettersommer og høst 2019 vedlegges.

Den konsentrasjon av lokaliseringer vi har sett kan tyde på at trekking over Grimsdalen har vært holdt igjen, eksempelvis grunnet stor ferdsel. Først mot slutten av juli tok villreinen i bruk høyereliggende områder i og rundt Sletthø. Også i år ble det i løpet av villreinjakta var det observert rein langt ned i bjørkeskogen ved Eftansåa ved flere tilfeller. Det synes som om dette er et ledd i kryssing av Grimsdalsvegen.

Observasjoner

Det er 2018 gjort 21 observasjoner av rein. Det er foretatt 50 observasjonsturer av fjelloppsynet og 78 av lokale observatører fra slutten av mai til ut november.

Feltregistrering rein i Rondane nord Veslfjellet - Kuva - Hardbakken 2019

* *			*		kryss av				*						*		*
Obstype	Observer	Dato	Ca. flokk str.	Nøyaktig flokk str.	Bukkeflokk	Fostringsflokk	Blandflokk	Ferske sportegn	Sporretning	Lokalitet	Kommune	Sonebelte	UTM ØST	UTM NORD	UTM kart/GPS	Ca. obs. avst. M	Bevegelse
1 am		31.01.2019		35	X					Brennhø	Dovre		523262	6870390		350	1
1 am		28.03.2019		83	X					Grønbakken	Dovre		522050	6872358		200	1
1 am		15.04.2019		80	X					Brennhø	Dovre		521919	6870690		300	1
1 OV		31.05.2019		3	X					Gammelsæte	Dovre		202896	6885001		100	1
1 OV		14.06.2019		9	X					Einsethøe	Dovre		207600	6887801		800	1
1 OV		26.06.2019		21	?					Grønbakktjønn	Dovre		209678	6885673		5000	1
1 OV		26.06.2019		9	?					Grønbakktjønn	Dovre		209778	6886432		5000	1
1 OV		28.06.2019	100				X			Ivarslåe	Dovre		207177	6883558		2000	1
1 OV		09.07.2019		4	X					Innare Veslfjellet	Dovre		204862	6883545		1500	1
1 am		10.07.2019	250			X				Langtjønn	Dovre		524192	6868653		200	2
1 TL		01.08.2019		1					3	Langtj N	Dovre		210806	6880866		75	3
1 TL		01.08.2019		1						Langtj N	Dovre		210744	6880660		100	1
1 MS		01.08.2019	50							Brennhøe	Dovre						
1 am		21.08.2019	600				X			Kuva	Dovre		521717	6868856		500	2
1 TL		27.08.2019		2						Veslekuva	Dovre		208105	6880698		100	2
1 am		07.09.2019	150				X			Langtjønn	Dovre		524184	6868693		250	2
1 am		09.09.2019	200				X			Grønbakken	Dovre		522160	6873854		150	2
1 am		14.09.2019	250				X			Hardbakken	Dovre		511358	6881569		100	3
1 am		15.09.2019	120				X			Hjellhø	Dovre		509618	6881906		200	2
3 TL		20.09.2019		1						Innare Veslfjellet	Dovre		205772	6884008			
1 TL		12.10.2019	200				X		SV	Langtjønn	Dovre		210694	6881345		200	1
1 TL		27.10.2019	150				X			Brennhø	Dovre		208417	6882589		1500	1

FORKLARING:

Observasjonstype: 1) observasjon 2) spor 3) kadaver 4) melding

Sporretning: Angi himmelretning; 1:nord, 2:nordøst, 3:øst, 4:sørøst, 5:sør, 6:sørvest, 7:vest, 8:nordvest

Flokkstørrelse: Dersom ikke faktisk antall ble registrert: Angi i kategorier, f eks: 1-10 dyr 11-30 dyr 31-100 dyr, 101-300 dyr og > 300 dyr

UTM: anngi om 1) lest fra kart, eller 2) eksakt GPS posisjon for observasjonen

Bevegelse: 1) beiter/står stille, 2) naturlig forflytning, 3) skremt og påflukt

Dombås 9.12.2019 Tore Larsson

Ekstra registrering i forbindelse med VM i terrengsykling den 6/7.

Forsøk med leting etter rein ved hjelp av drone. Foto Per-Erik Sannes

Prosjektet fikk tilskudd på kr 50 000 fra Oppland Fylkeskommune for ekstra oppfølging av registreringsarbeidet i forkant og etterkant av VM i terrengsykling den 6/7. Her ble det også testet ut bruk av drone en dag. Erfaringen med bruk av drone ble vel at dette er et ok hjelpemiddel som fungerer bra til å telle antallet i flokkene, men var lite egnet til å finne rein. I Tjønnseterfjellet er andelen i flokkene begrenset til antall på 1-30. Det er derfor heller sjelden at vi ikke får telt antallet. Vanligvis kommer de inn i området i 2 flokker. Problemet er ofte å finne dem, dette synes ikke dronen vi benyttet å være egnet til. Antagelig mer nytte av drone i områder der reinen står i tettere vegetasjon som vanskeliggjør telling.

Mange av dyrene trakk inn i Vulufjell fra Tjønnseterfjellet tidlig på sommeren. Allerede den 2/6 trakk ca. 30 bukker inn i Vulufjell. Disse dyrene ble sannsynligvis værende der. Det

antallet som var i Tjønnseterfjellet før sykkelløpet holdt seg mye i området Brattfonna-Krøkla. På selve løpsdagen hadde rein trukket inn på Sør-Fron, øst for Krøkla(12 dyr), men allerede dagen etter løpet sto en flokk på 17 dyr oppe i Brattfonna. Løpsdagen ble det i tillegg observert en mindre flokk i Gravdalen(6stk).

En ser at idrettsstevner fører til økt aktivitet i dagene før mesterskap, deltagerne ønsker å kjøre gjennom løypa før selve konkurransen. Det som var litt spesielt i år var at ca. halvparten av dyra gikk inn igjen i Vulufjell tidligere enn normalt. De dyrene som var igjen (min.23 stk.), holdt seg hovedsakelig sør for sykkeltraseen, og løpet hadde liten innvirkning på disse. Området Lystjønna- Brattfonna er av de mest benyttede områdene og økt aktivitet her vil være negativ for bukkenes bruk av området. Det fremkom ikke noe absolutt resultat fra den ekstra overvåkingen i forbindelse med mesterskapet, men slik forholdene og omfanget var i 2019, så det ikke ut til at dette innvirket mer negativt på rein enn normalt for dette området. Et slikt mesterskap vil kunne medføre at det oppstår en permanent sykkelsti, og dette vil øke belastningen på området, som har stor aktivitet fra før. Traseen som går forbi Lystjønna bør vurderes lagt om, hvis løpet er tenkt videreført.

Otta 09.12.2019 Per-Erik Sannes

Arkivsaksnummer: 2019/5882-3

Saksbehandler: Trond Stensby

Dato: 03.01.2020

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	17/2020	02.04.2020

Rondane NP - Støvbinding med duxtex - Spranget til Rondvassbu - DNT Oslo og Omegn

Innstilling fra forvalter

A.

Med hjemmel verneforskriften for Rondane nasjonalpark § 3, pkt. 7.1. får DNT Oslo og omegn avslag på sin søknad om bruk av «Dustex» på vegen til Rondvassbu.

B.

Med hjemmel i naturmangfoldloven § 48 får DNT Oslo og omegn tillatelse til å bruke vegsalt (CaCl₂) til vedlikehold av vegen mellom grensen for Rondane nasjonalpark og Rondvassbu.

Vilkår:

1. Vegsalt skal påføres en gang hver sesong, mellom 1. juni og 1. juli.
2. Påført mengde skal være maksimalt 0,5 kg/m².
3. Dispensasjonen gjelder for fire år, 2020 – 2023.
4. Statens naturoppsyn v. Finn Bjormyr skal varsles før påføring av salt skal skje det enkelte år. Kontaktinfo er: e-post: finn.bjormyr@miljodir.no; mobilnr. 481 13 674.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

Type	Innhold	Dok. dato	Avsender/Mottaker
I	Søknad om tillatelse til støvbinding av veien til Rondvassbu	07.02.2019	DNT Oslo og Omegn
I	Tilleggsinformasjon - Vedlikehold av grusveien mellom Spranget og Rondvassbu i Rondane nasjonalpark	06.03.2019	DNT Oslo og omegn
S	Rondane NP - Støvbinding med duxtex - Spranget til Rondvassbu - DNT Oslo og Omegn	03.01.2020	
X	Datablad kalsiumklorid	03.01.2020	Trond Stensby
I	Vedlikehold av grusveien mellom Spranget og Rondvassbu i Rondane nasjonalpark	18.06.2019	Anders Gjermo
I	Spørsmål om status på saken - DNT OO	02.07.2019	Anders Gjermo

I	Tilbakemelding om status på behandling av saken	02.07.2019	Berge, Eirin
I	Svar på tilbakemelding	03.07.2019	Anders Gjermo
I	Vedlikehold av grusveien mellom Spranget og Rondvassbu i Rondane nasjonalpark	08.07.2019	Anders Gjermo
I	Dustex på grusveien mellom Spranget og Rondvassbu i Rondane nasjonalpark - behov for mer info	08.08.2019	Berge, Eirin
I	Vedlikehold av grusveien mellom Spranget og Rondvassbu i Rondane nasjonalpark	10.08.2019	DNT Oslo og Omegn
I	Påføring av dustex er søknadspliktig - ikke vedlikehold	12.08.2019	Berge, Eirin
I	Informasjon om dustex fra produsent	02.09.2019	Anders Gjermo
I	Spm om presisering	02.09.2019	Berge, Eirin
I	Vedlikehold av grusveien mellom Spranget og Rondvassbu i Rondane nasjonalpark	06.02.2020	DNT Oslo og Omegn
I	Vedlikehold av grusveien mellom Spranget og Rondvassbu i Rondane nasjonalpark	06.02.2020	DNT Oslo og Omegn
X	Salt til støvdemping og vedlikehold av grusveier _ Felleskjøpet	14.01.2020	Trond Stensby

Saksopplysninger

DNT Oslo og omegn har i brev datert 07.02.19 søkt om:

«DNT Oslo og Omegn søker med dette om tillatelse til å støvbinde veien fra Spranget og inn til Rondvassbu med Dustex. Dustex er et ligninbasert bindemiddel som binder veistøv og reduserer erosjonstrykket fra vind og trafikk.

Virkningen er mer varig enn ved salting, noe som i tillegg til en mer gunstig miljøprofil enn veisalt forsvaret en langt høyere pris.

Lignin er et naturlig bindemiddel i trefibre i trær. Det framstilles ved Borregaard fabrikk, og er et biprodukt ved foredling av grantømmer til papir.

Vi vil bruke en entreprenør som er godkjent av leverandøren Borregaard. Påføring av Dustex planlegges gjort etter 15. juni, men så tidlig i sesongen som mulig. Dersom det er behov for alminnelig veivedlikehold blir dette gjort i sammenheng med at Dustex påføres.»

DNT Oslo og omegn har kommet med utfyllende opplysninger i brev datert 06.03.19:

«Det vises til tidligere korrespondanse og telefonsamtale om temaet med Eirin Berge i går der hun ga uttrykk for behov for mer informasjon om bruk av Dustex til støvbinding for å kunne vurdere om det faller inn under DNT Oslo og Omegns generelle tillatelse til veivedlikehold eller om det vurderes som et tiltak som vil kreve søknad om dispensasjon fra nasjonalparkforskriften.

Veien er tidligere med ujevne mellomrom støvbundet med en saltoppløsning etter søknad om dispensasjon fra gang til gang. Forvaltningen har uttrykt skepsis til bruk av salt til støvbinding av frykt for mulige negative virkninger på nærmiljøet langs veien, og i fjor ble dispensasjon ikke innvilget. Støvbinding er et tiltak som både reduserer finstofflukt fra både fotgjengere, syklist og biltrafikk langs veien. Veistøvet er ubehagelig for de som befinner seg på veien, det er visuelt forstyrrende, og støvet som virvles opp og blåses bort tapper

toppdekket for finstoffer som må erstattes. Støvbinding reduserer dermed omfanget av annet veivedlikehold som påføring av nytt toppdekke.

Dustex er et alternativ til salt som støvbindingsprodukt. Det er basert på ligning, et stoff som binder sammen fibre i trær, og som kokes ut av veden i forbindelse med produksjon av cellulose til papirindustrien. Dette bindemiddelet som er ekstrahert ut av skog levert til papirproduksjon egner seg godt som bindemiddel av finstoffet i en grusvei. Regelmessig behandling med Dustex over år gir et sterkere grusdekke som er mer motstandsdyktig mot tap av finstoff. Dermed reduseres behovet for stadig tilføring av nytt toppdekke og vedlikeholdsintervallene vil øke.

Her beskriver en entreprenør hvordan påføring av Dustex foregår:

«Det er en fordel at vegen er litt fuktig.

Dustexen blandes ut i forholdet 1 del Dustex og 2 deler vann. Den legges på med 0,5 liter Dustex pr m².

Påføringen skjer ved at Dustexen fylles på tanken på lastebilen/traktoren og den sprøytes ut på vegen ved hjelp av dyser som sitter på en bom bak på tanken.

Arbeidsbredden kan justeres opp til ca. 3,5 m, så er vegbredden under 4 m så holder det med en tur, og er den bredere så må en kjøre frem og tilbake.

Det holder normalt sett med en påføring pr år.»

I vedlagte sikkerhetsdatablad har jeg markert det som står om miljørelaterte forhold med gult. I tillegg vedlegger jeg en håndbok om bruk av Dustex fra Statens Vegvesen. Der beskrives Dustex både som støvbindemiddel og som middel til stabilisering av bærelag bl.a. med tanke på senere oppgradering og asfaltering. Når det gjelder veien inn til Rondvassbu er det kun snakk om bruk av Dustex til støvbinding.

Slik jeg forstår det vil støvbinding med Dustex som en del av veivedlikeholdet på sikt gi redusert støvflukt og potensielt sjeldnere behov for påføring av ny grus. I tillegg har Dustex en klart bedre miljøprofil enn veisalt. Vi ønsker derfor, som en prøveordning, å ta behandling av veien med Dustex inn i det løpende veivedlikeholdet.»

Fra datablad om Dustex (lignosulfonat), Borregaard AS 2016:

- Ikke klassifiseres som farlig i henhold til regelverket for klassifisering og merking av stoffer og stoffblandinger.
- Større mengder konsentrert søl og rester må ikke tømmes i kloakkavløp. Unngå unødvendige utslipp til omgivelsene.
- Søl inndemmes og oppsamles med sand eller annet absorberende materiale og overføres til egnede avfallsbeholdere.
- Inneholder ingen stoffer som utløser rapporteringsplikt.
- Farge: brun; Lukt: svak karakteristisk; Løslighet i vann: Fullstendig.
- Giftighet: Påvirker ikke miljøet.
- Persistens og nekbrytbarhet: Forventes å være biologisk nedbrytbart.
- Bioakkumuleringsevne: Ingen forventet bioakkumulering.
- Mobilitet i jord: Påvirker ikke miljøet.

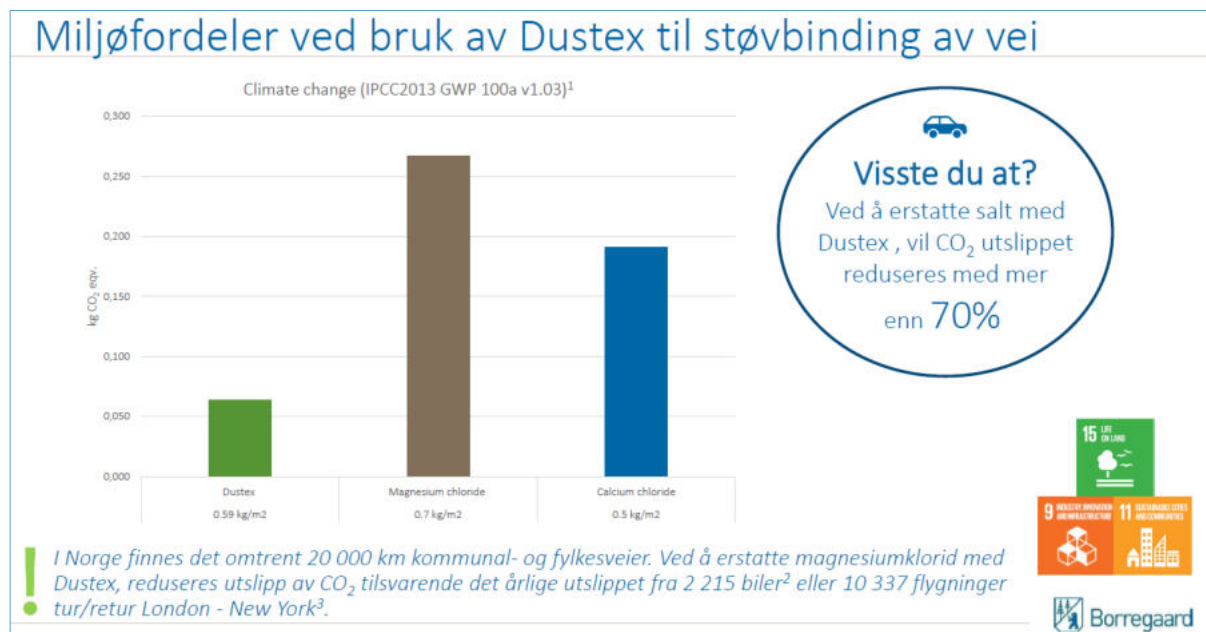
- PBT- og vPvB-vurdering: Produktet inneholder ikke PBT- eller vPvB-stoffer. (PBT = persistente, bioakkumulerende og toksiske stoffer; vPvB = very Persistent and very Bioaccumulative)
- Avfallsbehandlingsmetoder: Unngå utslipp til kloakkavløp eller overflatevann. Større mengder konsentrert søl og rester må ikke tømmes i kloakkløp. Ikke farlig avfall i overnsstemmelse med avfallsforskriften. Avfallet skal leveres til et lovlig avfallsanlegg.

Fra Statens vegvesen, «Dustexhåndbok»:

- Tradisjonell anvendelse av Dustex til vegformål har vært som støvbindingsmiddel for grusveger.
- Dustex er et produkt som kommer fra celluloseproduksjonen. Dustex tilvirkes fra lignin som er det naturlige bindemidlet i alle trær og vekster. Materialet er biologisk nedbrytbart og ikke pålagt noen miljørestriksjoner. Som støvbindings- eller stabiliseringsmiddel fungerer Dustex som et lim, eller bindemiddel, som kitter sammen gruspartiklene, selv i et tørt grusmateriale.
- Støvbinding av slitedekke av grus foregår ved at Dustex spres ut på et høvlet og opprevet grusdekke. Spredningen skal foregå første gang tidlig på våren, etter at telen er gått ut av vegen og mens grusen i vegen er godt fuktig. Arbeidet bør utføres under overskyet oppholdsvær. Oppgrusing av vegen før behandling foretas etter behov. Det anbefales å foreta oppgrusing hvert andre eller tredje år og da med rikelig mengde grus. I de årene det gjennomføres oppgrusing, bør det foretas en etterbehandling av grusdekket med Dustex seinere i sesongen. Forbruk av Dustex må tilpasses lokale forhold, men et forbruk på 3 tonn pr km veg (bredde 4-4,5 m) for oppgruset veg fordelt på to behandlinger og 2 tonn pr km veg i de årene vegen ikke gruses opp, vil i de fleste tilfellene være tilstrekkelig.
- Bruk av Dustex som støvbindingsmiddel gir flere fordeler:
 - Støvbindingseffekten øker over tid, den holder godt i lange nedbørsperioder, grustapet til omgivelsene er lite, vegen får en fast overflate med lite behov for vedlikeholdshøvling, metoden gir mulighet for effektive rutiner for oppgrusing, erfaring viser at teleløsningsproblemene reduseres på strekninger som er Dustex-behandlet i noen år, grusdekket kan stabiliseres over tid og fungere som bærelag ved framtidig asfaltering.
 - Miljøvennlig materiale, skånsomt mot utstyr, ikke korrosjonsfremmende, bryter ikke ned betong og kan håndteres uten spesielle forholdsregler.
- Følgende negative sider kan oppleves ved bruk av Dustex som støvbindingsmiddel:
 - Metoden krever god planlegging og fokus på transport og lager, den kan være sårbar for vær og temperatur under legging og opptørking/herding, for å oppnå tilfredsstillende støvbindingsvirkning første året kan det være nødvendig å gå opp i påført mengde med tilsvarende økt kostnad, stabiliseringseffekten for grusdekket oppnås først etter noen sesonger.
 - Metoden kan oppleves av trafikantene og vegens naboer som forbundet med nedsmussing. Dette bør tas vare på ved informasjonstiltak og kan reduseres ved bruk av dysespreder i stedet for fritt falls spredebom.
 - Støvbindingseffekten kan bli redusert i lange tørkeperioder, hull i grusdekket kan være mer ubehagelige på grunn av skarpe kanter.

DNT Oslo og omegn har i e-post datert 06.02.20 formidlet informasjon gitt av Borregaard om Dustex. Her er det lagt ved to skriv:

- Rapport fra Østfoldforskning (2019), «*Environmental analysis of competing products for lignin from Borregaard*» som sammenligner bruken av lignin (Dustex), bitumen (asfalt) og sement.
- Brosjyre fra Borregaard «Miljøfordeler ved bruk av Dustex». Se figur 1.

Figur 1. Fra Borregaard sin brosjyre «Miljøfordeler ved bruk av Dustex»

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Miljøverndepartementet har i brev av 9. mars 2011 delegert forvaltningsmyndigheten for verneområdene til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre i medhold av naturmangfoldloven § 62, jf. § 77.

Verneformål – forskrift

§ Formål 2

Formålet med opprettelsen av Rondane nasjonalpark er å:

- ta vare på et stort, sammenhengende og i det vesentlige urørt fjellområde,
- ta vare på et høyfjellsøkosystem med et egenartet og variert biologisk mangfold,
- ta vare på sentrale leveområder til villreinstammen i Rondane,
- sikre variasjonsbredden i naturtyper som Rondaneområdet omfatter, herunder innslag av høyereliggende bjørke- og barskog,
- bevare landskapsformer og særpregede geologiske forekomster,
- ta vare på verdifulle kulturminner.

Allmennheten skal fortsatt ha anledning til naturopplevelse gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

§ 3

Pkt. 1.2

Bestemmelsene i 1.1 er ikke til hinder for:

- a) Vedlikehold av eksisterende bygninger, veier og andre innretninger.

Pkt. 7.1. Forurensning og forsøpling er forbudt. All bruk av kjemiske midler som kan påvirke naturmiljøet er forbudt.

Forvaltningsplan

s. 52

For å kunne kalle arbeidet på vegen for vedlikehold, som dermed kan foregå uten tillatelse fra forvaltningsmyndighetene, skal vedlikeholdsarbeidet ikke heve standarden over den standarden vegen hadde på vernetidpunktet i 2003 (vegstandard per 2003 = «dagens standard i forskriftsteksten»). Dersom vegen er gruset, vil grusing inngå i vegvedlikeholdet. Dersom vegen ikke har stikkrenner eller grøfter fra før, vil slike tiltak kreve tillatelse før de kan gjennomføres.

Vegen til Rondvassbu er ikke spesielt omtalt i forvaltningsplanen. Heller ikke temaet forurensning og forsøpling.

Naturmangfoldloven

§ 7.(prinsipper for offentlig beslutningstaking i §§ 8 til 12)

Prinsippene i §§ 8 til 12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, herunder når et forvaltningsorgan tildeler tilskudd, og ved forvaltning av fast eiendom. Vurderingen etter første punktum skal fremgå av beslutningen.

- § 8 kunnskapsgrunnlaget
- § 9 føre-var-prinsippet
- § 10 økosystemtilnærming og samlet belastning
- § 11 kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver
- § 12 miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder.

§ 48.(dispensasjon fra vernevedtak)

Naturmangfoldloven § 48 stiller svært strenge krav til når en dispensasjon eventuelt kan vurderes, men åpner for tiltak som «ikke strider mot verneformålet og ikke påvirker verneverdiene nevneverdig». Begge vilkår må være oppfylt. Unntak kan også vurderes «dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig». Dispensasjon må heller ikke gis om vilkåra er oppfylt. Skjønn og instruks fra overordnede myndigheter spiller også inn. Dispensasjonsregelen i § 48 kan ikke brukes for å utvide rammene gitt i vernevedtaket, men er en sikkerhetsventil som skal fange opp uforutsette eller spesielle tilfelle som ikke ble vurdert på vernetidspunktet

Presedens

Vurdering av presedens er lite relevant, da vedlikehold av andre veganlegg i verneplan for Rondane er omtalt og avklart i forvaltningsplanen.

Vurdering

I behandlingen av Kongelig resolusjon - Verneplan for Rondane, 24.10.03 var det ein større diskusjon rundt parkeringsplassen ved Spranget, og eventuell flytting av denne. Det var imidlertid ingen diskusjon om vegen til Rondvassbu. Nasjonalparkforvalteren legger derfor til grunn at det i gjeldende verneplan er aksept for at vegen til Rondvassbu skal ligge som den ligger.

Nasjonalparkforvalteren legger ellers til grunn at verneforskriften direkte hjemler vedlikehold av vegen (§ 3, pkt. 1.2 a)). Etter nasjonalparkforvalteren sin vurdering vil vanlig vedlikehold være tiltak som er med på å opprettholde vegens standard på vernetidspunktet:

- høvling
- grusing
- forebygging av støvflukt.

I motsetning til legging av nye grøfter og stikkrenner, som i forvaltningsplanen er definert som en standardheving.

Forebygging av støvflukt kan skje med ulike metoder, f.eks.:

- bruk av fast dekke
- vanning
- salting
- bruk av andre kjemikalier, f.eks. «Dustex».

Legging av fast dekke eller tilføring av kjemikalier til verneområdet er ikke hjemlet i verneforskriften.

Verneforskriften § 3, pkt. 7.1 har et forbud mot forurensing og forsøpling, noe som også følger av alminnelig lovgivning på forurensingsområdet. Tilføring av kjemikalier til verneområdet vil følgelig være i strid med verneforskriften for Rondane nasjonalpark.

I noen sammenhenger, f.eks. når det gjelder godkjenning av masseuttak, er støvflukt sett på som forureningsing. Forebygging av støvflukt er derfor et tiltak som ikke bare gjelder vedlikehold av vegen, men kan også sees på som et tiltak for å forebygge forurensing.

I saken som gjelder vedlikehold av vegen til Rondvassbu er det spesielt bruken av vegsalt (CaCl_2) eller «Dustex» (ligno sulfonat) diskusjonen har stått om.

I datablad (BACSAN & POOLSAN SCANDINAVIA AS, 2015) om vegsalt er det bl.a opplyst:

- Bruksområde: Kjemisk teknisk bruk. Bl.a.veisalt mot støv og ismelting.
- Faresetninger H319 Gir alvorlig øyeirritasjon.
- PBT / vPvB Dette produktet er ikke selv og inneholder ikke en PBT eller vPvB.
- Giftighet Akvatisk. Ingen skadelige virkninger er påvist ved mindre mengder.

- Persistens og nedbrytbarhet, trenger ikke bionedbrytbar tester å utføres da stoffet er uorganisk.
- Bioakkumuleringsevne. Ingen bioakkumulering er indikert.
- Mobilitet i jord. Antas ikke å gi nevneverdige miljøforurensninger.
- Resultater av PBT og vPvB vurdering, dette produktet er ikke selv og inneholder ikke en PBT/vPvB.
- Andre skadevirkninger, Det er ikke registrert skadelige virkninger på miljøet.

Kunnskapsgrunnlaget om bruk av ulike metoder for å forebygge støvflukt er tilfredsstillende, jf. naturmangfoldloven § 8.

Forutsatt valg av rett metode vil forebygging av støvflukt på vegen til Rondvassbu være et begrenset tiltak, som ikke vil ha nevneverdig påvirkning på økosystemet eller bidra vesentlig til samla belastning på verneområdet, jf. naturmangfoldloven § 9 og 10.

I den grad det er kostnadsforskjeller mellom de ulike metodene, må vegholder ta kostnaden ved å benytte den mest miljøvennlige metoden, jf. naturmangfoldloven § 11.

Bruk av vegsalt (CaCl_2) blir vurdert til å være den mest miljøvennlige metoden for forebygging av støvflukt på vegen til Rondvassbu. Bruken av «Dustex» vil ha flere uheldige virkninger på miljøet (jf. naturmangfoldloven § 12):

- Brun farge
- Karakteristisk lukt
- Tilsmussing av brukere av området.

Av de nevnte grunner vil bruken av «Dustex» være i direkte strid med verneformålet og vernforskriften. Bruken av «Dustex» vil over tid også føre til et fastere vegedekke, slik at vegen får en høyere standard enn på vernetidspunktet, jf. forvaltningsplanen s. 52.

Å legge fast dekke vil gi vegen en langt høyere standard. Vanning av vegen vil i perioder måtte foregå hyppig, og medføre øket motorferdsel på vegen. Disse metodene er derfor ikke vurdert som aktuelle.

Jf. det som er opplyst i datablad og håndbøker, så blir bruken av vegsalt vurdert til ikke å ha nevneverdige miljømessige konsekvenser, og kan brukes som en del av det alminnelige vedlikeholdet av vegen til Rondvassbu. Tiltaket vil kreve dispensasjon fra verneforskriften § 3, pkt. 7.1. Nasjonalparkforvalteren legger vekt på at vegsalt ikke gir skadelige påvirkninger på miljøet, og derfor ikke er i strid med verneformålet. Samtidig vil salting av vegen bidra til å forebygge støvflukt. Støvflukt er uheldig og gir påviselige virkninger på miljøet: visuelt i form av støvskyer og som belegg på vegetasjon og vannflater.

Felleskjøpet tilrår påføring av 0,5 kg/ m² vegflate. (Atrikkel Det gir et forbruk på 1,5 t pr. km veg.) Videre er det opplyst at en salting normalt er nok, og det saltet bør påføres i mai/juni der det er sein vår.

Nasjonalparkforvalteren har i telefonsamtale 05.02.20 orientert DNT v. Anders Gjermo om vår innstilling. DNT hadde ikke innvendinger til valg av løsning.

DNT Oslo og omegn har i e-post datert 06.02.20 formidlet informasjon gitt av Borregaard om Dustex. Rapporten fra Østfoldsforskning sammenligner Dustex mot asfalt og sement. Det har liten relevans for denne saken. Videre er den planlagte mengden brukt vegsalt (CaCl) begrenset, slik at klimaeffekten i denne sammenhengen blir av liten betydning, veid opp mot andre ulemper ved bruk av Dustex i nasjonalparken.

Konklusjon

Nasjonalparkforvalteren vil innstille på å gi avslag på DNT Oslo og omegn sin søknad om bruk av «Dustex» på vegen til Rondvassbu, jf. verneforskriften § 3, pkt. 7.1, og i stedet innstille på å gi dispensasjon for bruk av vegsalt (CaCl₂).

Vilkår for å gi dispensasjon etter § 48 alternativ 1 (*ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig*) er etter nasjonalparkforvalteren sin vurdering til stede. Det vil være fornuftig å gi dispensasjon for en begrenset periode, både i den enkelte sesong og over år.

Arkivsaksnummer: 2019/20853-3

Saksbehandler: Trond Stensby

Dato: 19.02.2020

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	18/2020	02.04.2020

Grimsdalen LVO - Dispensasjon - Oppføring av gapahuk på campingområde ved Løken - Organisasjonen Grimsdalen

Innstilling fra forvalter

Med hjemmel i naturmangfoldloven § 48 får Organisasjonen Grimsdalen dispensasjon fra verneforskriften for Grimsdalen landskapsvernområde § 3 pkt. 1.1, jf. pkt. 1.2 og 1.3 for oppføring av en gapahuk slik det er søkt om i brev datert 03.12.19.

Det blir satt slike vilkår:

1. Ytre grunnflate skal være maks. 2,5 * 4 m.
2. Mønehøgde skal være maks. 2,5 m.
3. Gapahuken skal bygges i laftet utføring, og med tretak eller torvtak.
4. Gapahuken skal utformes slik at den ikke er til fare for beitedyr og vilt.
5. Eventuelt uttak av torv til taket kan gjøres på tilvist plass i tilknytning til dyrkingsjord i Grimsdalen landskapsvernområde.
6. Gapahuken skal ikke plasseres nærmere Grimsa enn 50 m.
7. Endelig plassering og plass for uttak av torv/jord skal skje i samråd med sekretariatet for Rondane-Dovre nasjonalparkstyre, Statens Naturoppsyn v. Finn Bjormyr og Dovre fjellstyre.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

Vedlegg:

- 1 Rondane-Dovre nasjonalparkstyre sak 5_2019 08.03.2019
- 2 Uttalelse - Grimsdalen landskapsvernområde - Dispensasjon - 2018 - Oppføring av gapahuk på Pundarvängen - villreinnemnda

Saksopplysninger

Organisasjonen «Grimsdalen» har i brev datert 03.12.19 søkt om følgende tiltak:

«Formålet med gapahuken er å gi et tilbud om ly og rasteplass til de som ferdes langs Grimsdalsvegen med sykkel, til fots eller med bil. Siden sykkelturen gjennom Grimsdalen og den lange sykkelturen rundt Hjerkin-Folldal-Grimsdalen-Dovre-Dombås-Hjerkin ble etablert og markedsført, er det svært mange syklende i Grimsdalen. For dem vil dette være et positivt tilbud som ytterligere kan gjøre denne turen attraktiv. Gapahuken kan også være et mål for spaserturer fra Grimsdalshytta for de som ønsker å følge veg eller sæterråket mellom Bjørnsgardsæter og Tollevshaugen. Tiltaket vil da virke avlastende i forhold til turer inn i sårbare villreinområder.

Det er gitt tilskudd til oppsetting av gapahuk i Grimsdalen fra Grunneierfondet/Statskog. Dette skal dekke utgiftene til produksjon og oppsetting av gapahuk.

Organisasjonen Grimsdalen søkte tidligere om oppsetting av en noe større gapahuk på Pundarvangen.

Denne skulle dekke både et behov for en enkel scene under det årlige Pundarvangenmarknaden og være et tilbud for syklister på tur gjennom Grimsdalen. Denne søknaden ble avslått av Nasjonalparkstyret for Dovre og Rondane nasjonalpark i møte 08.03.19.

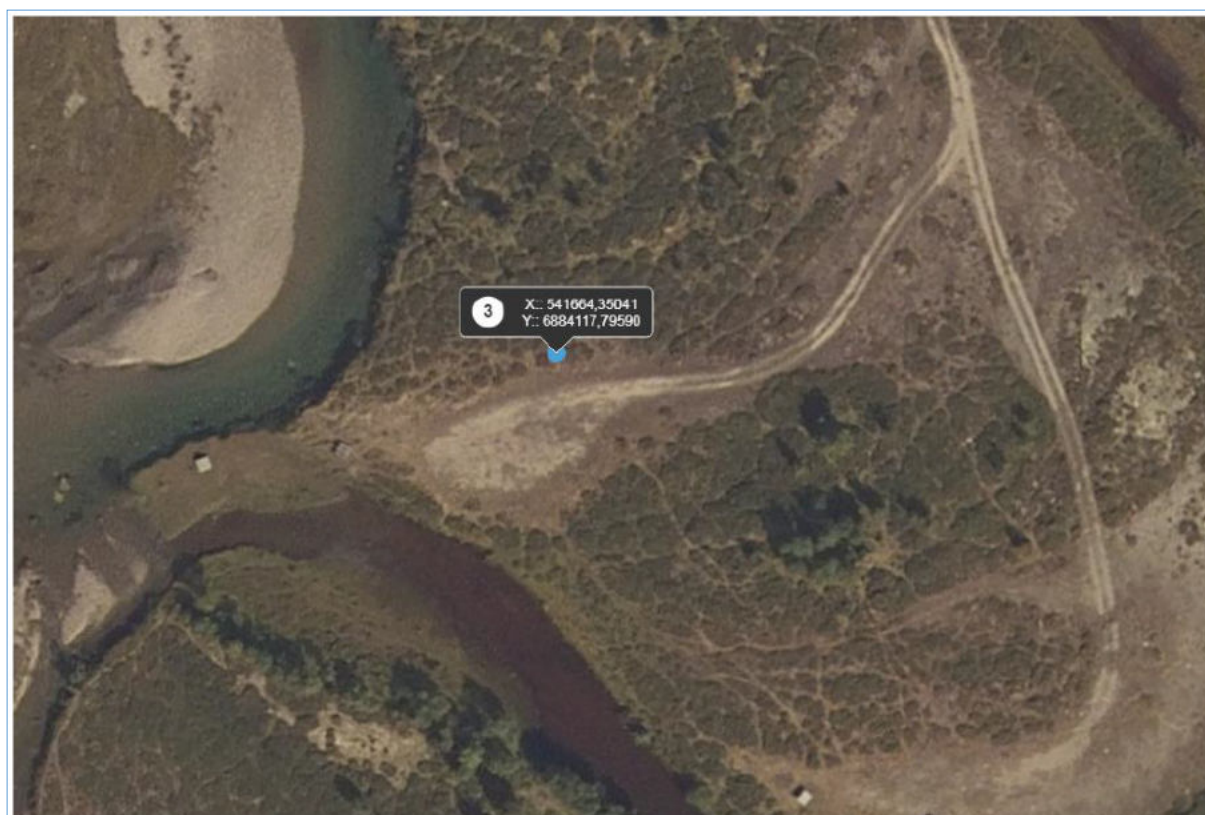
Gapahuken det nå søkes om vil være i tømmer og mindre og betydelig lavere og mindre dominerende enn omsøkte gapahuk på Pundarvangen. Også denne gapahuken vil bli laget på Handverksskolen på Hjerleid, jf. bilder. Størrelse vil være ca. 4x2,5 m i grunnflate, utvendige mål, med saltak med høyde utvendig litt over 2 m. Gapahuken vil ha jordgolv og torvtak. I framkant av gapahuken vil det være flyttbare gjerdelemmer for å stenge gapahuken for beitedyr når den ikke er i bruk. Det vil være nødvendig å fjerne einer der gapahuken skal plasseres, og gapahuken legges på enkle steinfundamenter lagt rett på eksisterende bakke. Gapahuken vil bli plassert ved ett av kjøreråkene i kort avstand fra elva Grimse innen område avsatt og tilrettelagt for camping på Løken. Campingområdet er nærmeste nabo til Løken fellessæter med en stor bygningsmasse og med aktivitet hele sommeren. På campingområdet er det fra før satt opp utedo for å betjene brukerne av området. Dovre fjellstyre betjener campingområdet i dag med rydding og tilsyn av utedo.

Gapahuk laget på Handverksskolen på Hjerleid

Statskog opplyser at det ble gjort vedtak og avtaler om etablering av fjellcampingplasser på 1980- tallet i de fleste statsallmenningen. Formålet var å redusere villcampingen og forsøpling som etter hvert var blitt et problem. Den gang var det hjemmel i friluftsløven som ga statens skoger anledning til å regulere bl.a. telting/ camping. For Grimsdalen ble det den gangen gjort formelt vedtak og tilrettelagt for organisert fjellcampingplasser ved Bjørnsgardsæter, Løken, Grønbakketjønnin og Helleberget (jf. e-post Trond Berger, Statskog). Det er gitt tillatelser til oppsetting av doer, søppelbuer, benker og bord på flere av disse plassene.

Plassering av fjellcampingen ved Løken og planlagt gapahuk er vist på følgende kart:

Styret for «Grimsdalen» søker om tillatelse til å sette opp gapahuken som beskrevet slik at vi vet om det er aktuelt å gå videre med planene. I neste omgang vil det bli fremmes søknad overfor kommunen etter plan- og bygningsloven. Dette må klareres før gapahuken settes i produksjon.

Vi håper på positiv behandling av søknaden.»

I telefonsamtale 18.03.20, har nasjonalparkforvalteren drøftet ulike detaljer i prosjektet med Berit Fiksdahl i Organisasjonen Grimsdalen. Dette gjaldt utforming og plassering av gapahuken.

Tidligere behandling

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre behandlet en tilsvarende sak i møte 08.03.19, sak 5/19. Nasjonalparkstyret gjorde slik vedtak:

«Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har i styremøte den 8. mars 2019 gitt avslag på søknad om oppføring av gapahuk på Pundarvangen i Grimsdalen landskapsvernområde i Dovre kommune.

Avslaget er gitt med hjemmel i § 2 og § 3 punkt 1.1. i verneforskrift for Grimsdalen landskapsvernområde. Tiltaket er vurdert til å være i strid med verneformålet om ivaretagelse av villreinens trekkveier. Tiltaket er heller ikke i tråd med føringer i forvaltningsplanen.

Vedtaket er gjort med bakgrunn i verneforskrift og naturmangfoldlov. Vedtaket kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse, jf. forvaltningsloven § 28. Frist for klage er tre uker fra vedtaket er mottatt. En eventuell klage stiles til Miljødirektoratet, men sendes til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre.»

I samband med behandling av saken ble det bl.a. protokollert:

«Styret mente at søknaden burde avslås på bakgrunn av lokaliseringen. Styret anser at en gapahuk for syklist er noe som vil være positivt i Grimsdalen, blant annet gitt satsning på sykkelturnisme, men det må være en dialog med sekretariatet om plassering og estetisk utforming av gapahuk som må harmonere med bygningsmiljøet for øvrig i Grimsdalen.»

Høring

Saken er sendt på høring til Innlandet fylkeskommune, Villreinnemnda for Rondane-Sølnkletten og Villreinutvalget for Rondane nord. Høringsfristen var satt til 19.02.20, men ble forlenget til 15.03.20 p.g.a. tekniske problemer ved utsendelsen av høringbrevet.

Vi har mottatt følgende uttale:

Innlandet fylkeskommune, 20.02.20

«Vi viser til brev fra Rondane-Dovre Nasjonalparkstyre av 06.01.2020. Saken gjelder søknad om oppføring av gapahuk innenfor Grimsdalen LVO, på campingområde ved Løken, Dovre kommune.

Opprinnelig høringsfrist var satt til 15.02.2020, men ble i e-post av 19.02.2020 forlenget til 15.03.2020.

Forholdet til kulturminner

Ut fra våre arkiv har vi ikke kjennskap til at det foreslåtte tiltaket vil komme i konflikt med kulturminner. Vi vil imidlertid gjøre oppmerksom på at dersom det i forbindelse med tiltak i marka blir funnet automatisk fredete kulturminner som ikke er kjent, skal arbeidet straks stanses i den grad det berører kulturminnene eller deres sikringssoner på fem meter, jf. lov

om kulturminner § 8. Melding skal snarest sendes til kulturminnemyndighetene i Innlandet fylkeskommune slik at vernemyndighetene kan gjennomføre en befaring og avklare om tiltaket kan gjennomføres og eventuelt vilkårene for dette.

Forholdet til kulturlandskap

I tillegg til å ligge innenfor Grimsdalen landskapsvernområde, ligger omsøkte plassering av gapahuk også innenfor nasjonalt viktig kulturlandskapsområde Grimsdalen. For i størst mulig grad å hensynta kulturlandskapsverdiene i området bør alle inngrep gjøres så skånsomt som mulig og ny bebyggelse underordne seg den eksisterende gårds- og seterbebyggelsen. Valget av laft med torvtak synes således å imøtekomme dette. Det er imidlertid viktig å ha høyt fokus på byggets volum samt farge- og materialvalg i den endelige utførelsen av en eventuell gapahuk.

Forholdet til regional plan for Rondane og Sølknkletten

Området tiltaket er omsøkt ligger i nasjonalt villreinområde, sone 1 i den regionale planen og som trekkområde for villrein. Innenfor dette området skal ny utbygging og andre tekniske inngrep ikke tillates, heter det i den regionale planen. Likevel skal det legges til rette for utvikling av eksisterende turistbedrifter og småskala turistvirksomhet. Generelt skal all virksomhet ta utgangspunkt i eksisterende bebyggelse.

Denne utbyggingen er i form av en gapahuk som ikke i utgangspunktet skal brukes til overnatting. Men noe overnatting må muligens likevel påregnes.

Vurdering

IKF har vurdert tiltaket iht. regional plan for Rondane og Sølknkletten. Dette tiltaket kan etter grundig vurdering tillates. Dette begrunnes med at tiltaket kan være med å bidra til regulering av ferdsel i villreinområdet. Tiltaket kan se ut som det ligger i nærheten til andre installasjoner, noe som kan bidra til at ferdsel kanaliseres hit. Innlandet fylkeskommune oppfordrer organisasjonen «Grimsdalen» til å plassere gapahuken i nærheten av en av de byggene/ installasjonene som allerede er satt opp på området dersom dette er mulig. Dette for å få et så lavt arealavtrykk som mulig.

Søknaden er videre vurdert iht. presedensvirkning. Denne saken skal ikke ha presedensvirkning for tilsvarende saker. Hver sak skal vurderes uavhengig av hverandre.»

Kommentar:

Nasjonalparkforvalteren tar uttalen til orientering.

Sekretæren for **Villreinnemnda for Rondane-Sølknkletten** har opplyst at nemnda ikke har hatt tid til å behandle søknaden, og viser til sin uttale til behandlingen i nasjonalparkstyret 08.03.19:

«Villreinnemnda frarår i utgangspunktet at det etableres nye tiltak i et trekkområde for villreinen. En gapahuk på Pundarvangen kan imidlertid aksepteres dersom det settes vilkår om at gapahuken stenges for bruk utenom martna'n på Pundarvangen. Nemnda mener at syklisters og bilisters behov for rasteplass/ly er dekket gjennom de tiltakene som er gjennomført ved «Barthbua» litt lenger øst i Grimsdalen. For villreinen vil det være en fordel at tilretteleggingen i Grimsdalen blir konsentrert til så få steder som mulig.

Villreinnemnda er bekymret for utviklingen i Dovre nasjonalpark/Grimsdalen landskapsvernområde, ut fra en rekke søknader om tiltak i nasjonalt villreinområde det siste året. Nemnda oppfordrer Nasjonalparkstyret for Rondane-Dovre til å se tiltakene i sammenheng og vurdere samla belastning gjennom å etablere et fokusområde-prosjekt som følger utviklingen med data på villrein og ferdsel/trafikk i Grimsdalen.»

Kommentar:

Nasjonalparkforvalteren registrerer at villreinnemnda, på visse vilkår, ikke var i mot oppføring av en gapahuk, og deler samtidig nemdas bekymring for den økende ferdselens påvirkning på villreinens arealbruk.

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Miljøverndepartementet har i brev av 9. mars 2011 delegert forvaltningsmyndigheten for verneområdene til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre i medhold av naturmangfoldloven § 62, jf. § 77.

Verneformål – forskrift

§ 2 Formål

Formålet med opprettelsen av Grimsdalen landskapsvernområde er å:

- ta vare på et særpreget og vakkert natur- og kulturlandskap, der seterlandskap med seterbebyggelse og setervoller, vegetasjon og kulturminner utgjør en vesentlig del av landskapets egenart,
- ta vare på en del av et stort sammenhengende fjellområde, med leveområder villreinstammen i Rondane og et rikt dyre- og planteliv,
- sikre viktige og mye brukte trekkområder for villreinen,
- ta vare på geologiske forekomster og landskapsformer.

Allmennheten skal fortsatt ha anledning til naturopplevelse gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

§ 3 Vernebestemmelser

1. Landskapet

1.1. Området er vernet mot inngrep som vesentlig kan endre eller virke inn på landskapets art eller karakter.

Pkt. 1.2 (ikke til hinder for) og 1.3 (kan gi tillatelse til) gir ikke hjemler for oppføring av nye bygg utenom jordbruks- og seterformål.

I pkt. 1.3 står det bl.a.:

Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

...

b) Hensetting/parkering av campingvogner og bobiler på areal som er spesielt avsatt til formålet i forvaltningsplanen.

Forvaltningsplan

s 45

«Søknader om nybygg vil bli vurdert strengt og må behandles som en dispensasjon etter § 4, med unntak av de formål som nevnes spesielt nedenfor. Det vil kun være aktuelt med nybygg i form av små uthus for eksempel for å dekke behovet for utedo, vedskjul eller lignende. Nybygg vil i slike tilfeller kun være aktuelt der dette ansees som mer gunstig av hensyn til landskapet eller bygningsmiljøet, enn utvidelse av eksisterende hytte/bu/stølshus. Det vil ikke være tillatt å føre opp fritidsbolig, eller hytter for utleie.»

«Områder for parkering/hensetting av bobiler og campingvogner skal avsettes i forvaltningsplanen dersom dette skal være lovlig innenfor Grimsdalen og Frydalen landskapsvernområder.»

«I Grimsdalen har allmeningsstyret sammen med fjellstyret og kommunen tilrettelagt områder for camping, såkalte fjellcamper (Hellebergveien ved Grønbakken, ved Helleberget, ved Bjørnsgardsætre, og ved Løken seter). Betaling skjer i bommen og fjellstyret ser etter/rydder plassene. Det er ikke anledning til å sette igjen campingvogner, plassene skal brukes av de som overnatter i området. Ordningen er ansett til å fungere bra.»

Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven § 48 stiller svært strenge krav til når en dispensasjon eventuelt kan vurderes, men åpner for tiltak som «ikke strider mot verneformålet og ikke påvirker verneverdiene nevneverdig». Begge vilkår må være oppfylt. Unntak kan også vurderes «dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig». Dispensasjon må heller ikke gis om vilkåra er oppfylt. Skjøn og instruks fra overordnede myndigheter spiller også inn. Dispensasjonsregelen i § 48 kan ikke brukes for å utvide rammene gitt i vernevedtaket, men er en sikkerhetsventil som skal fange opp uforutsette eller spesielle tilfelle som ikke ble vurdert på vernetidspunktet

I tillegg til behandling etter verneforskrift og eventuelle retningslinjer i forvaltningsplanen (og naturmangfoldloven § 48) må søknaden også vurderes etter de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldlovens §§ 8-12 i (kunnskapsgrunnlag, føre-var prinsippet, samlet belastning på økosystemet, kostnader ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver samt miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder), jmf. § 7.

Presedens

Det er en trend blant ulike lag og virksomheter å sette opp gapahuker i områdene som blir brukt til friluftsliv og næringsvirksomhet. En kan derfor ikke se bort fra at det vil komme lignende søknader i nasjonalparkstyret sitt ansvarsområde. Faren for presedens er likevel ikke knyttet til konkrete bygningsobjekt i landskapsvernområdet, men er av generell karakter. Nye saker må bli vurdert uavhengig av denne saken, og vernereglene er strenge når det gjelder oppføring av nye bygg.

Vurdering

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre (styresak 5/19) har gitt Organisasjonen Grimsdalen avslag på en tilsvarende søknad for oppføring av gapahuk ved Pundarvangen i Grimsdalen landskapsvernområde. I protokollen for behandling av saken er det ført inn at nasjonalparkstyret ser positivt på tilrettelegging for sykkelturisme i Grimsdalen, men at søknaden måtte avslås p.g.a. lokalsieringen. Styret sa videre at det måtte være en dialog mellom sekretariatet og Organisasjonen Grimsdalen.

Organisasjonen har nå kommet med en ny søknad. I søknaden er gapahuken dimensjonert ned, og plasseringen er foreslått lagt til en av fjellcampplassene i Grimsdalen, ved Løken. Denne plassen er nevnt i forvaltningsplanen som en fjellcampplass. Den er også markedsført på Dovre fjellstyre sin hjemmesider, som en av fire slike plasser i Grimsdalen.

Dovre fjellstyre har til denne forrige søknaden uttalt at fjellstyret ikke vil ta ansvar for vedlikehold av gapahuken. Men nasjonalparkforvalteren legger til grunn at driften av

fjellcamplassen går som før i regi av fjellstyret. Organisasjonen Grimsdalen vil som tiltakshaver mptte ha ansvaret for gapahuken, viss ikke annet er avtalt.

Flyfoto viser at plassen ved Løken er en del brukt, med kjørespor og oppstillingsplasser for caravan, bobil og telt. I perioden da Grimsdalsvegen er åpen, 5. juni – 1. desember, vil det stå caravaner, bobiler og telt på plassen. I denne perioden vil en gapahuk være eit mindre element som ikke vil endre landskapets karakter. I perioden når vegen er stengt vil gapahuken mer framstå som et nytt bygningselement i landskapet, men likevel av underordnet betydning, og ikke langt fra bygningsmassen på Løken felleseter.

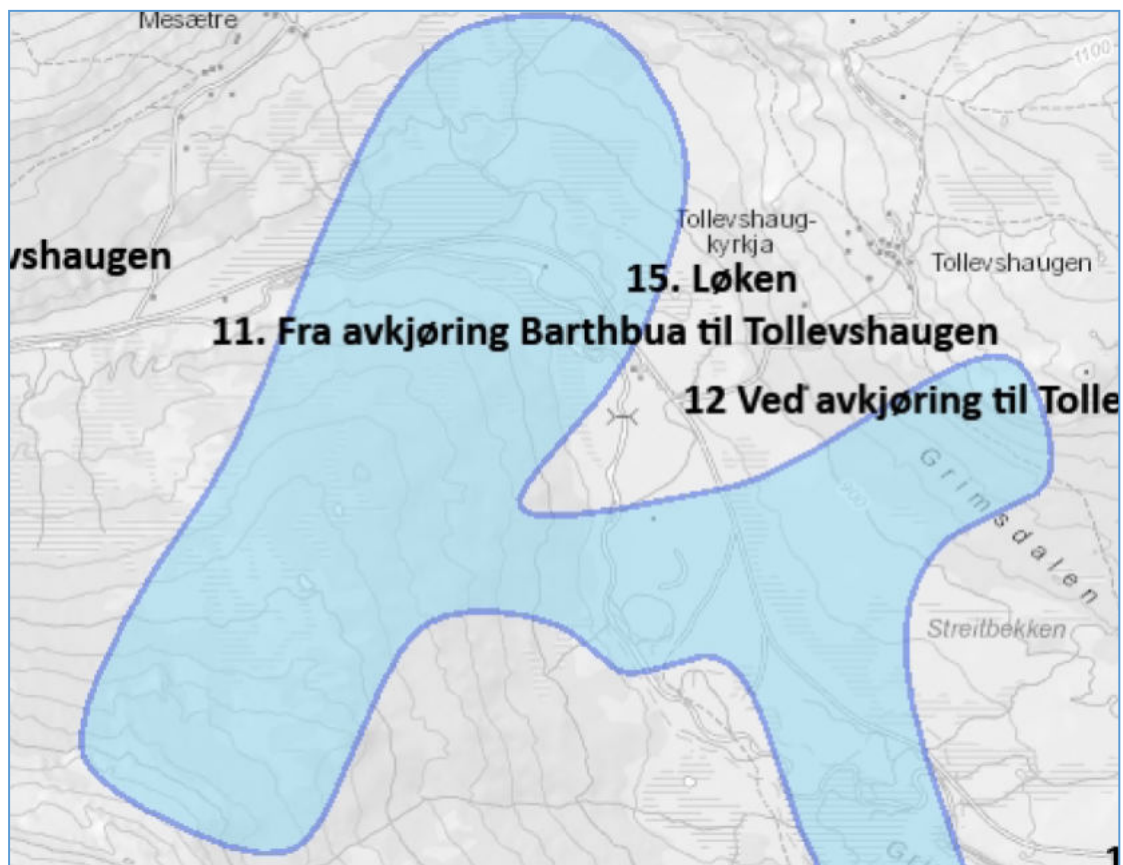
Ut fra målinger i kartet ser det ut til å være om lag 50 meter fra elvekanten på Grimsa til der gapahuken er planlagt plassert, se figur 1. Etter nasjonalparkforvalteren sin vurdering vil det for denne plassen ivareta strandsonen som landskap, og gi godt rom for de besøkende til å bruke strandsonen som friluftsområde.

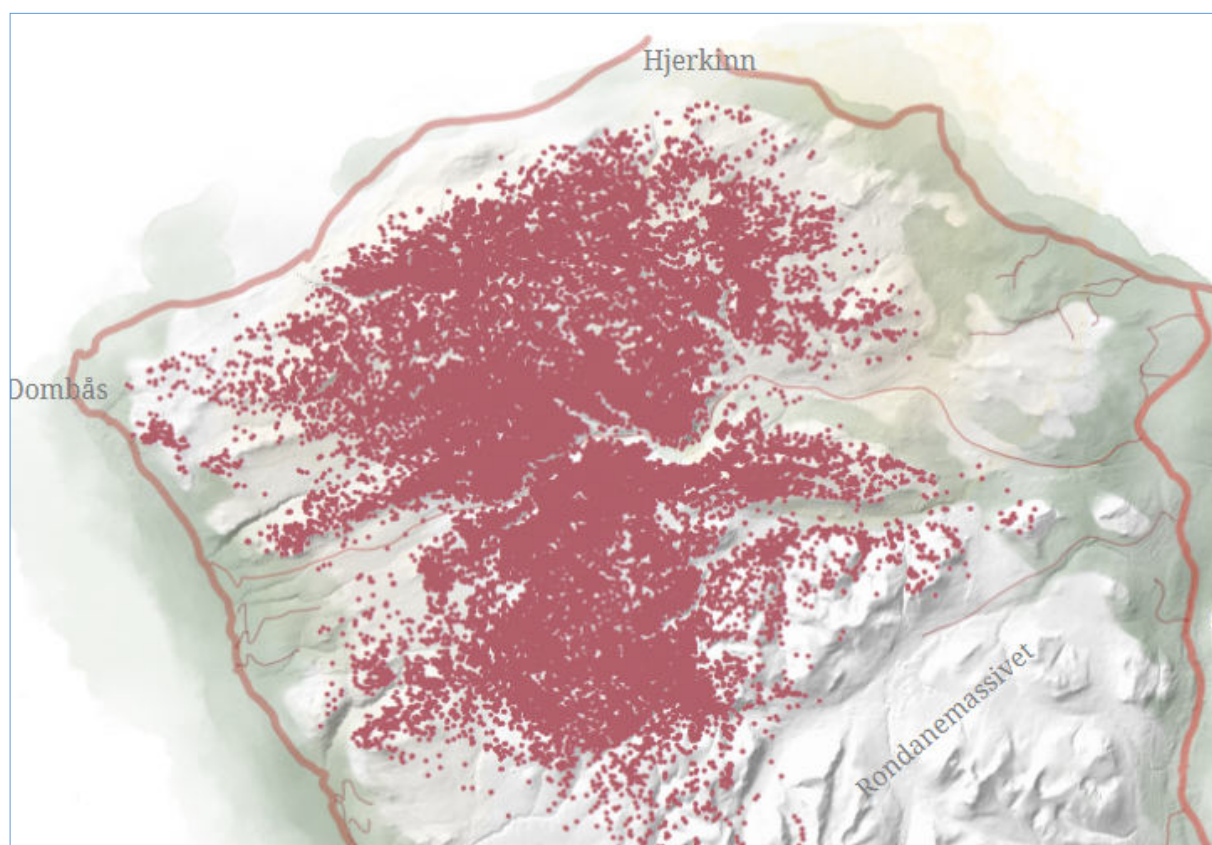
Figur 1. Enkelt avstandsmål fra Grimsa, ved Løken, ca 50 m.

Kunnskapsgrunnlaget for villreinen sin arealbruk er godt. For området er det i NINA-rapport 359 kartfestet et villreintrekk, se figur 2. Videre har det i Rondane gjennom flere år vært gjort registreringer av villreinen sin arealbruk ved å radiomerke enkelte simler i reinsflokkene. Norsk Villreinsenter har presentert resultat fra merkforsøket i «Kartfortellinger» på www.villrein.no. Et utdrag fra villrein.no tyder på at villreinen i mindre grad bruker de østlige delene av selve Grimsdalen, og i større grad områdene vest for Bjørnsgardseter, se figur 3.

I figur 3 ser en likevel enkelte plott fra simler i området Bjørnsgardseter – Tollevshaugen. I følge oppsynet er området i noen grad bruk som vårbeite fram til ferdseilen på Grimsdalsvegen starter opp.

Figur 2. NINA-rapport 359, avgrensing av villreintrekk ved Løken – Tollevshaugen, etter Naturbase.

Figur 3. GPS-merka simler (9) i Rondane, etter villrein.no, kartfortellinger.

Når det gjelder villrein står det videre i NINA rapport 1013:

«Villreinen trekker fortsatt over Grimsdalen, men GPS-registreringa viser at det er stor fart på villreinen når den krysser dalen. Dataene viser samtidig at det er store arealer langs vegen/dalen som reinen i liten grad benytter seg av; dvs reinen viser stor arealunnvikelse. Disse to forholdene gjør at situasjonen er ustabil og kan endres med forhold knyttet til bruk av vegen og ferdsel i Grimsdalen. Økt trafikk, sommer og vinter, kan forverre situasjonen og føre til nok en oppsplitting av bestandene i Rondane Nord.»

Grimsdalen har blitt mer attraktiv for sykkelturisme de senere åra. Både lokalt i Grimsdalen, og som del av en rundtur fra Dombås til Hjerkin, Folldal og tilbake gjennom Grimsdalen, evt vice versa. Fra andre deler av Rondane er effekten av stor ferdsel godt kjent, med villreinens unnvikelse i bruk av arealer, og etablering av varige barrierer for villreintrekk. Det er derfor grunn til å være føre-var for en slik utvikling i Grimsdalen, og ikke legge til rette for stor økning av ferdslen gjennom verneområdet. (jf. naturmangfoldloven § 9).

Forhold som taler mot å gi dispensasjon er:

- Selv om det er en fjellcampplass, er det svært åpent terreng med vegetasjon i lav høyde.
- Annen bygningsmasse ligger ikke i umiddelbar nærhet (i alle fall ikke opplevd - kan ikke se Løken seter) – med unntak av en liten utedo som ligger øst for fjellcampen skjermet i en liten bjørkekrull.
- Avstanden til Løken seter er ca. 300 m.
- Plasseringen er åpen og ikke i nærheten av annen bebyggelse.
- Besøksstrategien for Rondane har 2 målsetninger for fokusområdet Grimsdalen som nasjonalparkstyret har vedtatt.
 - En målsetning som sier at det er området rundt Grimsdalshytta som skal utvikles i forhold til besøkende.
 - Den andre målsetningen er å bedre forholdene for villreinen til å kunne trekke nord-sør over Grimsdalen.

Nasjonalparkforvalteren er likevel av den oppfatning at det er andre mekanismer og infrastrukturer enn en enkel gapahuk som bidrar til den økende sykkelturen og annen ferdsel i Grimsdalen. Dette er f.eks.:

- utvikling av utstyr og produkt i reiselivet.
- anlegging av sykkelveger og skilting m.m.
- markedsføring og bruk av sosiale medier.

Bygging av en enkel gapahuk i det aktuelle området vil neppe motivere mange flere sykkelturister til å ta turen til Grimsdalen. Samtidig vil gapahuken kunne bidra til en kvalitetsheving av Løken som rasteplass, og kanalisere noe av fritidsbruken av Grimsdalen hit.

Nasjonalparkforvalteren vil også legge vekt på at gapahuken er søkt lagt til et område som allerede er tatt i bruk for friluftsmål, og som fjellcampplass.

En samlet vurdering er derfor at det omsøkte tiltaket ikke vil ha vesentlige konsekvenser for villreinen sin arealbruk og økosystemet som helhet, jf naturmangfoldloven §10.

Organisasjonen Grimsdalen har nedskalert sitt prosjekt og funnet en mer egnet lokalisering, jf. naturmangfoldloven § 12.

Det har ikke kommet uttaler som har vesentlige innvendinger til tiltaket.

Konklusjon

Det omsøkte tiltaket vil ikke være i strid med verneformålet, og vil ikke påvirke verneverdiene nevneverdig. Det ligger derfor til rette for å gi dispensasjon fra verneforskriften for Grimsdalen landskapsvernområde, jf. naturmangfoldloven § 48, for oppføring av en gapahuk som del av en tilrettelegging for friluftsliv i tilknytning til Grimsdalsvegen.

Arkivsaksnummer: 2019/3710-2

Saksbehandler: Stein Magne Grevrusten

Dato: 25.02.2019

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	5/2019	08.03.2019

Grimsdalen landskapsvernområde - Avslag- 2019 - Oppføring av gapahuk på Pundarvangen - Organisasjonen Grimsdalen

Innstilling fra forvalter

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har i styremøte den 8. mars 2019 gitt avslag på søknad om oppføring av gapahuk på Pundarvangen i Grimsdalen landskapsvernområde i Dovre kommune.

Avslaget er gitt med hjemmel i § 2 og § 3 punkt 1.1. i verneforskrift for Grimsdalen landskapsvernområde. Tiltaket er vurdert til å være i strid med verneformålet om ivaretagelse av villreinens trekkveier. Tiltaket er heller ikke i tråd med føringer i forvaltningsplanen.

Vedtaket er gjort med bakgrunn i verneforskrift og naturmangfoldlov. Vedtaket kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse, jf. forvaltningsloven § 28. Frist for klage er tre uker fra vedtaket er mottatt. En eventuell klage stiles til Miljødirektoratet, men sendes til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre.

--- slutt på innstilling ---

Saksprotokoll i Rondane-Dovre nasjonalparkstyre - 08.03.2019

Styreleder innledet om saken. Det ble en diskusjon rundt bruken av en gapahuk. Flere styremedlemmer kommenterte at behovet for skydd for arter under markedsdagen som avholdes en gang i året ikke kunne vektlegges i denne sammenheng.

Sekretariatet påpekte det uheldige med å plassere et denne type bygning/anlegg midt i en viktig trekk-korridor for villrein, og pekte også på en tidligere sak der oppføring av en slepp/sankeve blant annet av fjellstyret ble anbefalt å ikke legges i tilknytning til Pundarvangen pga villreintrekket. Det ble også vist til mulighet for sykkel-rast ved Barth bua nærmere Grimsdalshytta.

Styret mente at søknaden burde avslås på bakgrunn av lokaliseringen. Styret anser at en gapahuk for syklist er noe som vil være positivt i Grimsdalen, blant annet gitt satsning på sykkelturisme, men det må være en dialog med sekretariatet om plassering og estetisk utforming av gapahuk som må harmonere med bygningsmiljøet for øvrig i Grimsdalen.

Vedtak

Enstemmig som innstilt.

Dokumenter i saken

- Uttale fra Dovre fjellstyre, datert 10. juli 2018.
- Uttale fra Oppland fylkeskommune, datert 29. oktober 2018.
- Uttale fra Villreinnemnda for Rondane og Sølnekletten, datert 11. januar 2019.
- Søknad fra organisasjonen Grimsdalen v/ Eivind Bjørnsgaard, datert 14. juni 2018.

Saksopplysninger

Søknaden er gjengitt nedenfor:

Organisasjonen «Grimsdalen søker om å få sette opp en gapahuk på Pundarvangen i Grimsdalen i Grimsdalen landskapsvernområde.

Formålet med gapahuken er å gi et tilbud om ly og rasteplass til de som ferdes langs Grimsdalsvegen med sykkel eller bil. Siden sykkelturen gjennom Grimsdalen og den lange sykkelturen rundt Hjerkin-Folldal-Grimsdalen-Dovre-Dombås-Hjerkin ble etablert og markedsført, er det svært mange syklende i Grimsdalen. For dem vil dette være et positivt tilbud som ytterligere kan gjøre denne turen attraktiv. Det er også et ønske om å ha et fast opplegg som er overbygd og tåler både regn og vindbyger når den årlige Pundarvang-martnan arrangeres. Gapahuken er tenkt brukt som en enkel scene for de som skal opptre enten det er musikk eller lede arrangementet.

Øverst i Bergsgrenda i Dovre ikke langt fra Grimsdalsvegen er det bygd to gapahuker som er ganske like i utforming og størrelse. Vi tenker disse gapahukene brukt som utgangspunkt for utformingen på den gapahuken vi ønsker å bygge i Grimsdalen.

Gapahuken er tenkt å settes opp omtrent midt i Pundarvangenområdet opp mot bjørkeskogen i svakt skrånende terreng litt opp fra vegen og nedre deler av sletta. Størrelse vil være 5x2,5 m i grunnflate med pulttak med fremre høyde ca. 2 m og innerste høyde ca. 1,4m. Gapahuken vil ha jordgolv og torvtak. I framkant av gapahuken vil det være flyttbare gjerdelemmer for å stenge gapahuken for beitedyr når den ikke er i bruk. Det vil være nødvendig med en enkel planering av terrenget akkurat der gapahuken skal plasseres.

Fra før er det satt opp en enkel utedo i området. Denne har Dovre fjellstyre ansvar for. For å hindre forsøpling av området når det etableres en gapahuk, er det naturlig også å sette opp et enkelt søppelstativ ved utedoen. Dette forhindrer at doen brukes til vanlig søppel og vil være et tiltak for å forhindre forsøpling av området når det etableres en gapahuk. Dovrefjellstyre har sagt seg villig til

også å ta hånd om søppelet på Pundarvangen i forbindelse med fjellstyrets regelmessige turer i sesongen for å sikre orden og renhold på fjellcampingplassene og andre rasteområder i Grimsdalen.

Styret for «Grimsdalen» ber om tillatelse til å sette opp denne gapahuken, ev. en forhåndsgodkjenning av tiltaket, slik at vi vet om det er aktuelt å gå videre med planene. I neste omgang vil det da fremmes en detaljert søknad etter plan- og bygningsloven og ev. andre lovverk. Vi må da få vite hva som kreves og forutsettes av en endelig formell søknad,

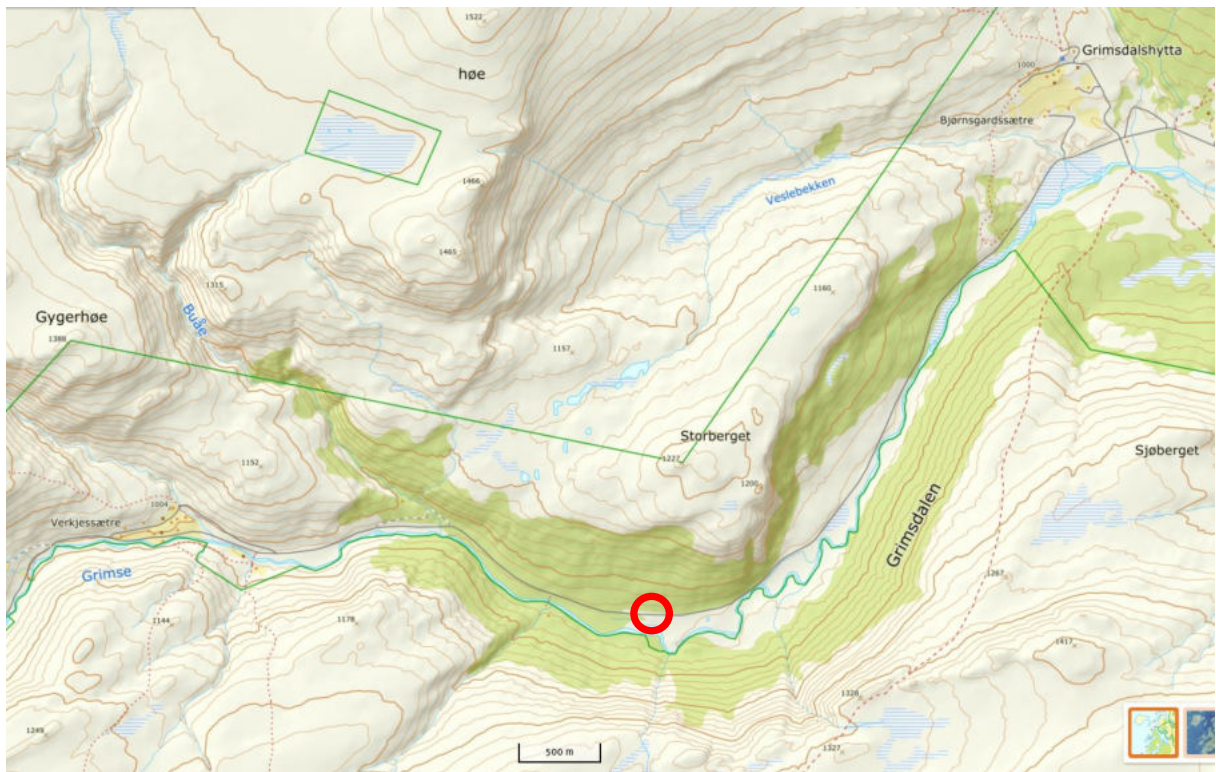
Vi håper på positiv behandling av søknaden.

I følge søknaden er dette eksempel på utforming av den planlagte gapahuken på Pundarvangen.

I følge søknaden er dette eksempel på utforming av den planlagte gapahuken på Pundarvangen.

Plassering av gapahuken på Pundarvangen i Grimsdalen landskapsvernområde.

Flybilde viser omtrentlig plassering.

Nedenfor følger en kort oppsummering av uttalene fra de ulike aktørene. Uttalene i sin helhet ligger vedlagt.

Uttale Dovre fjellstyre:

Dovre fjellstyre skal uttale seg i saken jfr. fjelloven § 12 Grunnndisponering. Dovre fjellstyre har ingen innvendinger til det omsøkte tiltaket, men vil presisere at fjellstyre ikke kan ta ansvar for fremtidig vedlikehold av gapahuken. Det forutsetter også at alle parter i saken godkjenner tiltaket.

Uttale Oppland fylkeskommune:

Med bakgrunn i det ovenstående er potensialet for nyregistreringer av kulturminner på Pundervangen vurdert som høyt. Vi vil ikke motsette oss en oppføring av den omsøkte gapahuken, men vi har behov for å gjennomføre kulturminneregistreringer/arkeologiske overvåkingsundersøkelser før tiltaket iverksettes. Vi bemerker at med tiltak menes også eventuelle grunnarbeider i forkant av oppføringen av selve gapahuken.

For best å ivareta kulturlandskapshensynet bør gapahuken i størst mulig grad harmonere med omgivelsene rundt. Videre må farge- og materialvalg innordne seg landskapet og vegetasjonen rundt.

Uttale Villreinnemnda for Rondane og Sølnekletten:

Villreinnemnda frarår i utgangspunktet at det etableres nye tiltak i et trekkområde for villreinen. En gapahuk på Pundarvengen kan imidlertid aksepteres dersom det settes vilkår om at gapahuken stenges for bruk utenom martna'n på Pundarvengen. Nemnda mener at syklisters og bilisters behov for rasteplass/ly er dekket gjennom de tiltakene som er gjennomført ved «Barthbua» litt lenger øst i Grimsdalen. For villreinen vil det være en fordel at tilretteleggingen i Grimsdalen blir konsentrert til så få steder som mulig.

Villreinnemnda er bekymret for utviklingen i Dovre nasjonalpark/Grimsdalen landskapsvernområde, ut fra en rekke søknader om tiltak i nasjonalt villreinområde det siste året. Nemnda oppfordrer Nasjonalparkstyret for Rondane-Dovre til å se tiltakene i sammenheng og vurdere samla belastning gjennom å etablere et fokusområde-prosjekt som følger utviklingen med data på villrein og ferdsel/trafikk i Grimsdalen.

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Miljøverndepartementet har i brev av 9. mars 2011 delegert forvaltningsmyndigheten for de store verneområdene i Rondaneregionen til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre i medhold av naturmangfoldloven § 62, jf. § 77.

Verneformål – forskrift

Formålet med opprettelsen av Grimsdalen landskapsvernområde er å:

- ta vare på et særpreget og vakkert natur- og kulturlandskap, der seterlandskap med seterbebyggelse og setervoller, vegetasjon og kulturminner utgjør en vesentlig del av landskapets egenart,
- ta vare på en del av et stort sammenhengende fjellområde, med leveområder villreinstammen i Rondane og et rikt dyre- og planteliv,
- sikre viktige og mye brukte trekkområder for villreinen,
- ta vare på geologiske forekomster og landskapsformer.

Allmennheten skal fortsatt ha anledning til naturopplevelse gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Innenfor Grimsdalen landskapsvernområde er inngrep som vesentlig kan endre eller virke inn på landskapets art eller karakter i utgangspunktet forbudt jf. verneforskriftens § 3 pkt. 1.1. I verneforskriften er det bl.a. forbud mot inngrep som vegbygging, oppføring av bygninger eller anlegg m.m. Det er ikke hjemmel i verneforskriften for det omsøkte tiltaket og søknaden må derfor behandles etter § 48 i naturmangfoldloven om dispensasjon fra et vernevedtak.

Forvaltningsplan

Søknad om oppføring av gapahuk i Grimsdalen landskapsvernområde må behandles som et nybygg. Forvaltningsplanen sier at nybygg vil bli vurdert strengt og må behandles som en dispensasjon etter § 4 (nå § 48 i naturmangfoldloven), med unntak av formål som nevnes spesielt. I følge forvaltningsplanen vil det kun være aktuelt med nybygg i form av små uthus for eksempel for å dekke behovet for utedo, vedskjul eller lignende. Ved nærhet til spesielle forhold/verdier som snaufjell, vassdrag, sårbart plante/dyreliv skal søknaden vurderes strengt.

Naturmangfoldloven

Verneforskriften for Grimsdalen landskapsvernområde hjemler ikke den omsøkte tiltaket og dette må derfor behandles etter naturmangfoldlovens § 48 om dispensasjon fra vernevedtak. Naturmangfoldlovens § 48 åpner for at forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra vernebestemmelsene i verneområder dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig. Det er i første rekke bagatellmessige inngrep eller forbigående forstyrrelser som er av stor betydning for søker sammenholdt med verneinteressene som omfattes av denne bestemmelsen.

Søknaden må også vurderes etter naturmangfoldlovens miljørettslige prinsipper nedfelt i §§ 8-12 (kunnskapsgrunnlag, føre-var prinsippet, samlet belastning på økosystemet, kostnader ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver samt miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder), jamfør § 7.

Vurdering

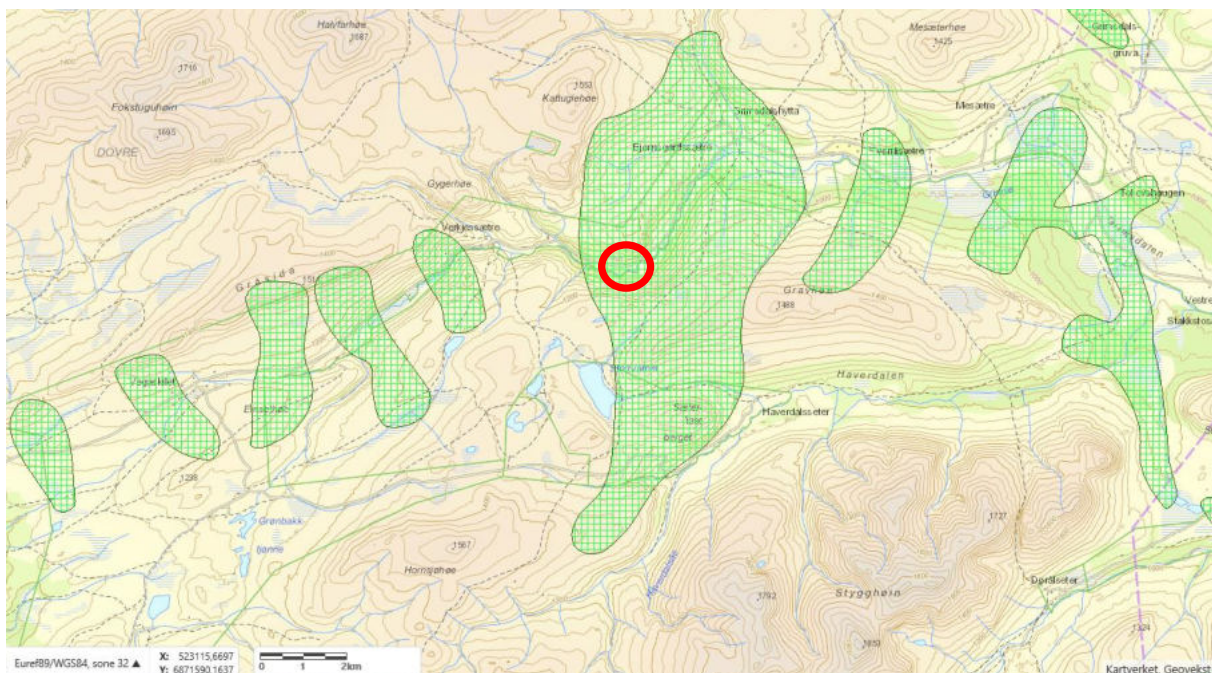
Grimsdalen sine store verdier som natur- og kulturmiljø er knyttet blant annet til langvarig beite- og seterbruk. Verdifull seterbebyggelse og kulturmiljø kombinert med store arealer med artsrike utmarksbeiter, kalkrik berggrunn og et uvanlig tørt og kontinentalt klima, gir dalen stor nasjonal og internasjonal verdi som kulturlandskap. Hele Grimsdalen landskapsvernområde regnes som seter-/kulturlandskapsområde med unntak av bygninger på Vegaskillet. Bevaring av det særegne seterlandskapet med seterbebyggelse, beite og slåttemark er en sentral utfordring i landskapsvernområdene. Her er bebyggelsen i seg selv en del av verneverdien. Grimsdalen inngår i nasjonalt viktige kulturlandskapsområder, og bygningsmassen utgjør her viktige elementer i kulturlandskapet.

Behov tilknyttet fritidsbruk vil vurderes strengere enn behov tilknyttet landbruk. Omsøkt tiltak blir i denne sammenhengen regnet som et tilretteleggingstiltak for friluftsliv og fritidsbruk. Utover estetiske og kulturhistoriske hensyn vil tiltak knyttet til fritidsbruk bli vurdert ut fra den effekt det kan ha på ferdseien inn i områder som er viktige for villrein.

Kunnskapsgrunnlaget om verneverdiene i dette området er godt. Når det gjelder villrein foreligger NINA Rapport 1013, Sluttrapport fra GPS-merkeprosjektet 2009-2014 og NINA Rapport 339 fra 2008 som oppsummerer kunnskapsstatus og leveområde, samt tilhørende kart utarbeidet i forbindelse med arbeid med regional plan for villreinen i Rondane og Sørknetten. NINA Rapport 551 utreder konflikten mellom villrein og menneskelig ferdsel i området.

Områdene nord for Grimsdalsveien i Dovre nasjonalpark er viktige både som beite- og kalvingsområder og det er av stor funksjonell betydning at villreinen fortsatt kan trekke over Grimsdalsveien. Reinens kryssninger av Grimsdalsveien foregår i områder der det i hovedsak kun er biltrafikk. Turisttrafikken er desidert størst med utgangspunkt i Grimsdalshytta, og der har kryssingsfrekvensen for rein vært lavest.

Villreinen trekker fortsatt over Grimsdalen, men GPS-registreringene viser at det er stor fart på villreinen når den krysser dalen. Data viser samtidig at det er store arealer langs vegen/dalen som reinen i liten grad benytter seg av; dvs. reinen viser stor arealunnnvikelse. Disse to forholdene gjør at situasjonen er ustabil og kan endres med forhold knyttet til bruk av veien og ferdsel i Grimsdalen. Økt trafikk, sommer og vinter, kan forverre situasjonen og føre til nok en oppsplitting av bestanden av villrein i Rondane Nord (§ 8).

Grønne felt viser trekkveier over Grimsdalen. Rød sirkel viser gapahukens plassering.

Omsøkt gapahuk er tenkt plassert på Pundarvangen i Grimsdalen landskapsvernområde. Sekretariatet har stor forståelse for at det kan være ønskelig å etablere en gapahuk i dette området som et tilbud til forbigående. I følge søknaden er formålet med gapahuken å gi et tilbud om ly og rasteplass til de som ferdes langs Grimsdalsveien med sykkel eller bil. Gapahuken er også tenkt brukt som en enkel scene for de som skal opptre under markedsdagen som arrangeres her i begynnelsen av august hvert år. Ifølge opplysningene fra Oppland fylkeskommune skal Pundarvangen ha vært en gammel markeds plass hvor folk fra Vestlandet, Lesja, Dovre og Østerdalsbygdene samlet seg for å utveksle varer og drive handel ved jonsok tider hvert år. Plassen skal ha vært i bruk fram til 1700-tallet. En hustuft på stedet er datert til 1400-1450 e.Kr og i nærområdet er det også gjort funn av en pilspiss fra jernalder/middelalder. Med bakgrunn i momentene ovenfor er potensialet for nyregistreringer av kulturminner på Pundarvangen vurdert som høyt. Dette i seg selv tilsier at det er betenkelig med etablering av en slik bygning på et slikt sted når kulturminner utgjør en vesentlig del av landskapets egenart jf. verneformålet.

Pundarvangen ligger mellom Storberget og Storrvatnet og dette er et av kryssningspunktene som villreinen bruker i barmarksperioden når veien gjennom Grimsdalen er åpen (se kart ovenfor).

Sekretariatet mener at etablering av nye bygninger i villreinens trekkorridorer som innebærer at folks oppholdstid øker er uheldig og vil kunne forringe villreinens mulighet til å krysse dalen. Dersom det er nødvendig å tilrettelegge med slike gapahuker langs Grimsdalen bør dette gjøres i forbindelse med områder der det allerede er bebyggelse fra før, slik at man ikke bygger ut nye områder som er viktige trekkveier for villreinen. Fra Pundarvangen er det eksempelvis bare 4,4 km østover til Grimsdalshytta/Barthbua hvor det er god tilrettelegging for forbipasserende med tilbud om både matservering, overnatting, camping og mulighet for rast. Fra Pundarvangen er det også 3 km til Verkjessetra som er nærmeste bebygde sæterområde i vest.

Det blir vurdert at etablering av en slik installasjon for å få tak over hodet på en artist eller en som leder arrangementet på en markedsdag i august ikke bør tillegges stor vekt. Dette bør kunne løses på en annen måte, eksempelvis med et flyttbart telt, slik som har vært tilfellet hittil, som kan stå oppe bare på selve markedsdagen.

Det kan også nevnes at det i 2018 ble gjennomført en befaring i Grimsdalen som hadde til hensikt å finne plass til en slipp- og sankekve for storfe. På befaringen deltok bl.a. sekretariatet for Rondane-Dovre nasjonalparkstyre, Organisasjonen Grimsdalen og Dovre fjellstyret. Det ble sett på et område rett sør for veien ved Pundarvangen, men dette ble skrinlagt fordi dette var vurdert som en viktig trekkorridor for villreinen mellom områdene nord og sør for Grimsdalen. Slipp- og sankekvea ble derfor flyttet til et egnet område sør for Grimsdalshytta der det allerede er bebygde områder fra før.

Søknad om oppføring av gapahuk i Grimsdalen landskapsvernområde må behandles som et nybygg, og ordlyden i forvaltningsplanen tilsier at dette skal vurderes strengt. Det vil kun være aktuelt med nybygg i form av små uthus for å eksempelvis dekke behovet for utedo, vedskjul eller lignende. Omsøk tiltak er ikke i tråd med dette og tiltaket er heller ikke knyttet opp til landbruksmessige behov.

Ved nærhet til spesielle forhold/verdier som snaufjell, vassdrag, sårbart plante/dyreliv skal søknad om byggetiltak også vurderes strengt. Et av verneformålene med Grimsdalen landskapsvernområde er å *sikre viktige og mye brukte trekkområder for villreinen*. En av de store utfordringene for villreinstammen i Rondaneregionen er fragmentering av leveområdene. Naturmangfoldlovens § 10 om samlet belastning skal blant annet forhindre en gradvis forringelse av arters leveområder og trekkveier der inngrepene skjer bit for bit, gjerne over tid, inntil den samlede belastningen er så stor at for eksempel leveområder/trekkveier kan gå tapt. Summen av tiltak og inngrep i villreinens leveområde i Rondaneregionen er allerede stor, og skadevirkningene av et tiltak ikke kan vurderes isolert og kun fra et nåtidsperspektiv. Å bevare gjenværende trekkveier mest mulig intakt, for å unngå ytterligere fragmentering, er derfor en av de viktigste oppgavene i Rondane i dag. Med bakgrunn i områdets funksjon som trekkvei blir det vurdert at omsøkt tiltak vil kunne påvirke verneformålet i Grimsdalen landskapsvernområde på en negativ måte.

Med bakgrunn i vurderingene ovenfor mener sekretariatet at føre-var-prinsippet må tas i bruk i saken, og søknaden om bygging av gapahuk på Pundarvangen i Grimsdalen landskapsvernområde må avslås.

Villreinnemnda for Rondane og Sølknkletten

PROTOKOLL FRA MØTE 1/2019 - Arbeidsutvalget – telefonmøte 11.01.2018

Deltakere: Jørund Båttstad, Torstein Storaas, Anne K. Tina Lyslo (sak 2019/1), Arne Vadet (skriftlige innspill sak 2019/2 og 2918/3), Solvår Brustad Lilleeng (sak 2019/3), Marit Vorkinn (sekretær)

SAKER:	
2019/1	RONDANE NASJONALPARKSTYRE – TILBYGG PÅ FRITIDSBOLIG, FRYDALEN
2019/2	RONDANE NASJONALPARKSTYRE – SØKNAD OM OPPFØRING AV GAPAHUK PÅ PUNDARVANGEN, GRIMSDALEN
2019/3	RONDANE NASJONALPARKSTYRE – SØKNAD OM MOTORFERDSEL OG KJERNEBORING - GRIMSDALEN

2019/2 RONDANE NASJONALPARKSTYRE – SØKNAD OM OPPFØRING AV GAPAHUK PÅ PUNDARVANGEN, GRIMSDALEN

SAKSOPPLYSNINGER

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har mottatt søknad om oppføring av gapahuk på Pundarvangen i Grimsdalen landskapsvernområde i Dovre kommune, og ber om uttale fra Villreinnemnda.

Søker er organisasjonen «Grimsdalen», og gapahuken er i søknaden beskrevet som et tiltak for allmennheten som ly- og rasteplass. Det vises blant annet til de mange syklende i området. I tillegg ønskes gapahuken å benyttes i forbindelse med Pundarvang-martnan.

Gapahuken er planlagt oppsatt midt i Pundarvangenområdet opp mot bjørkeskogen i svakt skrånende terreng litt opp fra vegen og nedre deler av sletta. Størrelse vil være 5x2,5 m i grunnflate med pulttak med fremre høyde ca. 2 m og innerste høyde ca. 1,4m. Gapahuken vil ha jordgolv og torvtak. Fra før er det satt opp en enkel utedo i området. For å hindre forsøpling av området når det etableres en gapahuk, er det ønskelig å sette opp et enkelt søppelstativ ved utedoen.

Figur 3. Bilder av gapahuk med størrelse og utforming slik den er planlagt bygd på Pundarvågen.

Forholdet til Regional plan for Rondane-Sølnkletten

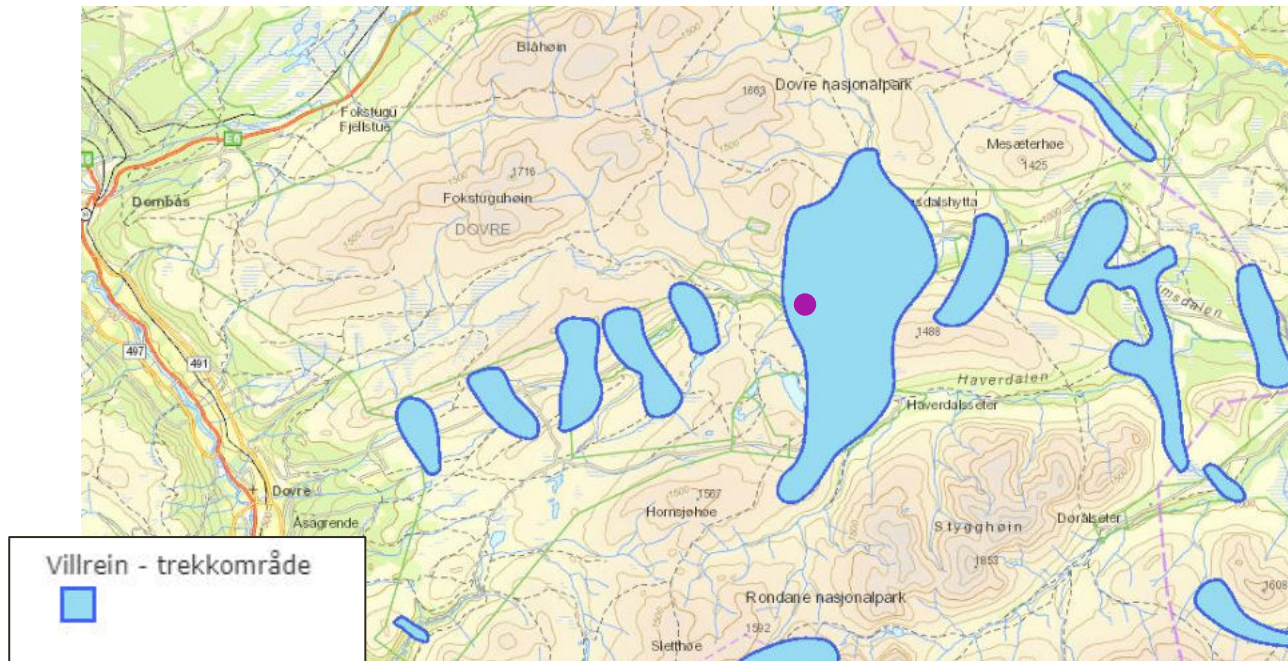
Gapahukens plassering er innenfor nasjonalt villreinområde i regionalplanen. Retningslinjene her sier bl.a. at «Det skal ikke etableres ny fritidsbebyggelse innenfor området. Ny utbygging eller andre tekniske inngrep som kan forringe nasjonalt villreinområde skal unngås».

Figur 4. Rød/gul prikk angir plassering av gapahuk

Villreinens arealbruk

Som grunnlag for regionalplan Rondane-Sølnkletten ble det utarbeidet en rapport om kunnskapsstatus og leveområde (NINA Rapport 339). Denne viser at gapahukens plassering er innenfor et trekkområde for villreinen.

Figur 5. Kilde: Villreinens leveområder. NINA Rapport 339 (2008) «Villreinen i Rondane-Sølnkletten. Kunnskapsstatus og leveområde». Lilla prikk angir plassering for gapahuken.

Norsk institutt for naturforskning har hatt et stort forskningsprosjekt om villrein og ferdsel i Rondane siden 2009. Resultatene fra 2009 til 2014 er oppsummert i NINA Rapport 1013 (Strand, et. al. 2014. Villrein og ferdsel i Rondane. Sluttrapport fra GPS-merkeprosjektet 2009-2014. Her er Grimsdalsvegen utpekt som ett av elleve fokusområder, definert som områder som er av spesiell betydning for villreinen, eller hvor det er konflikter mellom villrein og samfunn. I rapporten skriver NINA bl.a. at «Områdene nord for Grimsdalsvegen i Dovre nasjonalpark er viktige både som beite- og kalvingsområde og det er av stor funksjonell betydning at villreinen fortsatt kan trekke over Grimsdalsvegen.

Reinens kryssninger av Grimsdalsvegen foregår i områder der det i hovedsak er biltrafikk....Turisttrafikken er desidert størst med utgangspunkt i Grimsdalshytta, og der har kryssningsfrekvensen for rein vært lavest.....

Villreinen trekker fortsatt over Grimsdalen, men GPS-registreringene viser at det er stor fart på villreinen når den krysser dalen. Dataene viser samtidig at det er store arealer langs veien/dalen som reinen i liten grad benytter seg av; dvs. reinen viser stor arealunnvikelse. Disse to forholdene gjør at situasjonen er ustabil og kan endres med forhold knyttet til bruk av veien og ferdsel i Grimsdalen. Økt trafikk, sommer og vinter, kan forverre situasjonen og føre til nok en oppsplitting av bestanden i Rondane Nord.....

Vi foreslår at det etableres et fokusområde i Grimsdalen som følger utviklingen med data på villrein og ferdsel/trafikk.».

VURDERING

Regionalplanens retningslinjer frarår nye tekniske inngrep i nasjonalt villreinområde. Tiltaket det her søkes om er lite og det er plassert nær Grimsdalsvegen, som har relativt mye trafikk sommerstid (6.960 solgte bombilletter sommersesongen 2016 + trafikk fra årskortinnehavere).

Det er imidlertid lite heldig med nye tiltak som kan føre til økt menneskelig tilstedeværelse i villreinens trekkområder. En gapahuk med benker og tak, i tillegg til søppelkasse og eksisterende utedo, vil innby til at flere stopper. For villreinen vil det være en fordel at tilretteleggingen i Grimsdalen blir konsentrert til så få steder som mulig. Nedenfor Grimsdalshytta (ca. 4.5 km lenger øst, målt på frihånd ut fra kart) er det allerede tilrettelagt med en fjellcamp, en åpen bu (Barthbua) og en større utedo. For syklist og bilister gjennom Grimsdalen bør denne tilretteleggingen være tilstrekkelig.

Når det gjelder bruken under Pundervang-martna, med mange besøkende, vil en gapahuk av denne typen ikke ha noen betydning for villreinen, men være positiv for arrangørene. Spørsmålet er imidlertid om det etter hvert vil komme flere søknader om tiltak for å tilrettelegge plassen enda mer for den årlige martna'n.

Områdene nord-vest i Rondane er sannsynligvis av de områdene som har minst ferdsel i Rondane nord. Men også her er det en utvikling med ønsker om mer tilrettelegging/bruk. Det arbeides med planer om å ruste opp gamle kongeveg fra Dovre til Fokstua, det ønskes utplassert en rekke turposter i området (jfr. sak 2018/43) og det er nå søkt om prøveboring etter mineraler øst i Grimsdalen (se sak 3/2019). Det meste av tiltakene ligger innenfor nasjonalt villreinområde. Når hver enkelt sak vurderes for seg, er det vanskelig å peke på at tiltakene isolert sett har negative konsekvenser for villreinen. Det er imidlertid ingen gitt å kunne forutsi når den samla belastningen blir for stor for villreinen. Her er det viktig at nasjonalparkstyret har en føre-var-holdning, og ser de ulike søknadene i sammenheng. NINAs forslag om å etablere et fokusområde i Grimsdalen som følger utviklingen med data på villrein og ferdsel/trafikk bør følges opp.

FORSLAG TIL VEDTAK

Villreinnemnda frarår i utgangspunktet at det etableres nye tiltak i et trekkområde for villreinen. En gapahuk på Pundarvangen kan imidlertid aksepteres dersom det settes vilkår om at gapahuken stenges for bruk utenom martna'n på Pundarvangen. Nemnda mener at syklisters og bilisters behov for rasteplass/ly er dekket gjennom de tiltakene som er gjennomført ved «Barthbua» litt lenger øst i Grimsdalen. For villreinen vil det være en fordel at tilretteleggingen i Grimsdalen blir konsentrert til så få steder som mulig.

Villreinnemnda er bekymret for utviklingen i Dovre nasjonalpark/Grimsdalen landskapsvernområde, ut fra en rekke søknader om tiltak i nasjonalt villreinområde det siste året. Nemnda oppfordrer Nasjonalparkstyret for Rondane-Dovre til å se tiltakene i sammenheng og vurdere samla belastning gjennom å etablere et fokusområde-prosjekt som følger utviklingen med data på villrein og ferdsel/trafikk i Grimsdalen.

STYRETS BEHANDLING

Det var innkommet en skriftlig merknad fra et styremedlem som ikke deltok på AU-møtet om at den foreslåtte ordningen med at gapahuken skulle være stengt utenom martna'n på Pundarvangen ville bli vanskelig å praktisere, og at nemnda enten burde avvise søknaden eller åpne for bruk som omsøkt.

Arne Vadet meldte avbud til møtet pga. telefonproblemer, men sendte skriftlige innspill rett før møtet. Disse ble referert under møtet. Arne Vadet mente at gapahuken var uproblematisk i forhold til villreininteressene.

Leder og nestleder viste til tilretteleggingen som er gjennomført ved Barthbua, og støttet forslaget til vedtak.

VEDTAK

Villreinnemnda frarår i utgangspunktet at det etableres nye tiltak i et trekkområde for villreinen. En gapahuk på Pundarvangen kan imidlertid aksepteres dersom det settes vilkår om at gapahuken stenges for bruk utenom martna'n på Pundarvangen. Nemnda mener at syklisters og bilisters behov for rasteplass/ly er dekket gjennom de tiltakene som er gjennomført ved «Barthbua» litt lenger øst i Grimsdalen. For villreinen vil det være en fordel at tilretteleggingen i Grimsdalen blir konsentrert til så få steder som mulig.

Villreinnemnda er bekymret for utviklingen i Dovre nasjonalpark/Grimsdalen landskapsvernområde, ut fra en rekke søknader om tiltak i nasjonalt villreinområde det siste året. Nemnda oppfordrer Nasjonalparkstyret for Rondane-Dovre til å se tiltakene i sammenheng og vurdere samla belastning gjennom å etablere et fokusområde-prosjekt som følger utviklingen med data på villrein og ferdsel/trafikk i Grimsdalen.

Arkivsaksnummer: 2019/16155-11

Saksbehandler: Eirin Berge

Dato: 06.03.2020

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	19/2020	02.04.2020

Hemmeldalen NR - Klage på vedtak om motorferdsel - bruk av leiekjører - Tore Hartz

Innstilling fra forvalter

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har i styremøte den 2. april 2020 gjort følgende vedtak:

«Det vises til klage datert 2.desember 2019 fra Tore Hartz der han klager på delegert vedtak av 14.november 2019 og vilkåret om bruk av leiekjører.

Ut fra nye opplysninger som er lagt frem i forbindelse med klagen omgjør nasjonalparkstyret tidligere delegert vedtak datert 14.november 2019, jf.forvaltningsloven § 33, 2.ledd.

Nytt vedtak lyder:

Tore Hartz får tillatelse til transport av ved, proviant, materialer og utstyr ved bruk av leiekjører, til skogskoie ved Bjønnberget i Hemmeldalen naturreservat. Tillatelsen er gitt med hjemmel i § 5 pkt. 6 i verneforskriften for Hemmeldalen naturreservat.

Følgende vilkår gjelder for tillatelsen:

- Det skal fortrinnsvis brukes leiekjører til transportene, men transportene kan også gjennomføres med egen skuter.
- Brukes egen skuter skal transporten skje fra øvre snuplass i Bjønnberget og derfra videre på korteste trasé til Bjønnbergbua i Hemmeldalen naturreservat, jf også kart oversendt i forbindelse med klage datert 2.desember 2019.
- Tillatelsen gjelder for *inntil* 2 turer pr. år for sesongene 2019-2022. Det skal imidlertid legges vekt på å begrense antall turer til det aller mest nødvendige.
- Transporten kan skje fram til og med **15. april**. Ved behov for kjøring etter 15. april må det tas kontakt med forvaltningsmyndigheten før kjøring kan foregå.
- Tillatelsen må medbringes under transporten for eventuell kontroll.
- All kjøring skal skje på en slik måte at man unngår skader på vegetasjon og unødvendig forstyrrelse av dyrelivet.
- Statens naturoppsyn Rondane v/ Finn Bjormyr (tlf: 481 13 674) skal varsles i forkant av hver transport.

- Vedlagt kjørebok må medbringes under transporten og fylles ut i henhold til veiledningen og kunne forevises ved eventuell kontroll. Kjørebok skal sendes inn til forvaltningsmyndigheten på epost fminpost@fylkesmannen.no senest 1. juni for gjennomsyn uansett om turene er benyttet eller ikke.

Nasjonalparkforvalter gjør oppmerksom på at denne tillatelsen bare gjelder i forhold til verneforskriften for Hemmeldalen naturreservat. Det kan i tillegg være nødvendig å innhente tillatelse fra andre myndigheter (kommunen i forhold til motorferdselsloven) og /eller tillatelse fra grunneier.

Vedtaket kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse, jf. forvaltningsloven § 28. Frist for klage er tre uker fra vedtaket er mottatt. En eventuell klage stiles til Miljødirektoratet, men sendes til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre.»

Klagen har etter dette ført frem.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

- Søknad om tillatelse til motorferdsel datert 23.august 2019 (gjaldt også uttransport av elg. Tillatelse til uttransport av elg gitt 4.september 2019). Søknaden er vedlagt.
- Epost utveksling med Åmot kommune om leiekjøringsordningen i kommunen datert 31.oktober 2019, vedlagt
- Epost der det etterspørres om tileggsopplysninger knyttet til søknaden samt svar på denne, datert 30. og 31.oktober 2019, vedlagt.
- Delegert vedtak om motorferdsel 2019-2022, datert 14.november 2019, vedlagt.
- Klage på vedtak om motorferdsel datert 2.desember 2019, vedlagt.
- Foreløpig tilbakemelding på klage og saksgang datert 4.desember 2019.
- Epost fra sekretariatet m behov for ytterligere opplysninger knyttet til klagen datert 24.januar 2020.
- Epost fra klager om ytterligere opplysninger knyttet til klagen datert 29.januar 2020, vedlagt.
- Kopi av vedtak om motorferdsel fra Åmot kommune, datert 29.november 2019, journalført 30.januar 2020.

Saksopplysninger

Tore Hartz søkte den 23.august 2019 om motorferdsel på snødekt mark (og motorferdsel ifbm uttransport av felt elg). Den 14.november gjorde sekretariatet et delegert vedtak om tillatelse til motorferdsel på snødekt mark i Hemmeldalen naturreservat, med vilkår. Et av disse vilkårene var bruk av leiekjører til transporten.

Den 2 desember 2019 klager Tore Hartz på delegert vedtak av 14.november. Det klages på vilkåret om bruk av leiekjører.

Klagen i sin helhet og tileggsopplysninger som etterspurt knyttet til klagen er vedlagt saken.

Hjemmelsgrunnlag

En klage skal alltid sendes det forvaltningsorganet som har fattet vedtaket. I henhold til forvaltningsloven § 33 skal underinstansen foreberede klagen. Nasjonalparkstyret skal foreta klageforerredelse og kan endre eller oppheve vedtaket som er påklaget dersom de finner klagen begrunnet.

Dersom vedtaket det klages på opprettholdes sendes klagen over til Miljødirektoratet som er klageinstans, jf. forvaltningsloven § 33, 4.ledd.

Når det gjelder hjemmelsgrunnlag i verneforskrift, retningslinjer i forvaltningsplan og vurdering i forhold til naturmangfoldloven så vises det til delegert vedtak datert 14.november 2019.

Vurdering

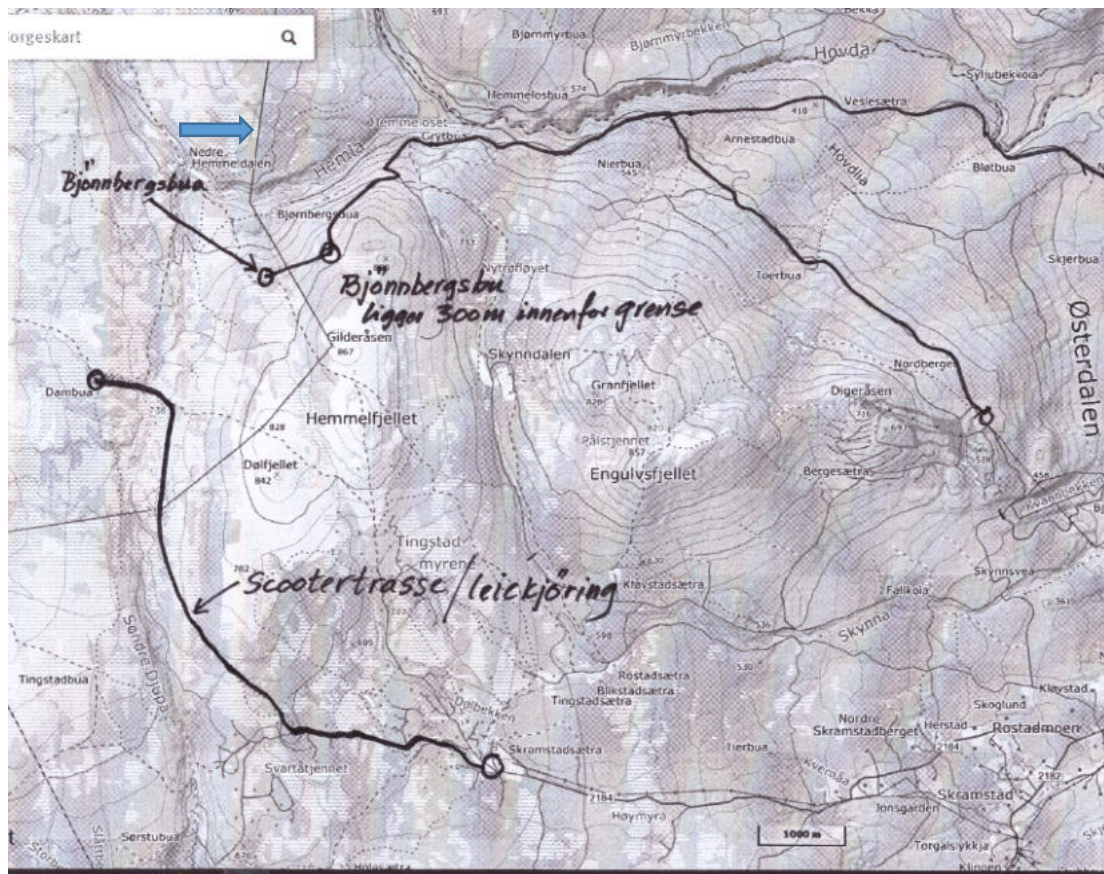
Klagevilkår

Vedtaket som det klages over ble oversendt part i saken den 14.november 2019. Vedtaket ble påklaget i skriftlig form av den vedtaket retter seg mot, den 2.desember 2019. Det fremkommer klart i klagen hva det klages over, og hvilke endringer som ønskes. Klagen vurderes etter dette å oppfylle forvaltningslovens klagevilkår, jf §§ 28-32.

Klagens innhold

Det klages på vilkåret om bruk av leiekjører i vedtak om tillatelse til motorferdsel av 14.november 2019. Klager anfører følgende punkter i sin klage:

1. Leiekjøring i Åmot kommune foregår med utgangspunkt i Skramstadsetra (helt sør for Hemmeldalen NR) hvor leiekjørene har sin sentral knyttet til hyttefeltet. Skutertransport fra Skramstadsetra til Bjønnberget hvor bua ligger, vil medføre en betydelig lenger transporttrasé i utmarka og innenfor naturreservatets grenser.
2. Ved bruk av egen skuter vil transport traséen i naturreservatet utgjøre kun 300 meter
3. Bruk av egen skuter vil av denne grunn være i tråd med forvaltningsplanens retningslinjer om å holde motorferdsel i naturreservatet på et minimum.
4. Det er ikke et krav om bruk av leiekjører; forvaltningsplanen beskriver det som ønskelig at mest mulig nyttetransport til hytter og buer skjer med leiekjører som har kommunalt løyve.
5. Det er ikke noe krav om leietransport der leiekjørinsordningen ikke er dekket fullt og helt. Dette er utredet i tillatelsen fra Åmot kommune.

Kart som var vedlagt klagen. Blå pil er påført av sekretariatet og viser vernegrensen.

Sekretariatets vurdering av klagens anførsler:

Det delegerte vedtaket datert 14.november er gjort med utgangspunkt i opplysninger gitt i søknad av 23.august 2019, tilleggsopplysninger fra søker tilleggsopplysninger, opplysninger gitt av Åmot kommune, samt føringer i forvaltningsplan og bestemmelsene i verneforskriften.

Når det gjelder bruk av leiekjører står det som klager helt riktig peker på, at det ikke er et absolutt krav om å bruke leiekjører. Omtalen av bruk av leiekjører i Hemmeldalen naturreservat i forvaltningsplanen er omtalt som følger:

«I forvaltningsplanen for de store verneområdene i Rondanere regionen er det stilt krav om bruk av leiekjører ved nyttetransport til setrer, hytter og buer. Dette kravet er også i samsvar med motorferdselloven med tilhørende nasjonal forskrifts bestemmelser og intensjon. Bruk av leiekjører vil normalt redusere kjøreomfanget, gi økte muligheter for samordning av transport og forenkle kontrollen.

Det er også ønskelig at mest mulig av nyttetransporten til setrer, hytter og buer i Hemmeldalen naturreservat kan skje ved bruk av leiekjører som har fått løyve fra kommunen. Imidlertid har ikke alle de berørte kommunene dekket opp sine arealer med en leiekjøringsordning fullt og helt. For grunneiere/rettighetshavere med flere bygninger i naturreservatet som helt eller delvis er knyttet til næringsmessig bruk kan det være upraktisk og vanskelig med et absolutt krav om bruk av leiekjører. Det vil derfor ikke bli stilt et absolutt krav om bruk av leiekjører, men alle med transportbehov til husvære vinterstid anmodes om

fortrinnsvis å benytte leiekjører til oppdraget.»

Da sekretariatet mottok opplysninger fra Åmot kommune om at det var god dekning i forhold til leiekjøringsordning på vestsida av Glomma, samt at søker selv opplyste om at han ikke hadde flere bygninger i naturreservatet som var knyttet opp til næringsmessig bruk, vurderte sekretariatet at det her var riktig ut fra de retningslinjene som var gitt i forvaltningsplan, å gi vilkår om leiekjøring. Bruk av leiekjører vil normalt redusere kjøreomfanget og Bjønnbergbua ligger i området vest for Glomma. Vedtaket etter motorferdselsloven som Åmot kommune hadde fattet etter søknad fra Tore Hartz der dette med transportavstand var omtalt ble journalført først den 30.januar 2020. Søker hadde ikke oppgitt dette med transportavstand i sin søknad av 23.august. Verken i delegert vedtak fra 2015 eller i søknaden fra den gang, var det gitt opplysninger om særskilte forhold som skulle tilsi bruk av egen skuter. Åmot kommune opplyser for øvrig i vedtak av 29.november 2019 at de har en praksis med å gi begrensede tillatelser til nyttetransport osv der de anser det som hensiktsmessig og forholdene/ omstendigheter ellers taler for det, selv om det forefinnes leiekjøringsordning i kommunen.

Sekretariatet er enig med klager i at forvaltningsplanen gir tydelige føringer på at det er et mål at motorferdsel i naturreservatet skal holdes på et så lavt nivå som mulig. Stillhet og fravær av motordur og motoriserte kjøretøy er et av karaktertrekkene ved urørt natur.

Det klager viser til i sin klage om kjøreavstand vurderes derfor å være relevant i denne saken. Det vil være en avveining om en skal kreve bruk av leiekjører som normalt reduserer kjøreomfanget eller om en skal legge vekt på at søker ved bruk av egen skuter kan redusere kjøredistansen i naturreservatet i forhold til ved bruk av leiekjører.

Selv om forvaltningsplanen ikke stiller et absolutt krav om bruk av leiekjører skal dette fortrinnsvis benyttes. Sekretariatet vurderer i denne saken at klagers anførsler om redusert kjøretrasé bør tillegges vekt og at vedtak av 14 november 2019 omgjøres ved at første kulepunkt i vilkårene erstattes med følgende to kulepunkter:

- Det skal fortrinnsvis brukes leiekjører til transportene, men transportene kan også gjennomføres med egen skuter.
- Brukes egen skuter skal transporten skje fra øvre snuplass i Bjønnberget og derfra videre på korteste trasé til Bjønnbergbua i Hemmeldalen naturreservat, jf også kart oversendt i forbindelse med klage datert 2.desember 2019.

Vi registrerer at Åmot kommune i sin tillatelse har gitt anledning til motorferdsel i utmark frem til 25.april. Villreinen, som er et av de viktigste verneformålene i reservatet, trekker sørover og inn i Hemmeldalen naturreservat utpå vinteren i månedsskiftet mars/april. Deretter tas store deler av reservatet i bruk som kalvingsområde utover våren. Dette er bakgrunnen for at motorisert ferdsel med snøskuter ikke er ønskelig etter den 15. april. I forvaltningsplanen er det åpnet for at denne datogrensen *kan* fravikes noe når påsken er sen. Kjøring med snøskuter etter den 15. april kan ikke påregnes gitt, men ved behov kan forvaltningsmyndigheten kontaktes og det vil bli gjort en vurdering i det enkelte tilfellet. I Hemmeldalen naturreservat vil det derfor være 15.april som er gjeldende som dato for motorferdsel i reservatet.

Konklusjon

Sekretariatet tilrår at klagen tas til følge og at delegert vedtak av 14. desember 2019 endres slik at vilkår om bruk av leiekjører endres slik at det gis anledning til bruk av egen skuter.

Når det gjelder tidsbegrensning så gjelder tillatelsen til motorferdsel i Hemmedalen naturreservat frem til 15. april.

Fra: Tore Hartz[thartz@online.no]
Dato: 23. aug 2019 10:49:39
Til: Postmottak Fylkesmannen i Innlandet; Jens Martin Persson
Tittel: Nasjonalparkforvalter Rondan-Dovre Nasjonalpark. Eirin Berge

Hemmeldalen NR. Søknad om dispensasjon. Motorferdsel..

Søker om dispensasjon for bruk av snøscooter til transport av ved, proviant og materialer til jakthytte i Bjønnberget og bruk av beltegående elgtrekk til uttrasporeting av felt elg.
Søknad i samsvar med tillatelse gitt 2015 arkivkode 2015/1810.
Kopi sendt

Mvh Tore Hartz

Fra: Jens Martin Persson[Jens.Martin.Persson@amot.kommune.no]

Sendt: 31. okt 2019 09:31:06

Til: Berge, Eirin

Tittel: SV: SV: Kjørebok 2018 Combitrac + Søknad om nye kjøreløyver for Combitrac og snøscooter fra Øvre Himmeldalen Seter i Åmot.

Hei!

Det er i Åmot p.t. 8 stk gjeldende/ gyldige leiekjøringsløyver. De er i hovedsak fordelt på områder, og det er i all hovedsak rimelig god dekning vest for Glomma.

I området som er relevant ift Himmeldalen, (nord for Åsta elv/vest for Glomma) så er det p.t. 5 løyver + en som gjelder for hele kommunen

Det er for øvrig kun ett løyve som gjelder for hele kommunen. Se for øvrig vedlegg for opplysninger om hvem/ periode.

Ifølge varighet, så praktiserer vi å gi løyver for 3 vintersesonger om gangen (vi bruker ikke kalenderår i motsetning til noen andre kommuner). Dvs alle gjeldende løyver gjelder til 25.04.2021. De har noe ulike startdato, men dette henger sammen med når søknad kom inn/ ble behandlet. (vi praktiserer p.t. ikke søknadsfrist).

Vi har og en praksis for å gi begrensede tillatelser til nyttetransport osv der vi anser det som hensiktsmessig og forholdene/ omstendigheter ellers taler for det, selv om det forefinnes leiekjøringsordning i kommunen.

Med vennlig hilsen

Jens Martin Persson

Saksbehandler landbruk

Jens.Martin.Persson@amot.kommune.no

+47 47451403

Åmot kommune
Vilje til
vekst

Torget 1, 2450 Rena

www.amot.kommune.no

+47 62434000

Det gjøres oppmerksom på at e-post kan bli journalført som offentlig post.

Fra: Berge, Eirin <fmopebe@fylkesmannen.no>

Sendt: onsdag 30. oktober 2019 11:03

Til: Jens Martin Persson <Jens.Martin.Persson@amot.kommune.no>

Emne: SV: SV: Kjørebok 2018 Combitrac + Søknad om nye kjøreløyver for Combitrac og snøscooter fra Øvre Himmeldalen Seter i Åmot.

Hei Jens Martin,

Jeg har mottatt kopi av flere tillatelser Åmot kommune har gitt i forbindelse med leiekjøring – det setter jeg stor pris på, så takk skal du ha! Fint om du fortsetter med å sende oss kopi.

For å få en litt bedre oversikt sender jeg nå likevel en forespørsel til deg.

Jeg har registrert at følgende har fått leiekjøringsløyve i Åmot kommune (litt forskjellig hvilke år løyve gjelder):

1. Anders Brenden
2. Anders Grønli
3. Bjørn Thingstad
4. Åmot snøscooterservice

- Er dette alle som har leiekjøringsløyve for 2019 og fremover?

- Er det vanlig at det gis leiekjøringsløyve for 4 år om gangen eller varierer dette?

Grunnen til at jeg spør er jo at det i forvaltningsplanen for Hemmeldalen naturreservat står at det er ønskelig at mest mulig av nyttetransporten til setre, hytter og buer i Hemmeldalen kan skje ved bruk av leiekjører som har fått løyve fra kommunen. Men det forutsetter selvsagt at kommunen har en slik ordning.

Takk for tilbakemelding!

Med vennlig hilsen

Eirin Berge

Nasjonalparkforvalter

**Rondane og Dovre
nasjonalpark**

Telefon: 915 38 046

E-postmottak: fminpost@fylkesmannen.no

Fra: Tore Hartz[thartz@online.no]
Dato: 1. nov 2019 10:42:45
Til: Berge, Eirin
Tittel: Re: Motorferdsel snødekt mark - spørsmål om flere opplysninger

Hei.

Jeg har bare en hytte/bu ca.20 m3 uten uthus som ligger i reservatet. Det ligger noen hundre meter innefor grensen. Botrsett fra eget bruk leies den ut til fuglejakt om høsten.

De turene som som er aktuelt, er frakting av ved og eventuelt materialer for vedlikehold. Minimal aktivitet.

Ift bruk av egen scooter er det litt komplisert. Det må kjøres på ubrøytet vei ca.10 km nesten bort til Resevatgrensa. Ca 4-500 unna. , Dette vil jeg få tillatelse av fra kommunen. Derfor ville det være komfortabelt for meg å kunne kjøre helt fram. ikke gjør det så vanskelig. Dette er jo en bagatell. Jeg fikk jo tillatelse forrige gang. Jens Martin Person opplyser at dette med leiekjøring kan avvikes i spesielle tilfeller.

Mvh Tore Hartz

Den 30.10.2019 11:30, skrev Berge, Eirin:

Hei,

Jeg sitter med søknaden din vedrørende motorferdsel på snødekt mark. Jeg må bare beklage at det har tatt tid, men vi har vakanse i en 100% stilling i sekretariatet og det er stor arbeidsbyrde.

Jeg har sett på de tidligere søknadene og tillatelsene som er blitt gitt. Jeg registrerer at du tidligere har fått tillatelse til å benytte egen snøskuter. Jeg kan ikke se at det er opplyst noen steder at du har flere bygninger som ligger i reservatet eller om bruken av bygningen helt eller delvis er knyttet til næringsmessig bruk.

Kunne du ha gitt meg noen opplysninger om dette? Dersom bruken av bygningen i forbindelse med jakta er helt eller delvis knyttet til næringsmessig bruk vil jeg gjerne ha en næringsoppgave som synliggjør dette.

Forvaltningsplanen for Hemmeldalen forutsetter at dersom en ikke skal bruke leiekjører så skal dette ha grunnlag i at det enten dreier seg om næringsmessig bruk eller transport til flere bygninger, og at kommunen ikke har noen leiekjøringsordning. Slik jeg har forstått det har Åmot kommune en fungerende leiekjøringsordning (vi mottar kopi av kommunens vedtak om leiekjøring).

Ut fra de opplysningene jeg nå har vil det i ditt tilfelle bli gitt tillatelse til motorferdsel på snødekt mark ved bruk av leiekjører.

Hører gjerne fra deg!

Med vennlig hilsen
Eirin Berge
Nasjonalparkforvalter

Telefon: 915 38 046
E-postmottak: fminpost@fylkesmannen.no

**Rondane-Dovre
nasjonalparkstyre**

Postadresse
Postboks 987
2604 LILLEHAMMER

Besøksadresse
Norsk Villreinsenter Nord
Hjerkinnhusvegen 33
2661 Hjerkin

Kontakt
Sentralbord: +47 61 26 60 00
Direkte: +47 61 26 62 09
fminpost@fylkesmannen.no
<http://www.nasjonalparkstyre.no/rondane-dovre>

Tore Hartz
thartz@online.no

Saksbehandler Eirin Berge

Vår ref. 2019/16155-2 432.4

Deres ref.

Dato 14.11.2019

Delegert sak - Hemmeldalen NR – Dispensasjon- Motorferdsel 2019-2022 snødekt mark, Bjønnberget-Tore Hartz

Delegert vedtak

Tore Hartz får tillatelse til transport av ved, proviant, materialer og utstyr ved bruk av leiekjører, til skogskoie ved Bjønnberget i Hemmeldalen naturreservat. Tillatelsen er gitt med hjemmel i § 5 pkt. 6 i verneforskriften for Hemmeldalen naturreservat.

Følgende vilkår gjelder for tillatelsen:

- Det skal brukes leiekjører til transportene
- Tillatelsen gjelder for *inntil* 2 turer pr. år for sesongene 2019-2022. Det skal imidlertid legges vekt på å begrense antall turer til det aller mest nødvendige.
- Transporten kan skje fram til og med 15. april. Ved behov for kjøring etter 15. april må det tas kontakt med forvaltningsmyndigheten før kjøring kan foregå.
- Tillatelsen må medbringes under transporten for eventuell kontroll.
- All kjøring skal skje på en slik måte at man unngår skader på vegetasjon og unødvendig forstyrrelse av dyrelivet.
- Statens naturoppsyn Rondane v/ Finn Bjørmyr (tlf: 481 13 674) skal varsles i forkant av hver transport.
- Vedlagt kjørebok må medbringes under transporten og fylles ut i henhold til veiledningen. Kjørebok skal sendes inn til forvaltningsmyndigheten på epost fminpost@fylkesmannen.no senest 1. juni for gjennomsyn uansett om turene er benyttet eller ikke.

Nasjonalparkforvalter gjør oppmerksom på at denne tillatelsen bare gjelder i forhold til verneforskriften for Hemmeldalen naturreservat. Det kan i tillegg være nødvendig å innhente tillatelse fra andre myndigheter (kommunen i forhold til motorferdselsloven) og /eller tillatelse fra grunneier.

**Nasjonalpark
Naturreservat**

Dovre, Rondane
Flakktjørna, Grimsdalsmyrene, Hemmeldalen, Hovdsjømyrene, Kattuglehøi, Mesætermyme, Myldingi,
Veslehjerkinn

Landskapsvernområde Døralen, Frydalen, Grimsdalen, Vesle Hjerkin

Vedtaket kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse, jf. forvaltningsloven § 28. Frist for klage er tre uker fra vedtaket er mottatt. En eventuell klage stiles til Miljødirektoratet, men sendes til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre.

Dokumenter i saken

- Søknad fra Tore Hartz datert 23.august 2019
- Tidligere tillatelse jf saknr 2015/1810
- Epost fra Åmot kommune datert 31.oktober 2019
- Epost fra søker om tilleggsopplysninger datert 1.november 2019.

Saksopplysninger

Tore Hartz søker om tillatelse til å benytte egen snøskuter for å tilkjøre proviant, brensel, materialer oa til sin skogskoie ved Bjønnberget i Hemmeldalen naturreservat.

Søknaden viser til tidligere tillatelse (jf saksnr 2015/1810) hvor det ble gitt tillatelse til inntil 2 turer for sesongene 2015-2018. Nasjonalparkforvalter har oppfattet søknaden datert 23.august 2019 dithen at det søkes om 2 turer også i påfølgende sesonger. I nevnte tillatelse fra 2015 fikk søker anledning til å bruke egen snøskuter.

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Miljøverndepartementet har i brev av 9. mars 2011 delegert forvaltningsmyndigheten for Hemmeldalen naturreservat til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre i medhold av naturmangfoldloven § 62, jf. § 77.

I brev av 6. juni 2013 fra Miljøverndepartementet ble forvaltningsmyndigheten for Hemmeldalen naturreservat også delegert til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre.

I medhold av vedtak i Rondane-Dovre nasjonalparkstyre den 25. september 2015 er myndighet til å treffe vedtak i alle saker som gjelder søknad om tillatelse etter verneforskriftenes spesifiserte dispensasjonsbestemmelser, samt kurante saker etter naturmangfoldlovens § 48, delegert til nasjonalparkforvalter/sekretariat. Dette inkluderer eksempelvis saker som omhandler motorferdsel både på snødekt mark og barmark, organisert ferdsel, og ferdsel med hest, sykkel eller hundespann.

Verneforskrift – formål

Området for omsøkt transport ligger i Hemmeldalen naturreservat. Verneforskriftens § 2 angir følgende formål for vernet:

Formålet med fredningen er å ta vare på:

- et stort og tilnærmet urørt naturområde og dets landskapsformer
- biologisk mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser
- sentrale leveområder for villrein
- våtmarksområder med et rikt fugleliv
- et myrlandskap med stor variasjon i myrtyper.

Motorisert ferdsel i Hemmeldalen naturreservat er i utgangspunktet forbudt, jf. verneforskriftens § 3 pkt. 4 med noen unntak. Etter § 5 pkt. 6 kan forvaltningsmyndigheten gi tillatelse til nødvendig motorisert ferdsel på snødekt mark til setrer, hytter og buer for transport av materialer, ved, utstyr m.m.

Forvaltningsplan

I forvaltningsplanen for de store verneområdene i Rondaneregionen er det stilt krav om bruk av leiekjører ved nyttetransport til setrer, hytter og buer. Dette kravet er også i samsvar med motorferdselloven med tilhørende nasjonal forskrifts bestemmelser og intensjon. Bruk av leiekjører vil normalt redusere kjøreomfanget, gi økte muligheter for samordning av transport og forenkle kontrollen. Det er også ønskelig at mest mulig av nyttetransporten til setrer, hytter og buer i Hemmeldalen naturreservat kan skje ved bruk av leiekjører som har fått løyve fra kommunen. For grunneiere/rettighetshavere med flere bygninger i naturreservatet som helt eller delvis er knyttet til næringsmessig bruk kan det være upraktisk og vanskelig med et absolutt krav om bruk av leiekjører. Det vil derfor ikke bli stilt et absolutt krav om bruk av leiekjører, men alle med transportbehov til husvære vinterstid anmodes om fortrinnsvis å benytte leiekjører til oppdraget.

Ifølge forvaltningsplanen for Hemmeldalen naturreservat er det i utgangspunktet anledning til å innvilge to turer til hver enkelt hytte pr. vinter for frakt av ved, materialer osv. Det synes naturlig at dette kjøreomfanget også legges til grunn for transport til enkeltbygninger innenfor Hemmeldalen naturreservat som har en "normal" bruksfrekvens. I de fleste tilfeller vil trolig dette være tilstrekkelig for å dekke behovet.

All transport og motorisert ferdsel skal avvikles senest 15. april på grunn av villreinen sitt trekk inn i området, men i år der påsken kommer seint, *kan* det vurderes å fravike denne datogrensen. I forvaltningsplanen er det nevnt at det kan stilles krav om føring av kjørebok ved slik motorisert transport i naturreservatet. Dersom dette vilkåret oppfylles og kjøringen synes å bli utført på en hensynsfull måte, vil det kunne være aktuelt å innvilge flerårige dispensasjoner.

Naturmangfoldloven

I tillegg til behandling etter verneforskrift må søknaden også vurderes etter naturmangfoldloven, herunder de miljørettslige prinsippene nedfelt i §§ 8-12 (kunnskapsgrunnlag, føre-var prinsippet, samlet belastning på økosystemet, kostnader ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver samt miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder), jamfør § 7.

Vurdering

Et naturreservat er den strengeste verneformen vi har i dag. Denne verneformen brukes for å sikre urørt eller tilnærmet urørt natur eller en spesiell naturtype som det er knyttet internasjonale, nasjonale eller regionale verneverdier til. Utviklingen i naturreservater skal være mest mulig naturstyrt. Stillhet og fravær av motordur og motoriserte kjøretøy er et av karaktertrekkene ved urørt natur. Et enkelt motorisert kjøretøy behøver isolert sett ikke medføre vesentlig skade eller ulempe. Men summen av mange vil uten tvil være en belastning for naturen og friluftslivet. Det er derfor viktig at man ikke ser på den enkelte tur isolert sett, men vurderer kjøringen i et helhetssperspektiv, for på den måten best mulig å følge opp intensjonene med bestemmelsene om motorferdsel i utmark. Det er derfor et overordnet mål å begrense den motoriserte ferdsel i Hemmeldalen naturreservat til det som er strengt nødvendige.

Kunnskapsgrunnlaget om verneverdiene i dette området er godt. Når det gjelder villrein foreligger NINA Rapport 1013, Sluttrapport fra GPS-merkeprosjektet 2009-2014 og NINA Rapport 339 fra 2008 som oppsummerer kunnskapsstatus og leveområde, samt tilhørende kart utarbeidet i forbindelse med arbeid med ny regional plan for villreinen i Rondane og Sølknletten. NINA Rapport 551 utreder konflikten mellom villrein og menneskelig ferdsel i området (§ 8).

Villreinen, som er et av de viktigste verneformålene i reservatet, trekker sørover og inn i Hemmeldalen utpå vinteren i månedsskifte mars/april. Deretter tas store deler av reservatet i bruk som kalvingsområde utover våren. Dette er bakgrunnen for at motorisert ferdsel med snøskuter ikke er ønskelig etter den 15. april. I forvaltningsplanen er det åpnet for at denne datogrensen *kan* fravikes noe når påsken er sen. Kjøring med snøskuter etter den 15. april kan ikke påregnes gitt, men ved behov kan forvaltningsmyndigheten kontaktes og det vil bli gjort en vurdering i det enkelte tilfellet.

I denne sammenhengen blir det vurdert at villreinen ikke vil bli nevneverdig forstyrret ved gjennomføring av eventuell transport innenfor gitt tidsfrist, og føre-var-prinsippet vil ikke bli tatt i bruk (§§ 8-9). I forhold til økosystem-tilnærming og samlet belastning, vurderer nasjonalparkforvalter at det er forsvarlig å tillate transporten i dette tilfellet.

Det er i tidligere søknader opplyst at skogskoia/jakthytta ved Bjønnberget nyttes mye i jakta. I epost fra søker fremkommer det ikke at bruken av skogskoia er knyttet til næring. Søker eier heller ikke flere bygninger innenfor naturreservatet. Både i foreliggende søknad og tidligere søknader søkt om 2 turer i sesongen, og kjørebøker synliggjør at dette har vært tilstrekkelig – enkelte år har de tillatte turene ikke vært benyttet. Åmot kommune har en leiekjøringsordning, og etter kontakt med kommunen i oktober 2019 er tilbakemeldingen fra kommunen at det er 8 gyldige/gjeldende leiekjøringsløyver i kommunen. I området som er relevant ift Hemmeldalen, (nord for Åsta elv/vest for Glomma) så er det p.t. 5 løyver + en som gjelder for hele kommunen. Løyvene gis for 3 sesonger om gangen. Kommunen opplyser videre at de har en praksis med å gi begrensede tillatelser til nyttetransport osv der de anser det som hensiktsmessig og forholdene/ omstendigheter ellers taler for det, selv om det forefinnes leiekjøringsordning i kommunen.

I forvaltningsplanen for Hemmeldalen naturreservat står det at det er et relativt betydelig omfang av motorferdsel i naturreservatet totalt sett. Målet er at omfanget av motorferdsel i naturreservatet skal holdes så lite som mulig og begrenses til det absolutt nødvendige. Det skal videre være en strengere forvaltningspraksis for motorferdsel innenfor naturreservatet enn det som følger av lov om motorferdsel i utmark og vassdrag.

Motorferdselloven med forskrift regulerer nyttetransport i utmark. § 5 bokstav c sier at «*eier av hytte for transport av bagasje og utstyr mellom bilveg og hytte som ligger minst 2,5 km fra brøytet bilveg når det i området ikke er mulighet for leiekjøring etter bokstav a*».

I den generelle dispensasjonshjemmelen i § 6 er det litt strengere:

«I unntakstilfelle kan kommunestyret – eller et annet folkevalgt organ som kommunestyret bestemmer – etter skriftlig søknad gi tillatelse til kjøring utover § 2 – § 5, dersom søkeren påviser et særlig behov som ikke knytter seg til turkjøring, og som ikke kan dekkes på annen måte» I rundskriv T-1/96 står det at «*Det kan heller ikke gis tillatelse etter § 6 dersom behovet kan dekkes tilfredsstillende ved leiekjøring.*»

Gitt forvaltningsplanens retningslinjer og at det i området for transport forefinnes opptil flere leiekjørere slik at transporten kan dekkes tilfredsstillende gjennom leiekjøring, vurderer sekretariatet at det må stilles som vilkår i foreliggende sak at leiekjørere skal brukes for å gjennomføre transportene.

Det er viktig å gjennomføre transportene på en varsom måte. Det legges vekt på at transportene skal foregå på en slik måte at kjørestrækningen innenfor naturreservatet blir kortest mulig og at transportene gjennomføres på en skånsom og hensynsfull måte slik at naturmangfoldet ikke tar nevneverdig skade. I tillegg skal kjøringen skje på en slik måte at man unngår unødvendig forstyrrelser av dyreliv (§10). Ved bruk av begrensning på antall turer, definert kjørerute, tidsavgrensning på tillatelse og andre vilkår, gir dette godt grunnlag for at naturmangfoldet ikke skal bli nevneverdig belastet. Det gjøres oppmerksom på at 1 tur=kjøring tur/retur bestemmelsessted med 1 snøskuter. Benyttes 2 snøskutere samtidig vil

dette telle som 2 turer. Det oppfordres til å benytte 2 snøskutere samtidig for å redusere tidsrommet motorferdselen skaper forstyrrelse.

Tiltakshaver plikter å iverksette de tiltak som er nødvendig for at naturmangfoldet ikke skal bli skadelidende. Om ikke dette blir gjort kan tiltakshaver bli pålagt å iverksette tiltak for å rette skaden i ettertid. Når det gjelder miljøforsvarlige teknikker sikres dette gjennom vilkårene som er stilt i saken (§§ 11-12).

Konklusjon

Nasjonalparkforvalter vurderer at søknaden om transport på snødekt mark i Hemmeldalen naturreservat kan gjennomføres ved at gitte vilkår følges. Det vises til at kjørebok skal sendes inn uansett om turene er benyttet eller ikke. Innsending av kjørebok er en del av vurderingen om flerårige tillatelse kan gis.

Med hilsen

Eirin Berge
nasjonalparkforvalter

Etter våre rutiner er dette brevet godkjent og sendt uten underskrift

Vedlegg:

1 Kjørebøker 2019-2022 snødekt mark Tore Hartz

Kopi til:

Statens naturoppsyn Rondane

Fylkesmannen i Innlandet

Åmot kommune

Villreinneimda for Rondane og Sølnekletten

Postboks 987 2604 LILLEHAMMER

Torget 1 2450 RENA

Rondane Dovre nasjonalparkstyre

Delegert sak –Hemmeldalen NR – Dispensasjon – Motorferdsel 2019.2022 snødekt mark, Bjønnberget –Tore Hartz

Mottatt dispensasjon for scooter transport til Bjønnbergsbua. Jeg vil påklage betingelsen på at det må brukes leiekjører.

Bjønnbergsbua ligger ca 800 meter innenfor øvre snuplass i Bjønnberget, ca 300 meter innenfor reservatgrensa

Leiekjøring foregår med utgangspunkt fra Skramstadsetra, hvor leiekjørerne har sin sentral ifm hyttefeltet. Transport fra Skramstadsetera vil bli atskillig lengre i utmark og nasjonalreservat, - fra syd, altså Skramstadsetera.

Ved å kjøre inn med egen scooter fra nord belaster jeg nasjonalreservatet bare med ca.300m. En slik løsning vil derfor være i tråd med retningslinjene for Forvaltningsplanen om at motorferdsel i naturreservat skal holdes på et minimum.

Forvaltningsplanen beskriver det som ønskelig at mest mulig av nyttetransport til hytte og buer skjer med leiekjører som har kommunal løyve. Det er ikke noe krav om leietransport der leiekjørinsordningen ikke er dekket fullt og helt, som i dette tilfellet hvor bua ligger

Dette er utredet i tillatelsen jeg har fått fra Åmot Kommune.

Kopi av tillatelse fra Åmot Kommune datert 29.11.2019 er sendt dere, hvor det også gis åpning for bruk av egen scooter.

Avslutningsvis vil jeg opplyse om det ved den forrige tillatelse ble gitt adgang til bruk av egen scooter.

Jeg kan ikke se at det her er skjedd noen forandringer.

Mvh Tore Hartz

.

Hemmeldalen Naturreservat

Tilsvar på mail av 24.01.2020

Det administrative vedtak i Åmot Kommune, som ble gitt i 2015, ga en god forklaring på hvor og hvordan transporten skulle utføres. Jeg har mottatt bare dette vedtak fra 2015. Ytterligere vedtak som Eirin etterlyser ville naturligvis også blitt sendt dere. Legger ved en skisse over hvor transporten utføres. All annen transport går på ubrøytet skogsbilvei på privat grunn.

Som det går fram av skissen har jeg tatt utgangspunkt i øvre snuplass, slik at adkomsten gjennom naturreservatet blir kortest mulig. Det dreier seg om ca 300 meter.

Vurdering av leiekjøring

Scootersentralen er lokalisert til Skramstadsetera med trasse inn til Dambua. Kartskisse vedlagt,

I mitt tilfelle gir leiekjøring ikke mulighet tilsamordning av transport. Heller ikke reduseres kjøreomfanget i reservatet. Leiekjøring er heller ikke et absolutt krav i forvaltningplanen . Transportbehovet vinterstid til jaktbu anmodes **fortrinnsvis** å benytte leiekjøring. Ikke konsekvent.

Konklusjon : Ved å bruke egen scooter belastes reservatet minimalt. Så vidt jeg forstår har dette høy prioritet i

forvaltningsplanen. Dette fremgår av kartskisser.
Håper på et positivt svar. Da slipper vi ytterligere
korrespondannse og tidsforbruk for alle, - spesielt for Eirin.

Mvh

Tore Hartz

Arkivsaksnummer: 2019/19629-5

Saksbehandler: Trond Stensby

Dato: 18.02.2020

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	20/2020	02.04.2020

Rondane NP - søknad byggetiltak - Østkjølen grunneierlag

Innstilling fra forvalter

Med hjemmel i naturmangfoldloven § 48 får Østkjølen grunneierlag avslag på sin søknad om dispensasjon fra verneforskriften for Rondane nasjonalpark § 3 pkt. 1.1, jf. pkt. 1.2 og 1.3. for Rondane nasjonalpark.

Avslaget blir grunnlagt med at omsøkte tiltak er i strid med verneformålet om å ivareta kulturminner. Oppføring av plattinger i impregnert materiale knyttet til gamle steinbuer i høyfjellet vil medføre at buenes opprinnelige preg endres, og verneverdiene blir redusert. Vilkårene i naturmangfoldloven § 48 er derfor ikke oppfylt.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

Vedlegg:

- 1 Rondane NP- oppfølging av kontroll med byggetiltak - Østkjølen grunneierlag
- 2 Utdrag fra bygningskontroll 2018 rapport SNO
- 3 Rondane nasjonalpark Avslag 2016 Restaurering av steinbu, påbygg av stall på uthus og motorisert transport i Vulufjell Østkjølen grunneierlag

Saksopplysninger

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har mottatt brev fra **Statens naturoppsyn, datert 31.01.20**, om kontroll av byggesaker 2018 - verneområder Rondane. En av sakene gjelder restaurering av steinbu – Østkjølen grunneierlag – Sør-Fron kommune. Vi gjengir rapporten her:

«Nasjonalparkstyret har gjort vedtak i sak 2016/2528 om restaurering av bu i Vulufjell til Østkjølen grunneierlag.

Det er gitt tillatelse til vedlikehold av eksisterende steinmurer på bua ved fremre Vulutjønn.

Kulturarvenheten uttaler at bua "fortsatt framstår som steinbu" er viktig. I saken legges det til grunn at fasadeendringer skal behandles strengt.

Kontroll den 31.05.18

Murene er støttet opp/isolert med byggeskum, og det er bygget en platting i impregneret terrassebord foran bua på 1,50m x 5,0m.

I forbindelse med kontroll fra Vulufjell fjellstyre ble det den 20.08.18 registrert at også steinbua til Østkjølen grunneierlag ved Rundhøa hadde fått veranda med rekkverk.

Figur 1. Bu ved framre Vulutjønna, fra SNO sin rapport.

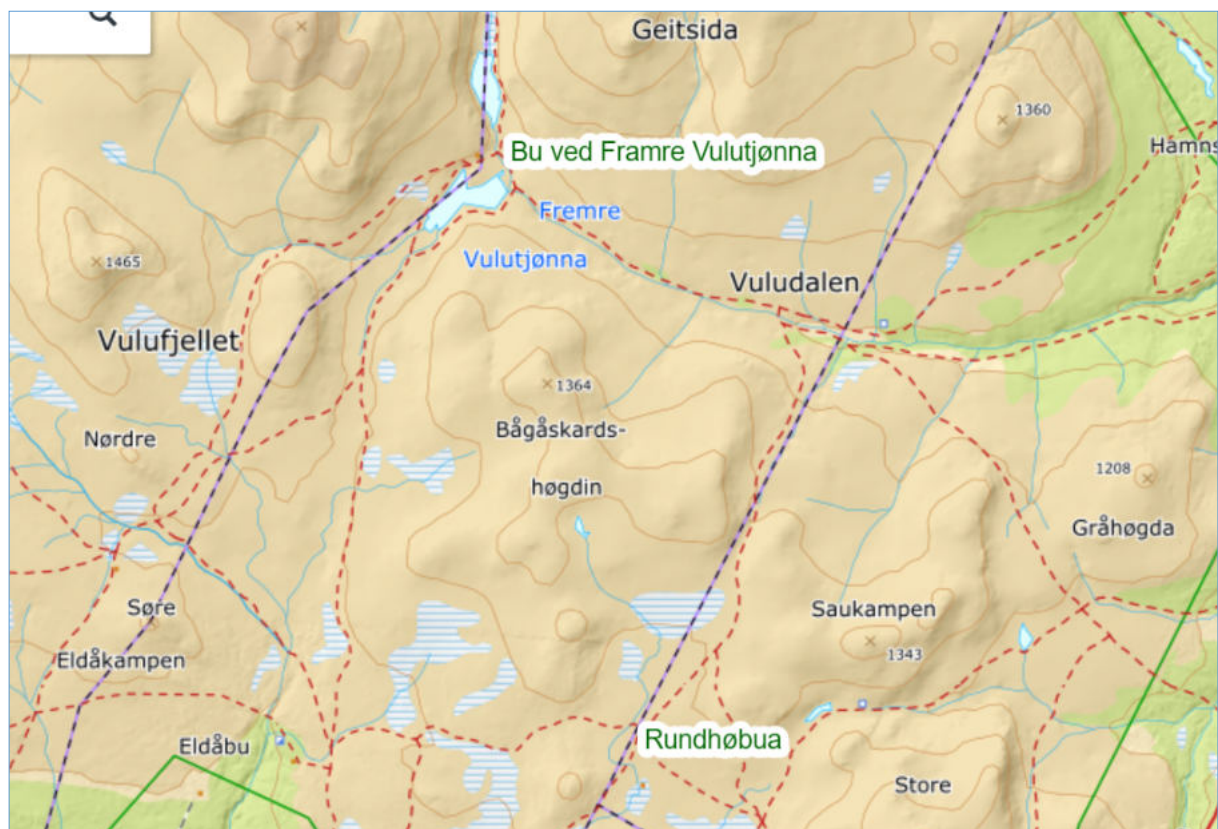
Figur 2. Bu ved framre Vulutjønna, fra SNO sin rapport.

Figur 3. Rundhøbua, fra SNO sin rapport.

Sammendrag:

Verneforskriftene tillater vedlikehold i samsvar med tradisjonell byggeskikk knyttet til denne typen steinbuer i Rondane nasjonalpark. Det er ikke tradisjon for plattinger foran steinbuer i Rondane nasjonalpark. Plattingene erstatter steinlagte inngangsparti med gress mellom steinene. Plattingene er lagt over eksisterende steinlagte inngangsparti. Plattingene endrer det landskapsmessige inntrykket til steinbuene. Forvaltningsplanen legger til grunn at denne typen buer kan være spesielt viktige for å vise tidligere tiders bruk av fjellet. Disse buene er også eldre enn år 1900 og er således underlagt et strengt vern i forhold til det kulturhistoriske. Plattingen ved bua ved Vulutjønnin og plattingen/rekkverket på bua ved Rundhøa er ikke omsøkt eller behandlet etter verneforskriften for Rondane nasjonalpark. Sno vil på denne bakgrunn be nasjonalparkstyret be Østkjølen grunneierlag om å fjerne plattingene ved buene ved Rundhøa og Vulutjønnin og rekkverket ved Rundhøbua. Blir ikke plattingene og rekkverket fjernet vil Sno vurdere å følge opp saken videre.»

Figur 4. Oversiktskart, norgeskart.no.

Figur 5. Detaljkart, bu ved framre Vulutjønna. norgeskart.no

Figur 6. Flyfoto, bu ved Framre Vulutjønna.

Figur 7. Detaljkart, Rundhøbua.

Figur 8. Flyfoto, Rundhøbua.

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre fattet i møte **13.04.16**, styresak 22/2016 slik vedtak:

«Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har den 13. april 2016 gitt Østkjølen grunneierlag avslag på søknaden om å bygge på stall på uthus, og å skifte ut deler av steinmur med reisverk av tre på bu ved fremre Vulutjønnna i Rondane nasjonalpark.

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har i samme behandling gitt Østkjølen grunneierlag dispensasjon for å transportere inn utstyr og materialer for vedlikehold av eksisterende steinmur på bua ved fremre Vulutjønnna.

...»

Sekretariatet for Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har **14.08.19** tilskrevet Østkjølen grunneierlag om saken, utdrag fra brevet:

«Eiers eller den ansvarliges plikter:

Det er eiers/ tiltakshavers ansvar at krav gitt i verneforskrift eller naturmangfoldloven, herunder vilkår i eventuelt gitte tillatelser, overholdes. Naturmangfoldloven § 69, sier følgende om ulovlige forhold: «Myndigheten etter loven kan pålegge den ansvarlige å rette eller stanse forhold som er i strid med loven eller vedtak med hjemmel i loven».

Den enkelte som har overtrådt regelverket (lov, forskrift eller enkeltvedtak) har selv en plikt til å stanse eller rette opp i overtredelsen uavhengig av om det er gitt et formelt pålegg.

Nasjonalparkforvalter ønsker med dette brevet å påpeke plikten Østkjølen grunneierlag har til å rydde opp i det ulovlige forholdet og anmoder om at dette skjer snarlig. Dersom det ikke

ordnes opp i forholdet må saken løftes til nasjonalparkstyret som har myndighet til å treffe et formelt rettingsvedtak etter naturmangfoldlovens § 69.

Tilbakemelding til forvaltningsmyndigheten:

Med bakgrunn i den dokumentasjon vi har mottatt fra SNO ber vi om din tilbakemelding på de avvik SNO har rapportert og en tilbakemelding når grunneierlaget mener forholdet kan være ryddet opp i. Frist for denne tilbakemeldingen settes til 3 uker fra dette brevets dato.»

Figur 9. Bilde av bu ved framre Vulutjønnna, før plattingen ble bygd, fra sekretariatets brev 14.08.19.

Østkjølen grunneierlag har 05.11.19 svart på brevet:

«Beklager sen tilbakemelding, dette gikk rett og slett i "glemmeboka" – noe som ikke var meningen.

Når det gjelder platting ved Rundhøbu, ble den etter de opplysninger jeg sitter med oppført for ca 10 år siden.

Dette var før min tid som leder av Østkjølen grunneierlag. Jeg har snakket med han som var leder den gangen, og han forteller at dette ble gjort på eget initiativ av noen personer – uten at det var avklart med styre. Jeg har i ettertid snakket med de som gjorde denne plattingen, og fått begrunnelsen for hvorfor det ble gjort. Forklaringen var: Etter storflommen i 1995, gravde elven ut en del masse nedenfor bua slik at tilgjengeligheten ble litt vanskelig.

Ved å legge denne plattingen ble det litt mindre bratt mot elva mente de som bygget.

Platting ved Vulutjern ble bygd i forbindelse med utbedring av steinmuren. Utbedringen av steinmur var omsøkt og innvilget, og det er gjort korrekt. Også i dette tilfellet ble plattingen bygd uten avklaring med styret. Styret mente at det bare var steinmuren som skulle utbedres, og fikk først høre om plattingen i ettertid da den var ferdig.

Jeg var da dette skjedde, helt nyvalgt som leder i styret og viste ikke noe om dette før lenge etter. Da jeg ba om en forklaring på dette, var begrunnelsen slik: Utenfor bua ligger det mye

stor stein, som er vanskelig å komme over/forbi for de som er litt dårlig til bens. Bua benyttes av noen voksne mennesker som kommer inn ved hjelp av hest, for det var et ønske at de skulle kunne bevege seg lettere inn og ut av hytta. Dette er folk som har brukt bua en "mannsalder" og ønsket var at de fortsatt kunne gjøre det.

Vi beklager at byggingen har skjedd uten søknad og tillatelse, men ønsker å søke om følgende:

Grunnet brukervennlighet for alle, spesielt de som ikke er like spreke lenger. Hvis disse plattingen må fjernes, vil det gjøre tilgjengelighet og opphold vanskelig for disse. Materialene som er brukt i byggingen er impregneret materiale, men dette vil jo etter hvert anta en grå farge som går inn i naturen og bufargen.

Vi ønsker derfor å la begge plattingene være slik de er nå. Men rekkverk ved Rundhøbu kan fjernes, for vi forstår at det stikker seg ut i forhold til naturen.

Håper på et fortsatt godt samarbeid med Rondane-Dovre nasjonalparkstyre.»

Sekretariatet for Rondane-Dovre nasjonalpark har, 03.12.19, sendt saken på høring til Villreinnemnda for Rondane Sølnekletten, og til Oppland fylkeskommune.

Det har kommet følgende uttaler:

Villreinnemnda for Rondane Sølnekletten, januar 2020

«Villreinnemnda mener det er positivt at nasjonalparkstyret følger opp kulturminnene i verneområdet.

Villreinnemndas oppgave er imidlertid å vurdere plattingene i forhold til villreinhensyn. Det er vanskelig å se at plattinger av denne størrelsen og uten overbygg vil generere mer ferdsel i området. Ut fra villreinhensyn alene, er det ikke forhold som tilsier at plattingene ikke kan bygges (dvs. bestå).»

Kommentar:

Uttalelsen blir tatt til orientering.

Innlandet fylkeskommune, 23.03.20

«Viser til oversendt sak til uttalelse, beklager at det har tatt tid å besvare henvendelsen.

Saken gjelder oppfølging av byggetiltak som er gjennomført uten tillatelse etter verneforskriften for Rondane nasjonalpark. Tiltakene som er gjennomført er oppføring av treplatting foran steinbu ved Vulutjønn og platting og rekkverk på steinbua ved Rundhøa.

Østkjølen grunneierlag ønsker å bevare begge plattingene, men er åpne for å fjerne rekkverket på steinbua ved Rundhøa.

Verneforskriften tillater vedlikehold av eksisterende bygninger der vedlikeholdet skjer i samsvar med tradisjonell byggeskikk. Retningslinjene i forvaltningsplanen legger til grunn at vedlikeholdsarbeid ikke skal endre bygningens eksteriør.

Spredtliggende steinbuer er i forvaltningsplanen betegnet som bygningsmiljøer med særlig stor verneverdi. I forbindelse med en tidligere byggesak der det var ønskelig å erstatte deler av steinmur med treverk vurderte Oppland fylkeskommune at treverk ville endre steinbuas karakter vesentlig.

Vedlagte fotografier viser at plattinger og rekkverk foran steinbuene også bidrar til å endre steinbuenes karakter. Innlandet fylkeskommune vil derfor anbefale at oppførte plattinger og rekkverk fjernes, og at arealet foran steinbuene tilbakeføres til tidligere utforming.

Minner også om at denne type saker også bør behandles etter plan- og bygningsloven i respektive kommuner.»

Kommentar:

Uttalen fra Innlandet fylkeskommune stadfester at de to buene saken gjelder har særlig stor verneverdi, og at de omsøkte byggetiltakene vil endre buenes karakter. Uttalen gir støtte for at de omsøkte tiltakene ikke kan godkjennes.

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Miljøverndepartementet har i brev av 9. mars 2011 delegert forvaltningsmyndigheten for verneområdene til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre i medhold av naturmangfoldloven § 62, jf. § 77.

Verneformål – forskrift

§ 2 Formål

«Formålet med opprettelsen av Rondane nasjonalpark er å:

- *ta vare på et stort, sammenhengende og i det vesentlige urørt fjellområde,*
- *ta vare på et høyfjellsøkosystem med et egenartet og variert biologisk mangfold,*
- *ta vare på sentrale leveområder til villreinstammen i Rondane,*
- *sikre variasjonsbredden i naturtyper som Rondaneområdet omfatter, herunder innslag av høyereliggende bjørke- og barskog,*
- *bevare landskapsformer og særpregede geologiske forekomster,*
- *ta vare på verdifulle kulturminner.*

Allmennheten skal fortsatt ha anledning til naturopplevelse gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.»

§ 3 Vernebestemmelser

«1. Landskapet

1.1. Området er vernet mot inngrep av enhver art, herunder oppføring av bygninger, tilbygg, gjerder, anlegg og faste og midlertidige innretninger, vegbygging, bergverksdrift, vassdragsregulering, graving og påfylling av masse, sprenging og boring, uttak og fjerning av stein, mineraler eller fossiler, drenering og annen form for tørrlegging, nydyrking, nyplantning, bakkeplanering, framføring av luft- og jordledninger, bygging av bruer og klopper, oppsetting av skilt, merking av stier og løyper, plassering av campingvogner og bobiler o.l. Kulturminner skal beskyttes mot skade. Opplistingen er ikke uttømmende.

1.2. Bestemmelsene i 1.1 er ikke til hinder for:

a) Vedlikehold av eksisterende bygninger, veier og andre innretninger. Vedlikehold av bygninger skal skje i samsvar med tradisjonell byggeskikk. Vedlikehold omfatter ikke ombygginger eller utvidelser av bygninger.

Forvaltningsplan

s. 37

Oversikt over antall bygninger, fordelt på bygningstyper og kommuner innenfor Rondane nasjonalpark (kilde: GAB-registeret og Sel kommune*). Utdrag av tabell:

Rondane nasjonalpark						
Bygningstype	Dovre	Folldal	Sør-Fron	Sel	Stor-Elvdal	Totalt
...						
Seterhus, sel, rorbu o.l.	3	2	24			29
Skogs- og utmarkskoie, gamle	1	1	5		2	9
Alle bygg	6	12	47	12	3	82

...

s. 39

Bygninger/bygningsmiljøer med spesielt stor verdi

...

Oppland Fylkeskommune har gitt innspill om forvaltning av kulturminner i Rondaneområdet til forvaltningsplanen i Rapport om kulturminner, sårbarhet og forvaltning av kulturminner i Rondane og Dovreområdet (Oppland fylkeskommune, 2006). I rapporten legger de blant annet vekt på bygningsmiljøer med særlig stor verneverdi i området.

Bygningsmiljøer med særlig stor verneverdi er:

...

- Spredtliggende steinbuer
- Opprinnelige måsåbuer

«Steinbuer/fangstbuer Buene er plassert i høyfjellet og har hatt funksjon som overnattingsplass for jegere. Tradisjonen med å bygge opp steinbuer er lang og startet sannsynligvis med engelskmennene mot slutten av 1800- tallet (se Bråtå 2001) og det finnes slike steinbuer som en vet er bygget på 1930-tallet. Buene kan være spesielt verdifulle som dokumentasjon på tidligere tiders bruk av fjellet i forbindelse med villreinjakta, en tradisjon som også lever i dag.»

s. 42

Påbygninger/ombygninger er ikke å anse som vedlikehold, og en må derfor søke om tillatelse fra forvaltningsmyndigheten. Søknad om ombygninger og utvidelse vil behandles strengere innenfor nasjonalparkene enn innenfor landskapsvernområdene. Forutsetninger som må oppfylles for at det kan gis dispensasjon for tilbygg/ombygninger er blant annet at:

- Byggetiltaket skal være forankret i konkret behov (som vedplass, do e.l) som ikke kan dekkes innenfor eksisterende bygningsmasse
- Tilbygget må være vesentlig mindre enn eksisterende grunnflate, svært små buer bør ikke påbygges

s. 43

Ved behandling av søknad om bygging av terrasser/verandaer skal det legges vekt på generelle kulturhistoriske og estetiske vurderinger.

Terrassen/verandaen/plattingen bør:

- Søkes lagt så nært bakkenivå som mulig
- Være mindre enn 1/3 av fritidsboligens bebygde areal
- Bygges ut fra en vegg, dersom den ikke følger bakkenivå (og maks ut fra to vegger dersom den
- Tillatelse til bygging av platting/veranda vil ikke bli gitt i seter-kulturlandskapsområder.

s. 43 - 44

I tillegg til de generelle er det laget leget mer detaljerte retningslinjer for typeområder og spesielt verdifulle bygninger.

1. Spesielt verdifulle bygninger/bygningsmiljøer

...

Frittliggende steinbuer

De generelle retningslinjene for å skille mellom nybygg og vedlikehold vil også gjelde for steinbuer. Ved nedrast tak vil søknad om gjenoppbygging/restaurering behandles som nybygg. Søknader om nybygg vil behandles svært strengt. Vurderingen vil være knyttet til kulturminnehensyn og plassering i forhold til villreinens aktuelle og potensielle bruk av området vil bli tillagt stor vekt.»

Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven § 48 stiller svært strenge krav til når en dispensasjon eventuelt kan vurderes, men åpner for tiltak som «ikke strider mot verneformålet og ikke påvirker verneverdiene nevneverdig». Begge vilkår må være oppfylt. Unntak kan også vurderes «dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig». Dispensasjon må heller ikke gis om vilkåra er oppfylt. Skjønn og instruks fra overordnede myndigheter spiller også inn. Dispensasjonsregelen i § 48 kan ikke brukes for å utvide rammene gitt i vernevedtaket, men er en sikkerhetsventil som skal fange opp uforutsette eller spesielle tilfelle som ikke ble vurdert på vernetidspunktet

Søknaden må vurderes etter de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldlovens §§ 8-12 i (kunnskapsgrunnlag, føre-var prinsippet, samlet belastning på økosystemet, kostnader ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver samt miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder), jf. § 7

Forvaltningsloven

På lovdata.no står det om forvaltningsloven:

«Forvaltningsloven inneholder regler om hvordan offentlige myndigheter skal behandle saker. Disse reglene kalles saksbehandlingsregler. Dette er viktige regler fordi de gjelder den enkeltes rett til å få behandlet sine saker av offentlige myndigheter på en forsvarlig og riktig måte. ...»

§ 11 a):

«Forvaltningsorganet skal forberede og avgjøre saken uten ugrunnet opphold. ...»

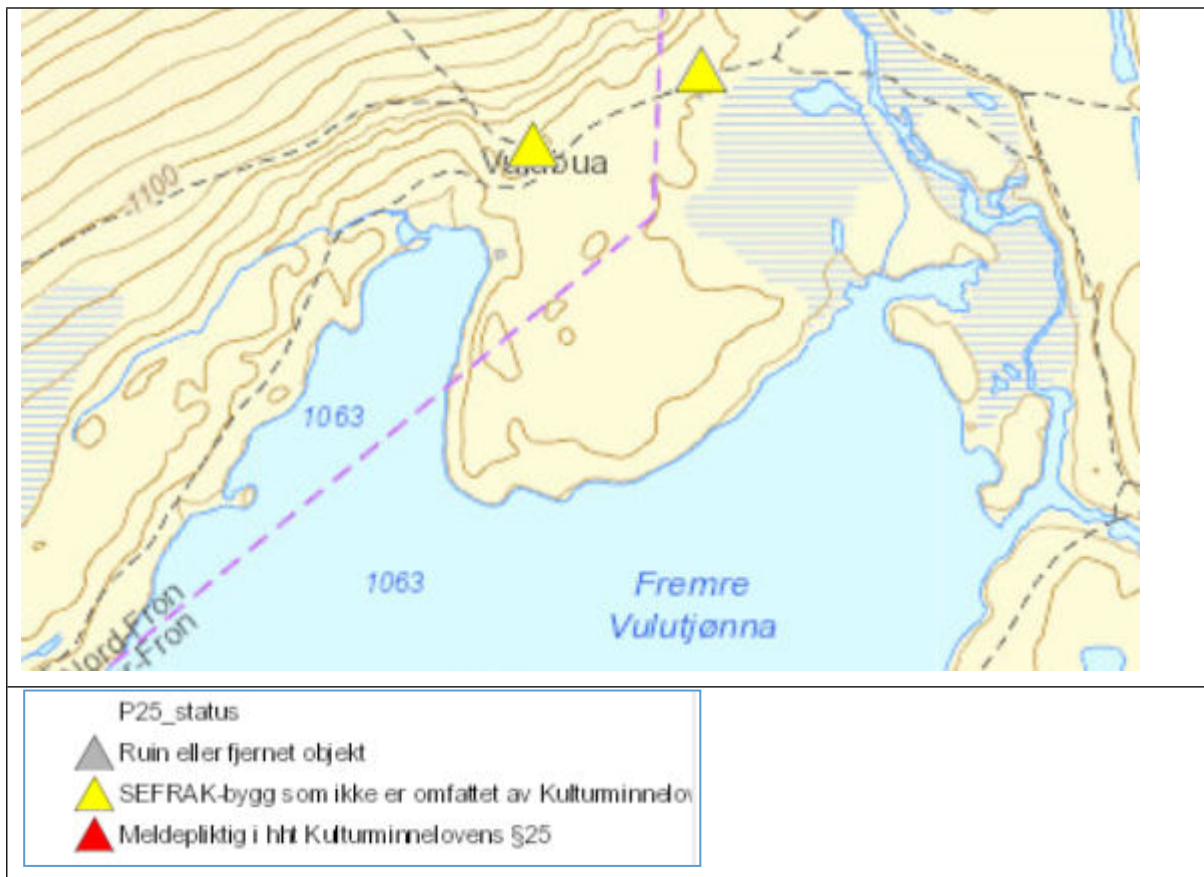
Presedens

Det går fram av forvaltningsplanen at det er et større antall bygninger i Rondane nasjonalpark som er av samme type som de Østkjølen grunneierlag har søkt om godkjenning

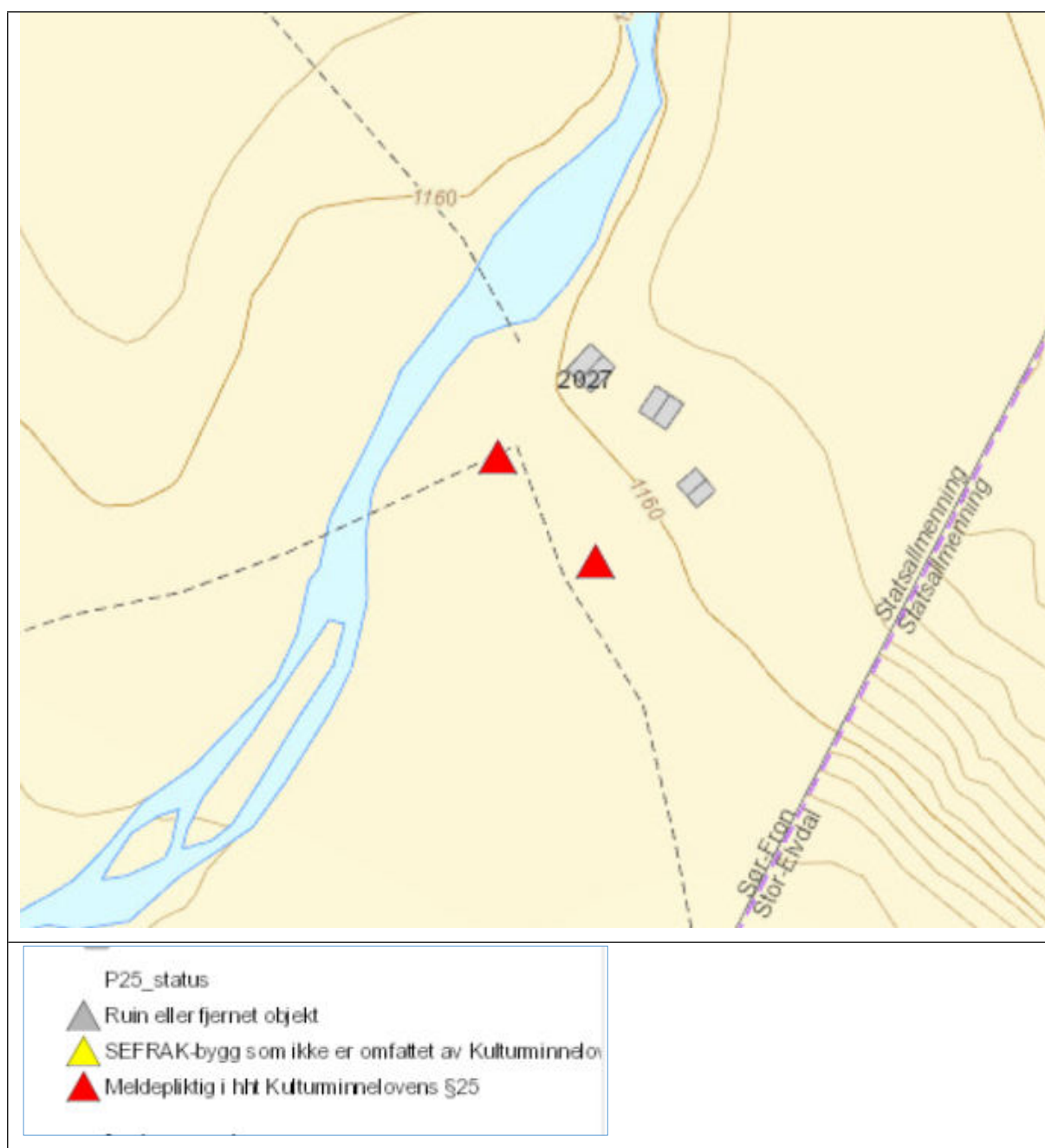
av tiltak for. Søknaden kan derfor få presedensvirkning for lignende søknader knyttet til eksisterende bygg i nasjonalparken, med de konsekvenser det har for bygningsmiljøet.

Kulturminnestatus

Dei to buene er i SEFRAK-registeret, se figur 10 og 11. Bua ved framre Vulutjønna er klassifisert som SEFRAK-bygg som ikke er omfattet av kulturminneloven. Rundhøbua er klassifisert som meldepliktig i henhold til kulturminneloven § 25.

Figur 10. SEFRAK-register, bu ved framre Vulutjønna.

Figur 11. SEFRAK-registeret Rundhøbua

Vurdering

Nasjonalparkforvalteren legger til grunn at søknaden gjelder to forhold innenfor Rondane nasjonalpark i Sør-Fron kommune:

- bygging av platting ved Rundhøbu
- bygging av platting ved bu ved Framre Vulutjønn.

Bruk av byggeskum i bua ved Framre Vulutjønn er ikke omsøkt her, og blir eventuelt en sak med krav om retting av tiltaket, som oppfølging av avvik fra vedtak i nasjonalparkstyret 13.04.16, sak 22/16:

«Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har den 13. april 2016 gitt Østkjølen grunneierlag avslag på søknaden om å bygge på stall på uthus, og å skifte ut deler av steinmurer med reisverk av tre på bu ved fremre Vulutjønn i Rondane nasjonalpark.»

Det følger av forvaltningsloven § 11 at forvaltningsmyndigheten har en plikt til å behandle søknaden. Når et tiltak det er søkt om allerede er utført, følger det av alminnelig praksis at søknaden skal vurderes som om tiltaket ikke er utført.

Verneforskriften gir at tiltakene det er søkt om er omfattet av forbudet etter § 3 pkt. 1.1. Tiltakene er ikke omfattet av unntakene i § 3 pkt. 1.2 eller 1.3. Saken må derfor behandles som en søknad etter naturmangfoldloven § 48.

Nasjonalparkforvalteren ser det slik at bygging av plattinger og rekkverk, og bruk av byggeskum er nye fremmedelement i byggeskikken, som er i strid med verneformålet for Rondane nasjonalpark om å ta vare på kulturminner. Tiltakene er også i strid med vernereglene § 3 pkt. 1.1, 1.2 og 1.3, og videre retningslinjene i forvaltningsplanen.

I forvaltningsplanen er det beskrevet at spredtliggende steinbuer i nasjonalparken utgjør en vesentlig verneverdi. I nasjonalparkene er bevaring av urørthet og kulturmiljøer noen av de viktigste verneformålene. De bygningene som står i nasjonalparkene i dag vitner om ulik bruk av fjellet i tidligere tider, og gamle fangstbuer, båtnaust, gjeterbuer og lignende må i størst mulig grad bestå slik som de har vært tidligere, for at verneformålet i nasjonalparken ikke skal bli påvirket. Nasjonalparkforvalter vurderer at bruk av impregnert trevirke og byggeskum ikke er i tråd med tradisjonell byggeskikk, og vil bidra til at steinbuenes opprinnelig preg blir vesentlig endret.

SEFRAK-registreret dokumenterer at de to buene har vesentlig verdi for kulturminnevernet. Kulturminner er en del av verneformålet for Rondane nasjonalpark.

De omsøkte tiltakene, vil etter nasjonalparkforvalterens vurdering forringe kulturminneverdiene knyttet til Bua ved Framre Vulutjønn og Rundhøbua. Tiltakene er derfor i strid med verneformålet for nasjonalparken. Verneverdiene i Rondane nasjonalpark vil som følge av de omsøkte tiltakene bli redusert.

Uttalen fra Innlandet fylkeskommune stadfester at de to buene saken gjelder har særlig stor verneverdi, og at de omsøkte byggetiltakene vil endre buenes karakter. Uttalen gir støtte for at de omsøkte tiltakene ikke kan godkjennes.

Siden saken dreier seg om kulturminneverdier, er det ikke relevant å vurdere søknaden etter naturmangfoldloven §§ 8 – 12.

Konklusjon

Nasjonalparkforvalteren vil innstille på avslag. Avslaget blir grunngitt med at de omsøkte tiltakene er i strid med verneformålet om å ivareta kulturminner. Oppføring av plattinger i impregnert materiale knyttet til gamle steinbuer i høyfjellet vil medføre at buenes opprinnelige preg endres. Vilåårene i naturmangfoldloven § 48 er derfor ikke er oppfylt.

Østkjølen grunneierlag v/Terje Stian Bjørke
Epost: kabratfo@online.no

Saksbehandler Eirin Berge

Vår ref. 2019/5782-6 432.2

Deres ref.

Dato 14.08.2019

Rondane NP- oppfølging av kontroll med byggetiltak - Østkjølen grunneierlag

Henvendelsen gjelder oppføring av platting og rekkverk på buer i Vulufjell-området i Rondane nasjonalpark i Sør-Fron kommune.

Tiltakshaver: Østkjølen grunneierlag

Bakgrunn:

Statens naturoppsyn (SNO) har i 2018 gjennomført bygningskontroll i verneområder, blant annet i Rondane nasjonalpark der Rondane-Dovre nasjonalparkstyre er forvaltningsmyndighet.

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har mottatt rapport med bilder fra SNO sin bygningskontroll. Ut fra rapporten synes det som om det er gjennomført tiltak knyttet til grunneierlagets buer i Vulufjell uten at det foreligger noe tillatelse. Se vedlagte utdrag fra SNO sin rapport. Det er på denne bakgrunn dere mottar dette brevet.

Saken gjelder:

Forvaltningsmyndighetene er gjennom denne bygningskontrollen blitt kjent med at det er oppført treplatting foran steinbu ved Vulufjell og treplatting og rekkverk på steinbu ved Rundøa uten at det foreligger tillatelse etter verneforskriften for Rondane nasjonalpark.

Verneforskriften tillater vedlikehold av eksisterende bygninger der vedlikeholdet skjer i samsvar med tradisjonell byggeskikk. Retningslinjene i forvaltningsplanen legger til grunn at vedlikeholdsarbeid ikke skal endre bygningens eksteriør.

Som grunneierlaget har blitt gjort kjent med tidligere gjennom vedtak datert 13.april 2016 (sak 2016/2528) der det var omsøkt restaurering av steinbua ved å bytte ut noe av ytterveggene av steinbua fra stein til reisverk, er det i forvaltningsplanen bekreftet at spredtliggende steinbuer i nasjonalparken utgjør en vesentlig verneverdi. I den nevnte saken ble tiltaket vurdert som en søknadspliktig fasade-endring der eksteriøret skulle endres. Det ble i saken vurdert at bua fremstår som en steinbu og at en ombygging der deler av steinmurere erstattes av med treverk ville ha endret bua sin karakter *vesentlig*. Også Fylkeskommunen i Oppland vurderte at treverk ville endre steinbuas karakter vesentlig og anbefalte fortsatt bruk av stein. Nasjonalparkstyret gav avslag på søknaden.

Spredtliggende steinbuer er i forvaltningsplanen betegnet som bygningsmiljøer med særlig stor verneverdi. Steinbuene er ofte plassert i høyfjellet og har hatt funksjon som overnattingsplass for jegere og fiskere. Tradisjonen med å bygge opp steinbuer er lang og startet ifølge forvaltningsplanen sannsynligvis med engelskmennene mot slutten av 1800- tallet. Steinbua til Østkjølen grunneierlag er registrert i SEFRAK-registeret og er antatt å være oppført i første kvartal av 1900-tallet. Buene kan være spesielt verdifulle som dokumentasjon på tidligere tiders bruk av fjellet i forbindelse med villreinjakt/fiske, og kan ofte være en svært viktig del av områdets historie. Bildet under viser steinbua slik den fremstod før tre-platting ble oppført.

Eiers eller den ansvarliges plikter:

Det er eiers/ tiltakshavers ansvar at krav gitt i verneforskrift eller naturmangfoldloven, herunder vilkår i eventuelt gitte tillatelser, overholdes. Naturmangfoldloven § 69, sier følgende om ulovlige forhold: «*Myndigheten etter loven kan pålegge den ansvarlige å rette eller stanse forhold som er i strid med loven eller vedtak med hjemmel i loven*».

Den enkelte som har overtrådt regelverket (lov, forskrift eller enkeltvedtak) har selv en plikt til å stanse eller rette opp i overtredelsen uavhengig av om det er gitt et formelt pålegg.

Nasjonalparkforvalter ønsker med dette brevet å påpeke plikten Østkjølen grunneierlag har til å rydde opp i det ulovlige forholdet og anmoder om at dette skjer snarlig. Dersom det ikke ordnes opp i forholdet må saken løftes til nasjonalparkstyret som har myndighet til å treffe et formelt rettingsvedtak etter naturmangfoldlovens § 69.

Tilbakemelding til forvaltningsmyndigheten:

Med bakgrunn i den dokumentasjon vi har mottatt fra SNO ber vi om din tilbakemelding på de avvik SNO har rapportert og en tilbakemelding når grunneierlaget mener forholdet kan være ryddet opp i. Frist for denne tilbakemeldingen settes til 3 uker fra dette brevets dato.

Med hilsen

Eirin Berge
nasjonalparkforvalter

Etter våre rutiner er dette brevet godkjent og sendt uten underskrift

Vedlegg:

1 Utdrag fra bygningskontroll 2018 rapport SNO

Kopi til:

Oppland fylkeskommune

Sør-Fron kommune

Statens naturoppsyn Rondane

Postboks 988

Kommunevegen 1

2626

2647

LILLEHAMMER

SØR-FRON

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre
Postboks 987
2626 LILLEHAMMER

Trondheim, 31.01.2019

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2019/2256

Saksbehandler:
Finn Bjormyr

Kontroll byggesaker 2018 - verneområder Rondane

Statens naturoppsyn har gjennomført bygningskontroll av tillatelser knyttet til tekniske anlegg fra 2012 til 2018 gitt av Dovre-Rondane nasjonalpark styre. Vedlagt oversendes rapporter fra kontroll Rondane nasjonalpark, Myldingi naturreservat, Grimsdalen landskapsvernområde og Frydalen landskapsvernområde.

Antall kontrollerte	Ikke gjennomført	I tråd med tillatelse	Avvik
42	6	25	11

Totalt er 42 tillatelser kontrollert. Det er avvik i 11 av sakene. Dette utgjør 25% av sakene. Alle sakene er lagt inn i verneområdeloggen og kan i tillegg hentes der. Vi ber Rondane-Dovre nasjonalparkstyret og følge opp disse sakene å vurdere om det er aktuelt å kreve retting. Dersom det blir krav om retting er det for vår kontroll nyttig at det blir satt en tidsfrist.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Heidi Ydse
seksjonsleder

Finn Bjormyr
seniorrådgiver

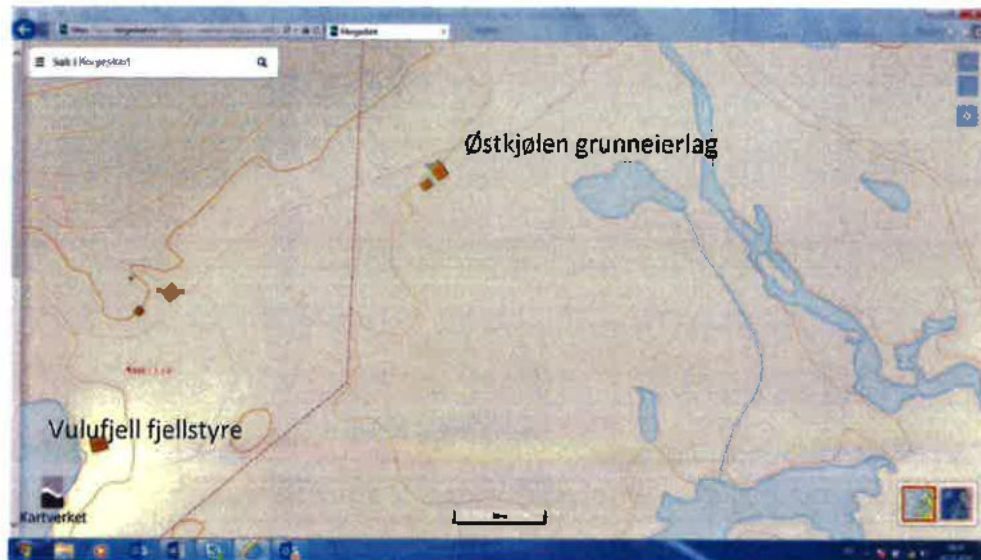
Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no

Vedlegg

- 1 Samlemappe - Rondane nasjonalpark
- 2 Samlemappe - Myldingi NR
- 3 Samlemappe - Frydalen NP
- 4 Samlemappe - Grimsdalen LVO

2.O Kontroll av tillatelser Rondane nasjonalpark – Restaurering av steinbu – Østkjølen grunneierlag – Sør-Fron kommune

Nasjonalparkstyret har gjort vedtak i sak 2016/2528 om restaurering av bu i Vulufjell til Østkjølen grunneierlag.

Det er gitt tillatelse til vedlikehold av eksisterende steinmur på bua ved fremre Vulutjønna. Kulturarvenheten uttaler at bua "fortsatt framstår som steinbu" er viktig. I saken legges det til grunn at fasadeendringer skal behandles strengt.

Kontroll den 31.05.18

Murene er støttet opp/isolert med byggeskum, og det er bygget en platting i impregneret terrassebord foran bua på 1,50m x 5,0m.

I forbindelse med kontroll fra Vulufjell fjellstyre ble det den 20.08.18 registrert at også steinbua til Østkjølen grunneierlag ved Rundhøa hadde fått veranda med rekkverk.

Sammendrag:

Verneforskriftene tillater vedlikehold i samsvar med tradisjonell byggeskikk knyttet til denne typen steinbuer i Rondane nasjonalpark. Det er ikke tradisjon for plattinger foran steinbuer i Rondane nasjonalpark. Plattingene erstatter steinlagte inngangsparti med gress mellom steinene. Plattingene er lagt over eksisterende steinlagte inngangsparti. Plattingene endrer det landskapsmessige inntrykket til steinbuene. Forvaltningsplanen legger til grunn at denne typen buer kan være spesielt viktige for å vise tidligere tiders bruk av fjellet. Disse buene er også eldre enn år 1900 og er således underlagt et strengt vern i forhold til det kulturhistoriske. Plattingen ved bua ved Vulutjønnin og plattingen/rekkverket på bua ved Rundhøa er ikke omsøkt eller behandlet etter verneforskriften for Rondane nasjonalpark. Sno vil på denne bakgrunn be nasjonalparkstyret be Østkjølen grunneierlag om å fjerne plattingene ved buene ved Rundhøa og Vulutjønnin og rekkverket ved Rundhøbua. Blir ikke plattingene og rekkverket fjernet vil Sno vurdere å følge opp saken videre.

Arkivsaksnr: 2016/2528-3

Saksbehandler: Stein Magne Grevrusten

Dato: 11.04.2016

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	22/2016	13.04.2016

Rondane nasjonalpark - Avslag - 2016 - Restaurering av steinbu, påbygg av stall på uthus og motorisert transport i Vulufjell - Østkjølen grunneierlag.

Nasjonalparkforvalters innstilling

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har den 13. april 2016 gitt Østkjølen grunneierlag avslag på søknaden om å bygge på stall på uthus, og å skifte ut deler av steinmur med reisverk av tre på bu ved fremre Vulutjønnna i Rondane nasjonalpark.

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har i samme behandling gitt Østkjølen grunneierlag dispensasjon for å transportere inn utstyr og materialer for vedlikehold av eksisterende steinmur på bua ved fremre Vulutjønnna. Dispensasjonen er gitt med følgende vilkår:

- Vedlikeholdsarbeidet skal skje i henhold til retningslinjene i forvaltningsplanen (se under *verneforskrift og forvaltningsplan* i dette dokumentet).
- Til transporten skal det kun brukes leiekjører som er godkjent av Sør Fron kommune.
- Dispensasjonen gjelder for inntil 3 turer i 2016. Dersom dette blir for lite bes det om at det tas kontakt med nasjonalparkforvalter.
- Transporten kan skje fram til og med 20. april.
- Dispensasjonen må medbringes under transporten for eventuell kontroll.
- Kjøring i verneområdene skal begrenses til det mest nødvendige, og all kjøring skal skje på en slik måte at man unngår skader på vegetasjon og unødvendig forstyrrelse av dyrelivet.
- Statens naturoppsyn v/ Finn Bjørnmyr skal varsles i forkant av transportene (tlf: 481 13 674).
- Vedlagt kjørebok må medbringes under transporten og fylles ut i henhold til veiledningen. Kjørebok skal sendes inn til forvaltningsmyndigheten senest 1. mai for gjennomsyn.

Nasjonalparkforvalter gjør oppmerksom på at denne tillatelsen bare gjelder i forhold til verneforskriften for Rondane nasjonalpark.

Vedtaket kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse, jf. forvaltningsloven § 28. Frist for klage er tre uker fra vedtaket er mottatt. En eventuell klage stiles til Miljødirektoratet, men sendes til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre.

Saksprotokoll i Rondane-Dovre nasjonalparkstyre - 13.04.2016

Det ble gitt tilbakemelding fra 11 av 12 styremedlemmer i denne saken. 10 av disse gikk inn for nasjonalparkforvalter sin innstilling. Ole Muriteigen (Sør-Fron kommune) hadde følgende kommentar i sin tilbakemelding:

Viser til e-post fra nasjonalparkforvalter nedenfor.

Mitt svar kommer litt sent, og ut fra tilbakemeldingene tar jeg til etterretning at innstillingen vil bli vedtatt. Jeg har også lest og registrert kulturarvenhetens uttalelse, og fremmer ut fra dette ingen endringsforslag når det gjelder dette. Grunnen til at Østkjølen grunneierlag ønsker å bruke reisverk i deler av veggene henger sammen med at murene slik de er i dag er utsatt for tele om vinteren, og det er telen som har ført til at veggene nå er i ferd med å gli ut. Det er svært prisverdig at grunneierlaget vil restaurere bua – som ligger i et svært vakkert område og er mye brukt både vinter og sommer. Gjenoppmuring av veggene er opplagt mer arbeidskrevende enn å erstatte deler med reisverk. Resultatet, og risikoen for at skade kan oppstå senere er også tilstede.

Når det gjelder tilbygg av stall på uthuset vil jeg gå inn for at det blir sagt ja til det, og vil få det protokollert. Bua er mye brukt i forbindelse med tilsyn av beitedyr, og store roviltutfordringer i området krever ekstra tilsyn. De som utfører tilsynet bruker ofte hest - som er effektivt for å komme inn og ut fra området. For flere år siden ble det m.a. lagt opp til at naustet ved Fremre Vulutjønn skulle kunne fungere som stall, men det er ikke mulig i dag. Jeg kan bekrefte at det er riktig som det er sagt fra søker at hester har «stukket av» nattertid når de står bundet ute. Årsaken skal ikke jeg spekulere i. Uthuset er i dag brukt som uthus og lager for fiskegarn, m.m., og kan ikke brukes som stall.

Nasjonalparkforvalter sin innstilling ble vedtatt med 10 mot 1 stemme i saken.

Vedtak

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har den 13. april 2016 gitt Østkjølen grunneierlag avslag på søknaden om å bygge på stall på uthus, og å skifte ut deler av steinmurer med reisverk av tre på bu ved fremre Vulutjønn i Rondane nasjonalpark.

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har i samme behandling gitt Østkjølen grunneierlag dispensasjon for å transportere inn utstyr og materialer for vedlikehold av eksisterende steinmurer på bua ved fremre Vulutjønn. Dispensasjonen er gitt med følgende vilkår:

- Vedlikeholdsarbeidet skal skje i henhold til retningslinjene i forvaltningsplanen (se under *verneforskrift og forvaltningsplan* i dette dokumentet).
- Til transporten skal det kun brukes leiekjører som er godkjent av Sør Fron kommune.
- Dispensasjonen gjelder for inntil 3 turer i 2016. Dersom dette blir for lite bes det om at det tas kontakt med nasjonalparkforvalter.
- Transporten kan skje fram til og med 20. april.
- Dispensasjonen må medbringes under transporten for eventuell kontroll.
- Kjøring i verneområdene skal begrenses til det mest nødvendige, og all kjøring skal skje på en slik måte at man unngår skader på vegetasjon og unødvendig forstyrrelse av dyrelivet.
- Statens naturoppsyn v/ Finn Bjormyr skal varsles i forkant av transportene (tlf: 481 13 674).
- Vedlagt kjørebok må medbringes under transporten og fylles ut i henhold til veiledningen. Kjørebok skal sendes inn til forvaltningsmyndigheten senest 1. mai for gjennomsyn.

Nasjonalparkforvalter gjør oppmerksom på at denne tillatelsen bare gjelder i forhold til verneforskriften for Rondane nasjonalpark.

Vedtaket kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse, jf. forvaltningsloven § 28. Frist for klage er tre uker fra vedtaket er mottatt. En eventuell klage stiles til Miljødirektoratet, men sendes til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre.

Dokumenter i saken

- Uttale fra Oppland fylkeskommune, mottatt på e-post den 27. mars 2016.
- Søknad fra Jon Korstad, mottatt på e-post den 27. januar 2016.

Saksopplysninger

Om søknaden

Det er mottatt 2 e-poster i saken:

1. *I forbindelse med nærliggende vedlikehold av bu ved Fremre Vulutjern, søker herved Østkjølen Grunneierlag om tillatelse til å transportere materiell med snøscooter fra Søre Eldåseter til Fremre Vulutjern. Transporten er planlagt utført i tidsrommet før påske då. og er anslått til å gjelde ca. 4 turer a 2 scootere.*
2. *Østkjølen Grunneierlag søker herved om tillatelse til å utvide uthuset ved Fremre Vulutjern. Utvidelsen gjelder ca. 3 x 1,5m i vestlig retning(retning fra tjernet). Årsaken til utvidelsen er behov for stallplass, da tidligere stallplass nå fungerer som oppsynsbu. Håper på rask og positiv behandling av søknaden.*

I saken er det også innhentet muntlige opplysninger fra Østkjølen grunneierlag sin formann Terje Stian Bjørke.

I tillegg har Statens naturoppsyn Rondane mottatt følgende forespørsel fra Østkjølen grunneierlag i tillegg til to bilder:

Grunneierlaget sin bu ved fremre Vulutjern har behov for vedlikehold, da nordre og søre veggen har fått utglidning. Se vedlagte bilder. Reparasjonen er tenkt utført med fjerning av dagens murforblending og oppsetting av ny vegg i tradisjonelt reisverk med ny utvendig trekledning. Vårt spørsmål er om dette tiltaket er søknadspliktig?

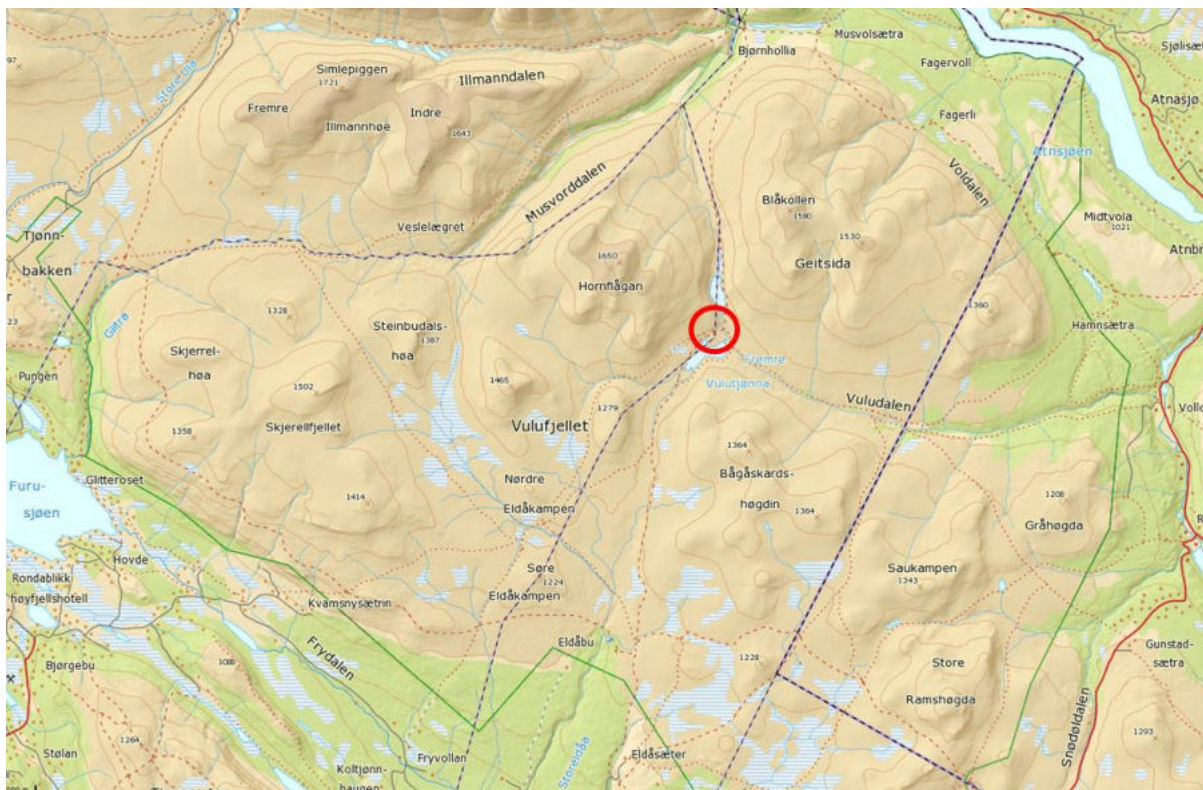
Bildene viser utglidning mellom steinmur og vegg med kledning av tre.

Bildene ovenfor viser steinbua slik den framstår i dag.

Her vises uthuset der tilbygget for stall er tenkt som en forlengelse av bygningen.

Kartet viser bua sin plassering sentralt i Rondane nasjonalpark.

Verneforskrift og forvaltningsplan

Miljøverndepartementet har i brev av 9. mars 2011 delegert forvaltningsmyndigheten for Rondane nasjonalpark til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre i medhold av naturmangfoldloven § 62, jf. § 77.

§ 2 i verneforskriften for Rondane nasjonalpark angir følgende formål med opprettelsen av nasjonalparken:

- ta vare på et stort, sammenhengende og i det vesentlige urørt fjellområde,
- ta vare på et høyfjellsøkosystem med et egenartet og variert biologisk mangfold,
- ta vare på sentrale leveområder til villreinstammen i Rondane, sikre variasjonsbredden i naturtyper som Rondaneområdet omfatter, herunder innslag av høyereliggende bjørke- og barskog,
- bevare landskapsformer og særpregede geologiske forekomster,
- ta vare på verdifulle kulturminner.

Allmennheten skal fortsatt ha anledning til naturopplevelse gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Området er vernet mot inngrep av enhver art, herunder oppføring av bygninger, tilbygg, gjerder, anlegg og faste og midlertidige innretninger, jf. verneforskriftens § 3 pkt.1.1. Bestemmelsene er ikke til hinder for ordinært vedlikehold av eksisterende bygninger. Vedlikehold av bygninger omfatter ikke ombygninger, utvidelser, fasadeendringer eller lignende.

Tiltak som innebærer ombygginger, utvidelser, fasadeendringer krever en eventuell dispensasjon etter § 3 pkt.1.3 b i verneforskriften for Rondane nasjonalpark:

Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

b) Ombygging og utvidelse av bygninger.

Når det gjelder vedlikehold har forvaltningsplanen følgende retningslinjer:

Verneforskriftene tillater vedlikehold i samsvar med tradisjonell byggeskikk. Dette omfatter vanlig

vedlikehold som reparasjon av tak, vinduer, fundamenteringer og ytterkledning og som er tillatt etter plan- og bygningsloven. For vedlikeholdsarbeid skal eksteriøret ikke endres og reparasjoner er å foretrekke fremfor hele utskiftninger der dette er mulig. Fasadeendringer, ny pipe og utvendig standardhevinger er eksempler på tiltak som ikke går inn under vanlig vedlikehold og som dermed er søknadspliktig.

I tillegg til behandling etter verneforskrift må søknaden også vurderes etter naturmangfoldloven, herunder de miljørettslige prinsippene nedfelt i §§ 8-12 (kunnskapsgrunnlag, føre-var prinsippet, samlet belastning på økosystemet, kostnader ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver samt miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder), jmfør § 7.

Vurdering

Utbedring av yttervegger på steinbua

I følge søknaden har Østkjølen grunneierlag sin steinbu ved fremre Vulutjønna i Rondane nasjonalpark behov for vedlikehold, da nordre og søre vegg har glid litt fra hverandre (se vedlagte bilder ovenfor). Reparasjonen er tenkt utført med fjerning av halve murveggen på hver side og oppsetting av ny vegg i tradisjonelt reisverk med ny utvendig trekledning. Verneforskriftene tillater vedlikehold i samsvar med tradisjonell byggeskikk. Dette omfatter vanlig vedlikehold som reparasjon av tak, vinduer, fundamenteringer og ytterkledning og som er tillatt etter plan- og bygningsloven. For vedlikeholdsarbeid skal eksteriøret ikke endres og reparasjoner er å foretrekke fremfor hele utskiftninger der dette er mulig. Fasadeendringen som er omsøkt på steinbua er dermed søknadspliktig.

Spredtliggende steinbuer er i forvaltningsplanen betegnet som bygningsmiljøer med særlig stor verneverdi. Steinbuene er ofte plassert i høyfjellet og har hatt funksjon som overnattingsplass for jegere og fiskere. Tradisjonen med å bygge opp steinbuer er lang og startet i følge forvaltningsplanen sannsynligvis med engelskmennene mot slutten av 1800- tallet. Steinbua til Østkjølen grunneierlag er registrert i SEFRAX-registeret og er antatt å være oppført i første kvartal av 1900-tallet. Buene kan være spesielt verdifulle som dokumentasjon på tidligere tiders bruk av fjellet i forbindelse med villreinjakt/fiske, og kan ofte være en svært viktig del av områdets historie.

Saken med tilhørende bilder er forelagt kulturarvenheten hos Oppland fylkeskommune og de uttaler følgende:

Vår vurdering av tiltaket er at det vil føre til at det enkle preget som bygningen har i dag, der den fortsatt framstår som steinbu, vil endres vesentlig ved at ytre del av steinveggen erstattes med tre. Vi vil anbefale at det heller ses på løsninger der man reparerer og stabiliserer eksisterende steinvegg. Vi kjenner ikke til gode tørmurere i Nord-Gudbrandsdalen, men bygningsvernrådsgiver ved Gudbrandsdalsmusea, har trolig bedre kjennskap til dette enn oss.

Grunneierlagets formann opplyser at dersom det ikke blir gitt tillatelse til å skifte ut deler av steinveggene med reisverk av tre, vil det bli gjort forsøk på å restaurere steinmurene og skifte ut noe av den innvendig kledningen i bua.

Tilbygg av stall på uthus

Østkjølen grunneierlag skriver i sin søknad at det er ønskelig å lage et tilbygg på eksisterende uthus som er ca. 1,5 x 3 meter. Formålet med tilbygget er å kunne ha en stallplass i tilknytning til grunneierlagets bu på stedet. I dialog med grunneierlagets formann blir det beskrevet at noen av de som har med hest inn i området opplever at hestene rømmer på nattetid. I følge formannen er det antatt at rovdyr i området kan være årsaken til dette. Det er derfor ønskelig å bygge på en stall i forlengelsen av dagens uthus. Det er også opplyst at bua blir brukt til private formål.

Søknad om ombygninger og utvidelse skal behandles strengere innenfor nasjonalparkene enn eksempelvis innenfor landskapsvernområdene. Forutsetninger som må oppfylles for at det kan gis dispensasjon for tilbygg/ombygninger er blant annet at:

- *Byggetiltaket skal være forankret i konkret behov (som vedplass, do e.l.) som ikke kan dekkes innenfor eksisterende bygningsmasse*
- *Tilbygget må være vesentlig mindre enn eksisterende grunnflate, svært små buer bør ikke påbygges*

Kunnskapsgrunnlaget om verneverdiene i Rondane nasjonalpark er tilfredsstillende. Når det gjelder villreinens bruk av området foreligger NINA Rapport 1013, Sluttrapport fra GPS-merkeprosjektet 2009-2014 og NINA Rapport 339 (2008) som oppsummerer kunnskapsstatus om villreinens leveområde både med tekst og tilhørende arealbrukskart. NINA Rapport 551 (2010) beskriver forholdet mellom villrein og menneskelig ferdsel i blant annet Rondane villreinområde.

Nasjonalparkforvalter mener at fasadeendringer og tilbygg av denne karakter må behandles strengt innenfor Rondane nasjonalpark. Nasjonalparkene er en av de strengeste vernekategoriene vi har, og tiltak må behandles strengere enn i eksempelvis landskapsvernområder. I saken om fasadeendringen på steinbua har forvalter lagt stor vekt på fylkeskommunen sin uttale i saken. De presiserer at bua framstår i dag som en steinbu og at en ombygging der deler av steinmurene erstattes med treverk vil endre bua sin karakter *vesentlig*. I forvaltningsplanen er det beskrevet at spredtliggende steinbuer i nasjonalparken utgjør en vesentlig verneverdi, og i nasjonalparkene er bevaring av urørthet og kulturmiljøer noen av de viktigste verneformålene. De bygningene som står i nasjonalparkene i dag vitner om ulik bruk av fjellet i tidligere tider, og gamle fangstbuer, båtnaust, gjeterbuer og lignende må i størst mulig grad bestå slik som de har vært tidligere for at verneverdiene og verneformålet i nasjonalparken ikke skal bli påvirket.

Det er ikke oppgitt eksakte mål på dagens uthus ved steinbua, men ut fra opplysninger i søknaden er det oppgitt at uthuset er ca. 3 meter bredt. Ut fra bildene av uthuset ser det ut til at lengden på uthuset er noe tilsvarende, altså er uthuset ca. 3 x 3 meter. Søknad om utvidelse av dagens bygningsmasse i nasjonalparken skal behandles strengt, og dersom det skal gis dispensasjon skal tiltaket være forankret i et konkret behov som vedplass, do e.l. som ikke kan dekkes innenfor eksisterende bygningsmasse.

I en slik sammenheng må det alltid vurderes om et tiltak kan skape presedens, og således bidra til en gradvis forringelse av verneverdiene i området. Presedensvirkninger kan være relevant både når det gjelder tilsvarende søknader innenfor samme verneområde, men også generelt i forhold til andre verneområder. Desto strengere vernekategori et verneområde har, jo mindre påvirkning av verneverdiene aksepteres. Dette medfører at det skal mindre til for å konstatere fare for presedens i en nasjonalpark enn hva som er tilfellet i et landskapsvernområde. I eksempelvis Rondane og Dovre nasjonalparker er det i følge data fra GAB-registeret henholdsvis 82 og 14 bygninger, og over halve bygningsmassen i Rondane nasjonalpark ligger i Sør-Fron kommune. I Rondane nasjonalpark er det bl.a. registrert 11 *garasjer, uthus, anneks til fritidsbolig, 29 seterhus, sel, rorbu o.l. og 9 skogs- og utmarkskoie, gamme*. Nasjonalparkforvalter mener at det i dette tilfellet vil være stor fare for en presedensvirkning dersom tilbygget på uthuset tillates. Behovsvurderinger for tilbygg vil også være strengere i nasjonalparkene enn eksempelvis i landskapsvernområdene. Nasjonalparkforvalter kan ikke se at behovet for stallplass i tilknytning til en bu som blir brukt til private formål er av stor nok betydning til at man kan gi dispensasjon i et slikt tilfelle. Tiltakshaver bør vurdere om det kan benyttes flyttbare strømgjerder i en eller flere høyder de gangene det er hest på stedet, eller om deler av eksisterende uthus kan benyttes til stallplass uten at det bygges på.

Med bakgrunn i vurderingene ovenfor mener nasjonalparkforvalter at det er nødvendig å tillegge *før-var-prinsippet* stor vekt i saken, og avslå søknaden om å bygge på stall på uthus, og å skifte ut deler av steinmurer med reisverk av tre på steinbu ved fremre Vultjønna i Rondane nasjonalpark. Begge de omsøkte tiltakene er vurdert til å påvirke verneverdiene og verneformålet nevneverdig.

Transport av materialer og utstyr

Derimot mener nasjonalparkforvalter at Østkjølen grunneierlag må få tildelt et antall turer med snøskuter til steinbua ved fremre Vulufjell slik at de kan få transportert inn materiell og utstyr for å kunne vedlikeholde de eksisterende steinmurene i bua. I følge formannen i grunneierlaget vil det være nødvendig å ta ned deler av steinmurene for å rette opp disse og eventuelt gjøre tiltak der steinmurene ligger an mot bakken, for så å mure opp igjen steinmurene.

Forvalter legger vekt på at det er snakk om nødvendig transport av materialer og utstyr for å gjøre nødvendig vedlikehold på steinbua, noe som også forvaltningsplan og verneforskrift åpner for å gi tillatelse til i et begrenset omfang. Bua har ikke veiforbindelse hverken sommer eller vinter og bruk av snøskuter er den eneste reelle transportmuligheten. Forvalter mener at en begrenset transport ikke vil påvirke verneverdiene eller verneformålet nevneverdig dersom vilkårene i saken oppfylles. Føre-var-prinsippet vil derfor ikke bli tatt i bruk i saken. I forhold til økosystem-tilnærming og samlet belastning, mener nasjonalparkforvalter at det er forsvarlig å tillate en begrenset transport i dette tilfellet. Det er viktig å gjennomføre denne transporten på en varsom måte. Det legges vekt på at transporten skal foregå slik at kjørestrækningen innenfor nasjonalparken blir kortest mulig. I tillegg skal kjøringen skje på en slik måte at man unngår unødvendig forstyrrelser av dyreliv, og transporten skal foregå på godt snødekt mark slik at skader på vegetasjonen unngås. Ved bruk av begrensning på antall turer, definert kjørerute, tidsavgrensning på tillatelse og andre vilkår, gir dette godt grunnlag for at naturmangfoldet ikke skal bli nevneverdig belastet. Tiltakshaver plikter å iverksette de tiltak som er nødvendig for at naturmangfoldet ikke skal bli skadelidende. Om ikke dette blir gjort kan tiltakshaver bli pålagt å iverksette tiltak for å rette skaden i ettertid. Når det gjelder miljøforsvarlige teknikker sikres dette gjennom vilkårene som er stilt i saken.

Konklusjon

Nasjonalparkforvalter mener at søknaden om å bygge på stall på uthus, og å skifte ut deler av steinmurer med reisverk av tre på steinbu ved fremre Vulutjønna i Rondane nasjonalpark må avslås. Dette med bakgrunn i at tiltakene vil kunne påvirke verneverdiene og verneformålet nevneverdig. Derimot mener nasjonalparkforvalter at det kan gis tillatelse til transport av materialer og utstyr for å gjøre vedlikeholdsarbeid på steinmurene i bua.

ST 21/2020 Referatsaker

ST 22/2020 Delegerte vedtak

DS 23/2020 Delegert sak - Rondane NP - Frydalen LVO - Dispensasjon - motorferdsel 2020 - hytte ved Rundhø - Tosten Dalseg 2019/20155 16. mar 2020 00:00:00

DS 24/2020 Delegert sak - Rondane-Dovre NP - Dispensasjon - Oppsetting av midlertidig gjerde i Musvorddalen - Mysuset og Kampen beitelag 2020/3555 10. mar 2020 00:00:00

ST 23/2020 Eventuelt